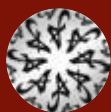

TYPOGRAFIE

Een greep uit het archief

FENOMENOLOGISCH ARCHIEF № 4
ABRAXAS|ZUIDER-AMSTELBOEKEN

ANVULLINGEN E. D. VAN EERDER UITGEGEVEN TITELS.
De QR-CODE geeft de laatste update weer.¹

LAATSTE WIJZIGING 21 JUNI 2022, 18:32; VERSIE 1.1

Nº 1 De boekenkast

Nº 2 Dieptedenkers

Nº 3 Humanitaire religie

Nº 4 Typografie

ISBN 978-90-79133-94-9 / 978-90-79133-99-4

EAN 9789079133949 / 9789079133994

© 2021 ABRAXAS|Zuider-Amstelboeken, Amsterdam

¹ <https://indd.adobe.com/view/d26cd613-4878-45e7-97c0-a5bd07052276>

Van Krimpen
PMN Ceacilia
100 Nationale Jaren
Trinité 2
Onze huisletters
Slab & Sans Serif
Het ideale boek
De Hollandse Spectator

'Wederom de Joanna', het geheim van de Trinité
MEI 1947 Terugkeer van de vrijheid, in volle glorie
Het Veem
De prijzenkast
Krantenarchief

Toegevoegde bijlagen bij
'Edmund Husserl, denken zonder oordelen (EHDO)

Wetenschap van gene zijde
J. L. Heldring, Sjestov – Een religieus denker die ongelovig was
Leo Sjestov, Edmund Husserl – zelfrechtvaardiging van de
rede J. Rispens & D. Mok Het een of het ander

¶ TYPOGRAFIE

Van Krimpen e.a.
PMN *Cecilia*
100 Nationale Jaren
Trinité 2
Typografie 2
Onze huisletters
Slab & Sans Serif
Het ideale boek
De Hollandse Spectator

¶ FILOSOFIE SANS

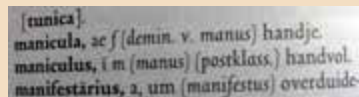
Leo Sjestov
Søren Kierkegaard

¶ ALLERHANDE

Curosia

 ALLEREERST EEN OPMERKING OVER HET HANDJE.¹
Van Dale kent de term niet en verwijst naar 'coln (Lat.)'. Harm Pinkster vertaalt in 'Woordenboek L/N, (gezet in de Trinité) met lichaamsdeel. Het Engels kent onderhand: pointing hand, pointing finger, pointer, bishop's fist en – de meest gangbare – manicule. Van maniculum, wat zoveel betekent als kleine hand. HANDJES dus, net zoals Huib van Krimpen ze beschrijft in zijn *Vergeetboekje*.²

1 UIT: Koppermaandaggeschenk 6 januari 2022 (de eerste maandag na driekoningen) aangeboden door Zetterrij Ying, Drukkerij Yang + Underware, Amsterdam 10-01-2022.

2 Uitgeverij De Buitenkant 1999.

Wederom de Joanna

Bram de Does

Trinité

Winkler Prins 6e druk

De filosofie van de tragedie

Fenomenologie, de methode van Edmund Husserl

Zuzano Licko *Emigre Filosofia*

Criteriologie, of de leer over waarheid en zekerheid

De droom der rede

Rudolf Otto

Gustav Fechner

DE BEST VERZORGDE BOEKEN 1990 (1991): [books selected will be exhibited at the Stedelijk Museum Amsterdam from 12 september until 27 oktober 1991] Stichting CPNB, 1991
9070066947, 9789070066949 112 pagina's

Gehcim is gelcim
Bernadette van Loon, heilig tegen al te dank

Auteur / author: Mary Nieuwen van Doel
Eelgever / publisher: De Appel/Dezeen Pers, Amsterdam
Opmaak / art direction: J. van
Uitgeverij / number of pages: 112 p.
Bindwijze / binding style: gewoonte gebonden in heiligheidsen dank met
19910112
Publieksprijs / price: 24,00
ISBN 90 7006 694 7

Vormgeving en typografie / design and typography

Marijke Eikens

Zetwerk / typesetting

van Knippenberg en Jv

Drukkerij/uitgeverij de, Haarlem

Lithografie / lithography

van de Haagen bv, Amsterdam

Druk / printing

De Appel/Dezeen Pers, Amsterdam

Drukkerij/uitgeverij de, Haarlem

Bindwerk / binding

Boekbinders van Weezen bv, Amsterdam

Papierleverancier / paper supplier

Schimmelpenninck Papier Co, Zutphen

Echt een katholiek boekje, het rijke Roomse leven...
een mooi dun boekje in een korten-
nen bandje, het is een een satijnen
benaauwdheid...

het behoorlijk spannende omslag heeft weinig te maken met het binnenwerk, als je het boek openslaat zie je een gewone recht toe recht aan opmaak met als enige bijzonderheid die sterk gekleurde foto's...

het is inderdaad een mooi omslag, weer met de Joanna...

de sfeer is heel belangrijk in zo'n boekje en wat dat betreft is het goed gedaan, het heeft een enorme geur van heiligheid...

het is een goed gebonden, mooi verzorgd boek...

a really Catholic book, the richness of the Roman life...

a beautiful slim book in a hard binding; there's a satin stuffiness about it...

the fairly taut cover has little to do with the interior; when you open the book you find an ordinary, straightforward make-up; the only unusual feature is those highly coloured pho-

tos... you're right, it is a beautiful cover, in Vienna again...

the general ambience is very important in a book like this and so far as that goes it's been well done, the whole thing is redolent of sanctity...

it's a well bound, nicely produced book...

BIJ HET LETTERGEBRUIK valt voor het tweede achtereenvolgende jaar de opmars van de Joanna op. Toch kon deze letter in de uiteindelijke beoordeling niet zó hoog scoren. Het meest bekroond werd een andere klassieker van Eric Gill, namelijk de Gill Sans, gevolgd door de Garamond, de Baskerville en de Univers. (Bij het totale aantal Ingezonden boeken komen de Garamond-soorten ruim vijftig maal voor, gevolgd door Bembo, Gill/ Sans, Baskerville, Times, Univers, Plantijn, Helvetica, Joanna en Futura, op de tweede tot en met de tiende plaats.)

HET is inderdaad een mooi omslag, *wéér met de...*

Joanna® Roman

24 pt OHamburgefonstiv

36 pt OHamburgefonstiv

48 pt OHamburgefonstiv

60 pt OHamburgefonsti

72 pt OHamburgefo

84 pt OHamburge

96 pt OHamburg

9 pt OHamburgefonstivbcdef Trinité^{NO}1

10 pt OHamburgefonstivbcdef Trinité^{NO}2

11 pt OHamburgefonstivbcdef Trinité^fNO4

13 pt OFffbfllfffbinstivbcfeffi TitlingTM

13 pt OHamburgefonstivbcdef Trinité[®]

34 pt Directief¥£

of instinctief?

1234567890\$©€

Joanna is a trademark of The Monotype Corporation registered in the United States Patent and Trademark Office and may be registered in certain jurisdictions.
For further information please contact: info@linotype.com

A REALLY CATHOLIC BOOK, the richness of the Roman life... A beautiful slim book in a board binding; there's a satin stuffiness about it... The fairly taut cover has little to do with the interior; when you open the book you find an ordinary, straightforward make-up; the only unusual feature is those highly coloured photos. You're right, it's a beautiful cover... in Joanna again... The general ambience is very important in a book like this and as far as that goes it's been well done, the whole thing is redolent of sanctity. It's a well bound, nicely produced book... DESIGN & TYPOGRAPHY (Marianne Elbers) Trinité (TYPESETTING) Joh. Enschedé en Zn, Grafische Inrichting, (LITHOGRAPHY) Nauta & Haagen (Andreas Strübin) PRINTING (De Appelbloesem) Pers (BINDING) Boekbinderij Van Waarden

Dit boekje is
gezet uit de letter Trinité Wide 2 door
Joh. Enschedé en Zonen, Haarlem,
gedrukt door De Appelbloesem Pers, Amsterdam,
gebonden door Van Waarden, Amsterdam.
Lithografie door Nauta en Haagen, Amsterdam
Boekverzorging door Marianne Elbers, Amsterdam.
Foto's Spaarnestad Fotoarchief, Haarlem.

©1989 Mary Noothoven van Goor, Amsterdam

CIP-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag:
Noothoven van Goor, Mary
Geheim is geheim: Bernadette van Lourdes, heilig tegen wil en dank/
Mary Noothoven van Goor.
- Amsterdam: De Appelbloesem Pers. - Foto's. -
(Biografische kleinoden; nr. 1)
ISBN 90-70459-06-X geb.
SISO 245.5 UDC 235.3 (44) NUGI 631
Trefw.: Soubirous, Bernadette.

In 1988 verscheen bij
uitgeverij Malte in Amsterdam
'De Getekenden' van
Mary Noothoven van Goor

*Het Zuidfranse Lourdes is misschien wel de bekendste bedevaart-
plaats ter wereld. Jaarlijks trekken duizenden mensen naar de grot
waar Bernadette Souberious in de vorige eeuw een mysterie
beleefde. Slechts weinigen weten nog dat Bernadette haar hele
leven strijd moest leveren tegen de kerk die haar later heilig verklaarde...*

Nr 6515 / 16 Punkt

SATURDAY morning had come, and all the summer world was bright and fresh and brimming with life. There was a song in every heart and cheer in every face. The trees were

Colofon

Bram de Does zette zijn tekst uit de Romanée 12/14 en drukte op Zerkall op zijn Victoria degel te Aartswoud. De letters voor het Bembo voorbeeld leende hij van Hans Rombouts te Driehuis en voor het smalle Bembo cursief voorbeeld van Huib van Krimpen te Amsterdam. De letters voor de voorbeelden Lutetia, Romulus, Cancelleresca Bastarda en Specrum leende hij van de historische drukkerij van Joh. Enschedé en Zonen te Haarlem. Het bandpapier, een vijftig jaar oud register marbré, bedrukte hij met zijn Kaba ornamenten.

Jan de Jong drukte de Trinité voorbeelden in offset op Zerkall, naar positieven die Joh. Enschedé en Zonen in 1982 zetten op hun Autologic APS 153.

Peter Matthias Noordzij zette afb. 36 en 37 en de bijchriften vanaf afb. 8 uit de Trinité zoals die door hem met Ikarus M is gedigitaliseerd. Uit de Ikarus-data zijn Postscriptfonts gegenereerd die door Joh. Enschedé en Zonen met een Linotype Postscript RIP 1 en een Linotronic 300 zetmachine met een resolutie van 1000 lijnen per cm zijn uitgedraaid. Deze versie wordt hier voor het eerst in druk getoond.

Binderij van Waarden te Amsterdam bond 500 exemplaren in het sterke register marbré en Erik Schots te Krommenie bond 30 luxe exemplaren.

De 27 Trinité fonts

Trinité Roman Condensed 1
 Trinité Roman Condensed 2
 Trinité Roman Condensed 3
 Trinité Medium Condensed 1
 Trinité Medium Condensed 2
 Trinité Medium Condensed 3

Trinité Roman Wide 1
 Trinité Roman Wide 2
 Trinité Roman Wide 3
 Trinité Medium Wide 1
 Trinité Medium Wide 2
 Trinité Medium Wide 3

Trinité Italic 1
 Trinité Italic 2
 Trinité Italic 3
 Trinité Italic 4
 Trinité Medium Italic 1
 Trinité Medium Italic 2
 Trinité Medium Italic 3
 Trinité Medium Italic 4

Trinité Bold 1
Trinité Bold 2
Trinité Bold 3

TRINITÉ ROMAN SMALL CAPITALS 1
 TRINITÉ ROMAN SMALL CAPITALS 2
 TRINITÉ MEDIUM SMALL CAPITALS 1
 TRINITÉ MEDIUM SMALL CAPITALS 2

2024

ANNO 1971

DESIDERATA

GO PLACIDLY

Go placidly with the heart and calm the soul. The peace of the soul is the peace of the heart. The peace of the heart is the peace of the mind. The peace of the mind is the peace of the body. The peace of the body is the peace of the world. The peace of the world is the peace of the soul.

Ik ben hier alleen
Ik ben hier om Hem te
woonlijgen die mij gezo
Ik hoef me geen zorgen
om wat ik zal zeggen o
moet doen, want Hij d
gezonden heeft zal mij
Ik ben tevreden daar te
Hij me wenst, wetend
vergeest.

2024

Ben Mohr tekende dit affiche voor de 6e druk van de WP-ENCYCLOPAEDIE welke van het lang verbode verschijnen moest worden aangekondigd. (In de Bodini's MEI 1947)

BANDE 6 gestempeld met bladgoud LETTER: *Baskerville* DRUK: *Meijer's Boek- en handesdrukkerij, Rotagravure, J. H. Enschede en Zonen* en *Smulder's Drukkerijen* CLICHE'S: *Nauta & Franzen* en *L. van Leer & Co.*

VOORBERICHT¹

ZELDEN IS NAAR DE VERSCHIJNING VAN EEN ENCYCLOPAEDIE DOOR EEN ZO GROTE SCHARE EN MET ZO VEEL BELANGSTELLING UITGEZIEN ALS NAAR DE ZESDE DRUK VAN DE WINKLER PRINS.

Zij evenaart in dit opzicht haast de vermaarde uitgave van Diderot en d'Alambert. De drijfveer tot die belangstelling, en daarmee het doel van de encyclopedie, is anders dan bij het grote Franse voorbeeld.

De hoofdredactie had de opdracht een encyclopedie te maken die de duizenden belangstellenden zou geven wat zij verlangden. En dat was nauwkeurige, objectieve, uitgebreide, zakelijke en feitelijke informatie. Niet alleen omdat een transparante bron van betrouwbare gegevens over de bewogen oorlogsjaren die achter ons liggen, onmisbaar is. Omdat wij in de laatste jaren getuige zijn geweest van verdraaiing van feiten en vervalsing van geschiedenis en wetenschap op zo'n massale schaal, met zo boze oogmerken en met zulke behoeze resultaten, dat het vertrouwen in de mogelijkheid van objectieve voorlichting ernstig is geschokt.

De Winkler Prins zal, naar de hoofdredactie verwacht, toe bijdragen dit geschokte vertrouwen te herstellen door de in twijfel getrokken mogelijkheid te maken tot waarneembare en controleerbare werkelijkheid. Dit doel vroeg een bezonnen leiding, die met open oog voor het blijvend waardevolle en belangrijke én voor het veranderde en veranderende, gedetailleerde gegevens en samenvattende opheldering geeft over wat was en wat is.

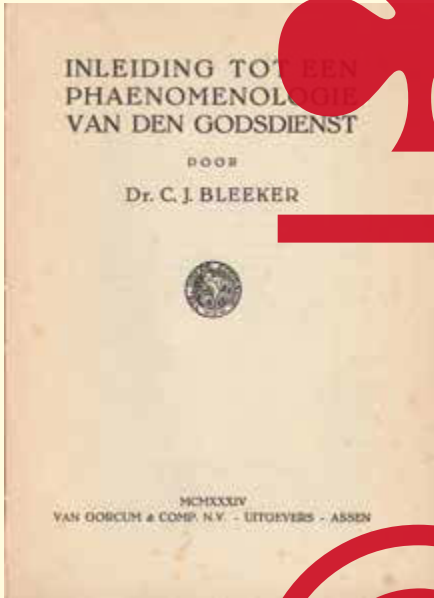
Hij is gedacht als een betrouwbare, gemakkelijk hanteerbare gids; geen *la généalogie et la filiation de nos connaissances* – woorden van d'Alambert in de *Discours Préliminaire de l'Encyclopédie*. De Winkler Prins strijdt niet, zij rapporteert; zij predikt niet, zij licht in; zij pleit niet, zij deelt mee.

Ten slotte is dit ook de bevrijdingseditie van de Winkler Prins. Zij is geconcipieerd tijdens de bezetting van 1940-1949. Zij draagt er het stempel van. Want wél wil zij objectief zijn, maar zij verbergt niet dat haar samenstellers beseffen, dat zij de spiegel is van een van het christendom doordrenkte, democratische beschaving.

E. DE BRUYNE
G.B.J. HILTELMANN
H. B. HOEFINK

April 1947

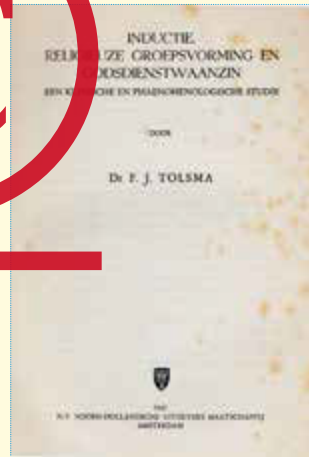
1 Uit het voorbericht bij de eerste naoorlogse druk van de W.P. BUCKRAM Bougram (gros stijf en vormrijk (boekbinders-) linnen)

RUDOLF OTTO
(1869-1937)

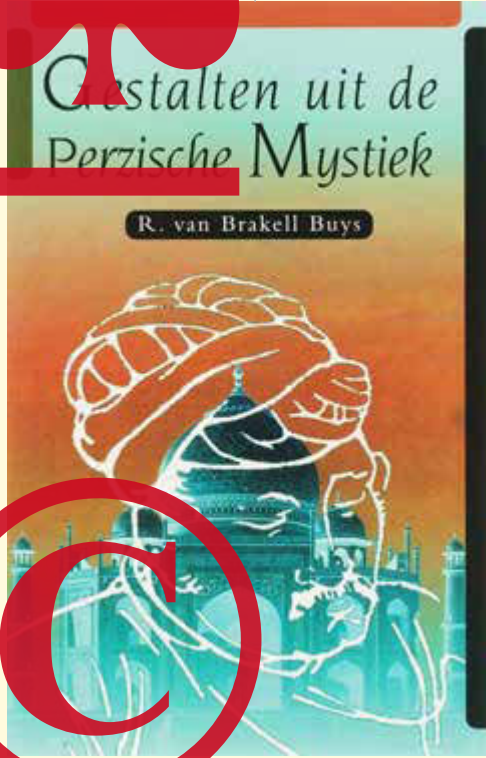
*'De wijze' weegt,
met scherp gezicht,
zijn woorden met
een goudgewicht'*

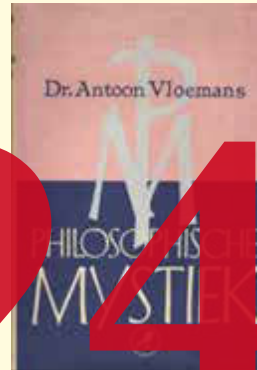
2024

BIBLIOGRAFIE

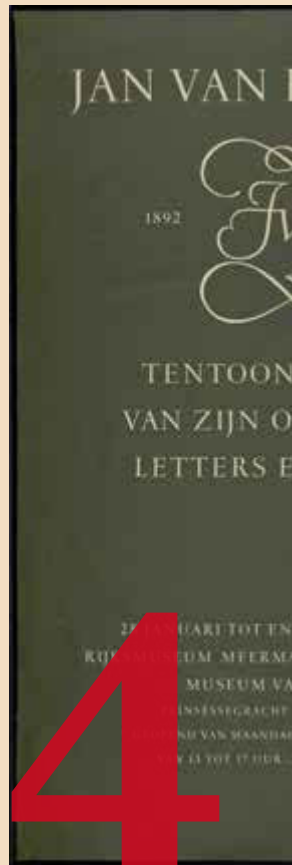
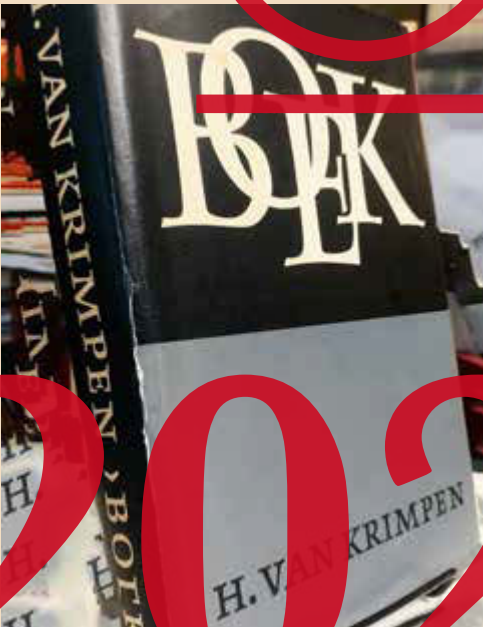
Edward Browne: *A Literary History of Persia* (4 vol.) D. B. Macdonald: *The religious attitude and Life in Islam*, 1912. R. A. Nicholson: *The mystics of Islam*, 1962; *Studies in Islamic mysticism* 1967; *Selected odes from the Diwani Shamsi Tabriz* 1961; *The Mathnavi of Jalalu'ddin Rumi*, 1977; *Kasfal Mahjub* 1959; *The Idea of Personality in Sufism*, 1923. Shaik Muhammad Iqbal: *The development of metaphysics in Persia*, 1908. W. R. Inge: *The philosophy of Plotinus*, 1929. Mahmud Shabistari: *Gulshani Raz*. Jami: *Yusufand Zulaikha* 1882. Pierre Salet: *Omar Khayyam G. Dunbar: India* 1936. W. H. Moreland: *From Akbar to Aurangzeb* 1923. Sir Jadunath Sarkar: *Studies in Mughal India* 1919. Sir Jadunath Sarkar: *History of Aurangzeb 1912-1924*. Stanley Lane-Poole: *Aurangzeb*. Y. S. Trimingham: *The Sufi Orders in Islam*, 1971. F. Attar: *Muslim Saints and Mystics (Tadhkikat al-Auliya', transl. A. J. Arberry, 1973)*. F. Attar: *The Conference of the Birds (Mantiq al-tayr)* Arberry, 1979. A. Schimmel: *The Triumphal Sun. A Study of the Works of Jalaloddin Rumi* 1978; *Mystical dimensions of Islam* 1975. A. J. Arberry: *Classical Persian Literature*, 1958; *Tales from the Mathnavi* 1961; *More tales from the Mathnavi*, 1963. I. Goldziher: *Vorlesungen über den Islam*. Alfred von Krenmer: *Geschichte der herrschenden Ideen des Islams*. A. Mez: *Die Renaissance des Islams* 1922. Die Sinnsprüche Omar des Zelmachers (Friedrich Rosen, Stuttgart en Leipzig 1909). H. Richter: *Das Meer der Stille*, Über F. Attar, 1955. Comte de Gobineau: *Les Religions et les Philosophies dans l'Asie centrale* 1928. Depont et Coppolani: *Les confréries religieuses musulmanes* 1897. L. Massignon: *La Passion d'al Halladj* 1957. Ch. Huart: *Les saints des Derwiches Tournours* 1918. H. Grobin: *L'imagination créatrice dans le Soufisme arabe* 1938. T. Burkhardt: *Introduction aux doctrines esotériques de l'Islam* 1955. La sagesse des prophètes 1958. E. Meyerson: *Anthologie du Soufisme* 1976. *Mystique et poésie en Islam* 1972. T. de Boer: *De wijsbegeerte in de Islam* 1921. Rumi door R. van Brakel Buys 1978.

Rond het jaar 900 ontstond binnen de islam het Perzische soefisme in een religieuze sfeer die nuchterheid, niet alleen in het afzien van spiritualiteit, waardeert en overschuimend exotisme afwijst. De Perzische dichtkunst is sinds de 11e eeuw doordrenkt met mystieke ideeën en uitdrukkingen waardoor de poëzie zowel esoterisch als exoterisch begrepen kan worden.

2024

2024

{1234567890}
 abcdefghijklmnop
 qrstuvwxyz œæ
 «1234567890»
 ‘fiflß?!:;çøáàâãäå’
 éèêëñóòôöúùüÿ
 €\$£¥¢§¶†®%@

DE ONTWERPEN op de volgende spread zijn resp. van Boudewijn J.B. Ietswaart en Wilhelm Heinrich Klijn die signeerde met Willem of Wilm Klijn.¹

Klijn schilderde, aquarelleerde en tekende vooral landschappen stillevens en stadsgezichten. Was tevens graficus (etsen, houtsnedes en litho's). Onderstaand omslag is van Boudewijn Ietswaart.

2024

2024

2024

Lapis sacer sanctificatus et praecipuus manifestationis¹

SIR JOHN DEE OF GLADHILL – is een naam voor weinigen in hun leven over gehoord hebben. Toen ik zo'n 25 jaar geleden zijn biografie las, een levenslot zo avontuurlijk, mysterieus, fascinerend en zo huiveringwekkend en onvergelijkbaar, drong zijn leven zo diep in mijn wezen door dat ik 's nachts naar het Alchemistenstraatje op de Praagse Burcht begaf en mij in de roes verloor dat uit een vervallen deurtje van een amper manshoog huisje John Dee mij in de door de maan beschenen straat in levenden lijve tegemoet zou komen en met mij een gesprek zou aanknopen over de geheimen van de alchemie. Niet de 'alchemie' die doorgronden wil hoe onedel metaal tot goud kan getransformeerd. Nee, hoe de mens zijn sterfelijk bewustzijn kan ontstijgen en zichzelf nooit meer verliest. — Er gingen maanden voorbij waarin de figuur van John Dee uit mijn verdween, maar hij kwam terug, meestal in mijn dromen, onuitwisbaar, helder, duidelijk. Niet vaak, wel regelmatig, zoals de 29^e februari die eerst uit vier delen moet worden samengevoegd voordat in een schrikkeljaar gezegd kan worden: *Het is een hele dag geworden*. — Na mijn beginnende schrijverschap werd mij volstrekt helder dat ik deze John Dee niet meer los kon laten en besloot, als dienaar van een gedachte niet de schepper, zijn lotgevallen vast te leggen en wel zo goed en zo kwaad als ik daartoe dan in staat was. — Twee jaar geleden nam ik het 'bedruft' heere las als ik aan mijn schrijftafel zat, werd ik honend aangesproken door een innerlijke stem: *Wil je een historische roman schrijven? Weet je niet dat alles wat met de geschiedenis te maken heeft de werkelijkheid is wat lijklucht, een weerzinwekkende lucht als van oude veren, waar de geur van het levende heden mist? Als ik het plan wilde opgeven, riep 'John Dee' mij tot de orde, hoe ik me ook verzette. De gedachte om de lotgevallen van een hedendager te vervlechten met die van de verleden John Dee bracht verlossing. Of ik zelf die levende mens ben? Ik kan het kunnen beamen en kunnen ontkennen. Portretschilders leggen daar zonder het te willen iets van hun in zoals schrijvers met hun personages. Wie John Dee was? Wel, lees mijn boek. Hier zie ik dat hij een gunsteling was van Elisabeth en haar de raad gaf Groenland en Noord-Amerika te onderwerpen aan de Kroon. Het plan werd goedgekeurd, de legerleiding wachtte op het bevel en op het laatste moment trok de grillige koningin haar besluit in zoals de huidige landkaarten laten zien! Toen Dee zag dat zijn eerzuchtige plan schipbreuk had geleden, besloot hij een onarsd land te exploreren, een ander land waarover in onze tijd *niets van hardgehouden wordt als beslissing* over het «Amerika» waarvan Columbus droomde. Naar dat «andere» land ging hij op weg, vastberaden en doelmatig. Zijn reis was afmattender, huiveringwekkender en soperder dan die van Columbus en ging ook verder, veel verder. Wat wij uit de overlevering weten is al angstaanjagend genoeg, hoe schokkend waren zijn belevenissen waar wij niets van weten! Leibniz heeft hem terloops genoemd, de geschiedschrijvers hebben er amper een lemma geproduceerd. Wat niet begrepen is niet per definitie «dwaas». Ik ben zo vrij te geloven dat John Dee verre van dwaas was. Vast staat dat John Dee een van de grootste geleerden van zijn tijd was. Geen vorst in Europa die hem niet gevraagd heeft aan zijn hof te komen. Keizer Rudolf liet hem naar Praag komen. Daar maakte hij, zo luidt het verhaal, goud uit lood. Zijn vurigste streven was echter niet gericht op de transformatie van metalen. Het was gericht op een andere transformatie.*

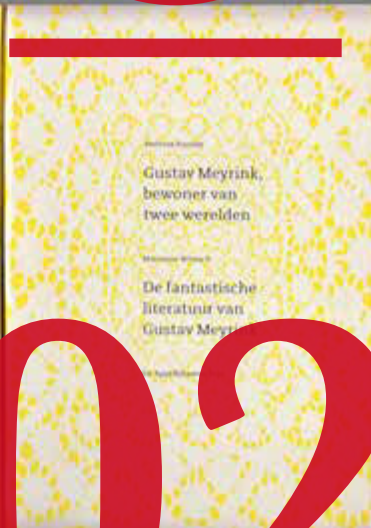
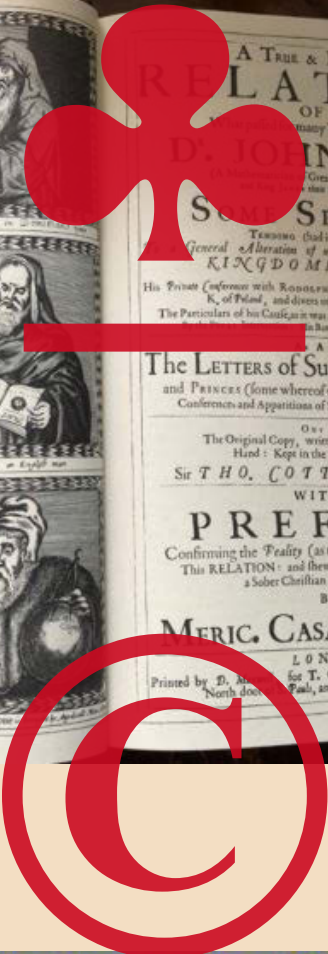
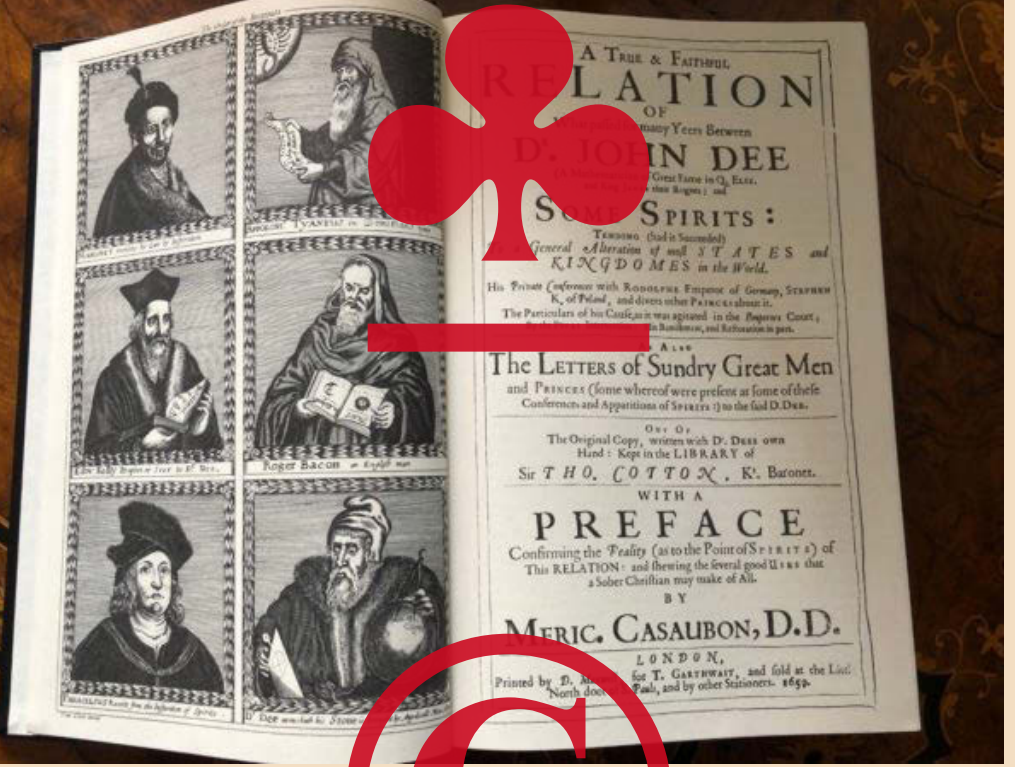
Waar ik dus, heb ik in mijn roman tusschen gezet.²

G. QUISPES, *Gnost – De derde component van de Europese cultuurtransitie*, 9789067322904

MEYRINK, G. *De engel van het westelijk venster*, 9789067320597

Volgens Gustav Meyrink is er in deze mense wereld het oorspronkelijke leven in de innerlijke mens. De zoekende mens heeft geen inzicht en scheidt illusies die hem te gronde richten. Die illusies neemt Meyrink engelen van het westelijk venster. Rust is te vinden door binding te houden met het juweel met de twaalf vlakken. De alles aan de hand van het levensverhaal van John Dee, alchemist in de tijd van Elisabeth I (1533-1603).

² Gustav Meyrink over *Der Engel vom westlichen Fenster* in het maandblad *Der Bücherwurm*, Leipzig 1927.

Nagelaten proza: zijn beste stukken uit Vrij Nederland.

Andreas Burnier: Gustav Meyrink, bewoner van twee werelden. Marianne Wünsch: *De fantastische literatuur van Gustav Meyrink. De Appel bloesem* Persepolis Amsterdam, 56 blz., 4,90.
Twee schied en over het...
...schrijver, die leefde van 1868-1932. Hij is vooral bekend door 'De Golem'.

2021

Trouw 20 december 1996

Trouw

DE WERELD VAN DE ENGEL VAN HET WESTELIJK VENSTER IS VAN EEN VERWARRENDE ORDE. Het vinden van de eigenlijke verbindende ordening is complex door wisselende rangorde. Eén oorzaak hiervan is dat *De Engel* als de *summa* van Meyrinks oeuvre kan worden beschouwd. Alle belangrijke thema's van zijn voorgaande boeken komen voorbij. Er zijn vele ordeningen. Wat is de ordening der ordeningen? Een recensent en tijdgenoot van Meyrink wees op de vraag die door de tekst impliciet wordt opgeworpen: Wat is *werkelijkheid*? Deze vraag verbindt Meyrinks werk met dat van een groot aantal schrijvers van zijn tijd.

HET PROBLEEM VAN DE VERBORGEN ORDENING waarnaar men zoekt, weerspiegelt zich in de wijze waarop het figurenensemble van de roman is georganiseerd. Elke figuur heeft meerdere 'zijden', en naar gelang de invalshoek waaronder ze worden aanschouwt, vormen zich verschillende groepen. Figuren die aanvankelijk in de ene rol optreden, blijken naderhand dubbelrollen te spelen. Zo'n verdubbeling kent ook de ruimtelijke ordening. Het omniversum van de roman bevat talrijke zijtoneelen, 'boven-' of 'ondertonelen'.

WAT BIJ DEZE WISSELENDE POLY- ZETTING CONSTANT BLIJFT IS DE HIËRARCHISCHE ORDE. Vaak treedt een type verhouding op dat is gebaseerd op een schijnbaar eenzijdige afhankelijkheid tussen twee strijdige, en tegelijk complementaire rollen. Heerschappij, macht, bezit en kennis vormen zulke relaties. In hen is een van de partners altijd superieur, terwijl de ander zich laat leiden. Zulke verhoudingen zijn kenmerkend voor de literatuur van Meyrinks tijd.

IN *De Engel* komen ze in vele varianten voor: aardse heersers, hetzij op geestelijk (de bloedige bisschop) of op wereldlijk gebied (Elisabeth, keizer Rudolf), staan naast overheersende dragers van reële maatschappelijke of magische macht (rabbi Löw, Theodor Gartner) staan naast machtelozen. Bezitters van de meeste uiteen-

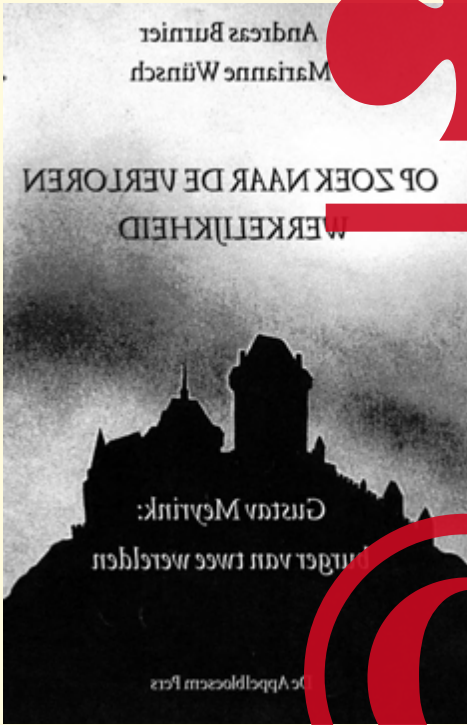
lopende zaken (geld, vrouw, dolk) staan naast bezitlozen, dragers van aardse kennis (John Dee als geleerde) of van metafysische kennis (rabbi Löw) naast leerlingen en niet-inge-wijden. Wie over de ene 'waarde' beschikt, beschikt niet per se over de andere. Iemand die bijvoorbeeld bezit heeft, hoeft niet ook kennis te hebben. Beschikt iemand over de aardse variant van iets, dan wil dat niet zeggen dat hij eveneens over de bovenaardse variant ervan beschikt, en omgekeerd. Zo heeft keizer Rudolf politieke macht en rabbi Löw magische macht. John Dee, die tijdens zijn leven geen heerser is, kan dit in principe aan gene zijde van het leven wel worden.

WANNEER IEMAND OVER EEN WAARDE BESCHIKT, zal een ander nooit op hetzelfde moment over diezelfde waarde beschikken. De waarden zijn individueel en ondeelbaar. Wereldlijke heerschappij blijft voor John Dee onbereikbaar zolang hij aan de zijde van Elisabeth leeft. De omstre-den dolk kan steeds slechts door één

iemand worden be-ondeelbaar object. de magie, zoals Gã rabbi Löw, treden dig in dezelfde we-concurrerende, ver-altijd één onbetwiv-(de strijd tussen Bart-er om John Dee's lijk-kan niet aan twee-en Kelley) tegelijk t

STRIJD, CONCURRI- S zijn het kenmer Hierin schuilt ook de talrijke analogie behoren tot de wer-lei soorten katch-leeuw) en wordt (Rudolf, rabbi Löw (edelaar, gier) ge-mindere mate kon (hardmaal) en de s-zonder uitzonderin-zicht, strijd en bu-logische compleme-dergelijke verdierli-velvuldig voorkor

PARTNERSCHAP EN GELIJKWAARDIGHEID BESTAAN NOCH TUSSEN MENSEN NOCH TUSSEN WAARDEN. Nergens komen twee figuren voor die door het bezit van eenzelfde waarde een gelijke rang bezitten. Twee waarden zijn nimmer gelijk. Het is een dynamische hiërarchie, gekenmerkt door onevenwichtigheid en ongelijkwaardigheid. Iemand die over geen enkele waarde beschikt, zal er een willen verwerven. Wie in haar of zijn eigen ogen een lage waarde bezit, streeft naar een hogere. De figuren worden in hun strijd geflankeerd door helpers en tegenstanders, of zij nu, zoals Bartlett en Gardener, behoren tot duidelijk begrensde metafysische gebieden met vaststaande waarden, of zich, zoals Mascee-Lipotin, steeds aansluiten bij de sterkste van het moment.

WANNEER IEMAND EEN WAARDE WIL VEROVEREN, MOET EEN ANDER DEZE noodzakelijkerwijs verliezen. Winnaars en verliezers houden elkaar in evenwicht. Om een nieuwe waarde te verkrijgen zal men ofwel een oude waarde moeten prijsgeven, ofwel haar van een ander moeten afnemen.

WAARDE EN OFFER ZIJN NAUW MET ELKAAR VERBONDEN. Het maakt daarbij geen verschil of men het offer zelf brengt, dan wel een ander ertoe dwingt. In het gunstigste geval wordt het offer vrijwillig gegeven. Het belangeloze prijsgeven van haar eigen ik door Johanna, maakt het voor een ander (de ik) mogelijk om zichzelf te vinden en zich met 'de koningin' te verenigen.

DEZE WERELD functioneert dus als een afgebakend, gesloten systeem, een wereld waarin alles kan veranderen, maar de som constant blijft.

ezeten. Het is een 'Twee 'heersers' in rtrner/Gardener en nimmer gelijktijereld op. Van twee rwante machten is stbaar de sterkere clett Green en Garden). Eén vrouw (Jane) mannen (John Dee oebehoren.

in de literatuur van deze tijd. Denk aan Thomas Manns *Zauberberg* met zijn talloze verwijzingen naar dieren en dierlijk gedrag. Of aan Kafka's *Schloß*, waarin dieren de wereld van het dorp karakteriseren, of aan Alfred Kubins *Die andere Seite*, waarin dieren de ondergang begeleiden.

VERSLINDEN, OPVRETEN, UITZUIGEN komen keer op keer naar voren als manieren om zich een vreemde persoon toe te eigenen. Een grensgeval is het zuiver parasitaire bestaan, dat vampierachtig, zonder eigen leven, van dat van anderen leeft. Dit is, bijvoorbeeld in de ogen van John Dee, het geval met Elisabeth. Het is de bestaanswijze van de bedrieger John Kelley en niet in de laatste plaats van de groene engel, die immers leeft van dezelfde mensen die hem hebben voortgebracht. Hij 'vreet' aan het eind Kelley zelfs levend en wel op. In dit verband moet ook 'de zuigende dood welke de vrouw brengt' worden geplaatst.

ENTIE en rivaliteit k van deze wereld. de betekenis van eën met dieren. Zo eld van Isaïs allertigen (kat, panter, een andere groep y) door roovogels esymboliseerd. In men ook de slang spin voor. Het zijn ng dieren die van uit leven, en wier ent de prooi is. Een ijkte wereld is een emend verschuivel

1 Gustav Meyrink, *Biografische Kleinoden deel 2*, vert. M. van Duyn en D. Mok, Amsterdam 1996 (fragment).

ALS EERSTE IN DEZE REEK VERSCHEEN <GEHEIM IS GEHEIM> VAN
MARY NOOTHOVEN VAN GOOR.

•zet- en drukwerk: De Appelbloesem Pers, Amsterdam•bindwerk: Van
Waarden, Zaandam•ontwerp: Marianne Elbers, Amsterdam•illustra-
tie achterplat: Marin de Swart,

Amsterdam•letter: PMN

cilia. © 1988 Andreas Bur-

nier/•uitgeverij Meulenhoff,

Amsterdam•oorspronkelijk-

ke uitgave•uitgeverij Mar-

tinus Nijhoff, 1988•© 1975

Marianne Wünsch; Droemer-

sche Verlaganstalt Th. Knaur

Nachf., München • © 1996

deze uitgave: De Appelbloes-

sem Pers, Amsterdam•

CIP-gegevens Koninklijke

Bibliotheek, Den Haag•Bur-

nier, Andreas•Gustav Mey-

rink, bewoner van twee werel-

den•Andreas Bumier.

De fantastische literatuur van

Gustav Meyrink/ Marian-

ne Wünsch;•[vertaald

uit het Duits en bewerkt

door Mark van Duijn]; Oor-

spronkelijke•titel: Auf der

Suche nach der verlorenen

Wirklichkeit. Amsterdam:

De Appelbloesem Pers.

(Biografische kleinoden;

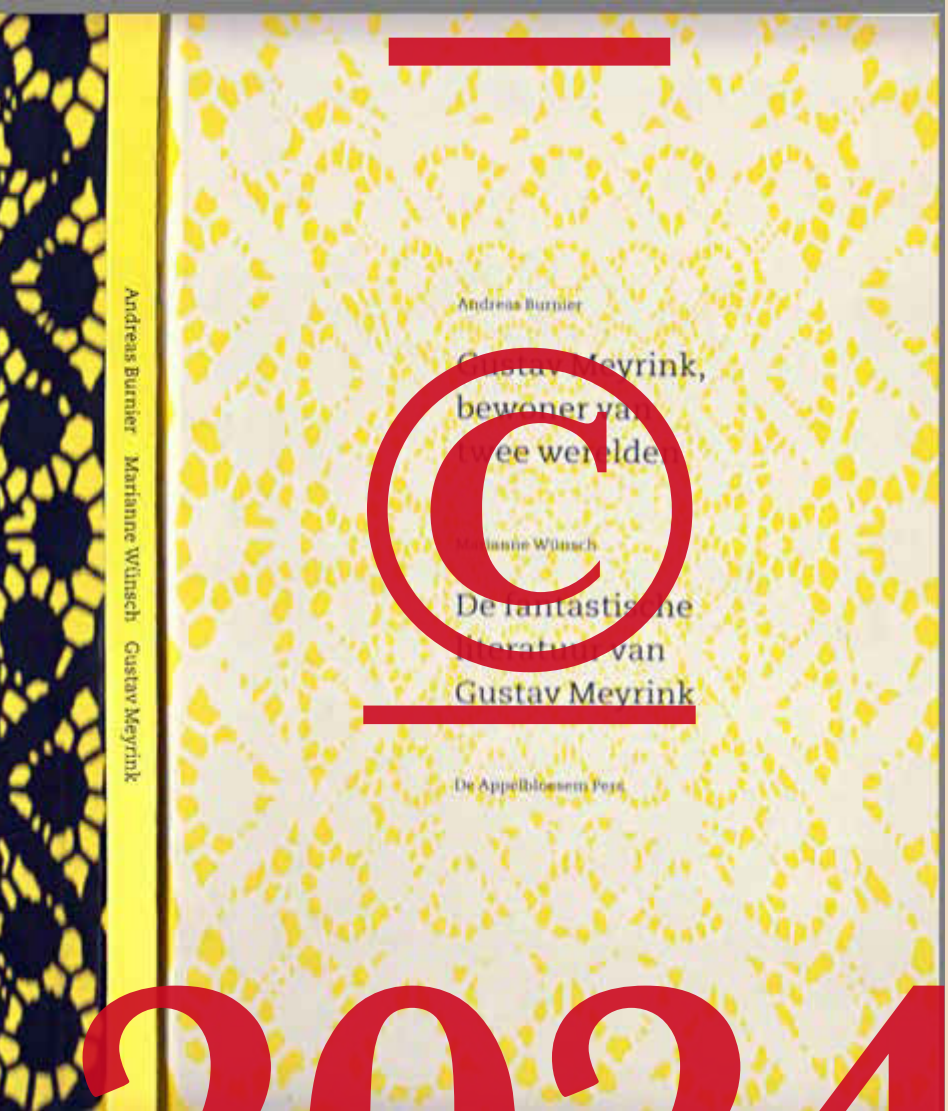
Nº2)•ISBN 90-70439-09-4•NUG 631-SISO 245,5-UDC 235,3 (44)•

TREK W.: Meyrink, Gustav; mystiek en magie in de literatuur; essays.

ONTWERP: Marianne

De mysterieuze zu

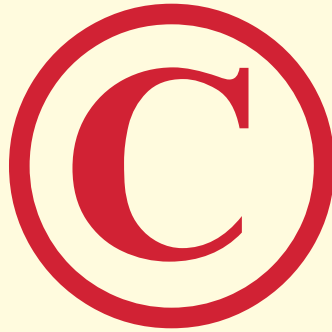
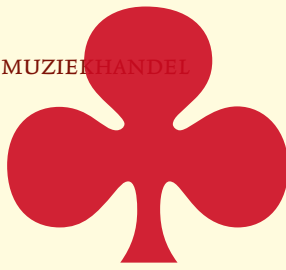
2024

me Elbers ♦ ILLUSTRATIE ACHTERPLAAT: Marin de Swart.
igende werking van de Burcht is tot genoegen uitgevoerd.

2024

SEYFFARDT'S BOEK- EN MUZIEKHANDEL

2024

2024

'HONDERD NATIONALE JAREN' IS UITGEGEVEN DOOR DE NATIONALE LEVENSVZERKERING-BANK N.V., ROTTERDAM, TER GELEGENHEID VAN HAAR 100-JARIG BESTAAN. TEKST EN SAMENSTELLING DOOR M. G. EMEIS JR. EINDREDAKTIE: ANTHONY J. D. SPFL. HET BOEK IS GEZET UIT DE MONOTYPE BBMO, TYPOGRAFISCH VERZORGD DOOR B. DE DOES, GEDRUKT DOOR JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN, HAARLEM, EN GEBONDEN DOOR ALBRACHT N.V., UTRECHT

1936	'Ik juich de keuze mijner dochter van haar toe	170	1952	Hart voor steen	
1937	Amsterdam gaat door de boom en het Bos zien	173	1953	De dijken breken	
1938	De 'Nationale' 75 jaar: f 550 miljoen	175	1954	'Ik kom uit een nieuwvorige getin'	
1939	Lof der zuchtigheid	177	1954	Een jongen van Jan de Witt: Huig Goen	
1940	Vijf jaar nacht	179	1955	De ziel van een koning, de handen van een goed zakenman	
1941	'Meide, d'r uit! Vandaag wordt er gestaakt!'	181	1956	De 'Nationale': jaar van concreetvorming	
1942	Drie straatjongerjes openen de Maastunnel	184	1957	Huis ten Bosch: van bouwval tot paleis	
1943	320 mannen en 1 meisje: Joke Folmer	187	1958	De Pier is weer best	
1944	Penicilline uit Delft	189	1959	Het leed dat kanker heet	
1945	Vrijheid, blijheid	190	1960	Dieren beschermen is mensen beschaven	
1946	Val voor valermasters	194	1961	Delta-plan: Zeeuwse archipel wordt groenestuin	
1947	Vier prinsessen	196	1962	Blik in de toekomst — en in ons hart	
1948	'Ik zweer...'	199	1963	De Nationale een nieuwe eeuw tegenoe	
1949	De 'Nationale': oude stempel, nieuw adres	200			
1950	Heldendaad in 27 woorden	203	Bibliografie		
1951	Vader van 1528 zonen en 1824 dochters	206	Illustraties		

'HONDERD NATIONALE JAREN' IS UITGEGEVEN DOOR DE NATIONALE LEVENSVZERKERING-BANK N.V., ROTTERDAM, TER GELEGENHEID VAN HAAR 100-JARIG BESTAAN. TEKST EN SAMENSTELLING DOOR M. G. EMEIS JR. EINDREDAKTIE: ANTHONY J. D. SPFL. HET BOEK IS GEZET UIT DE MONOTYPE BBMO, TYPOGRAFISCH VERZORGD DOOR B. DE DOES, GEDRUKT DOOR JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN, HAARLEM, EN GEBONDEN DOOR ALBRACHT N.V., UTRECHT

2024

De kinderj
kinderpost

DE KLEINE KI
haar op trek,
een wondervroede
van het jaar 1924:
Als pioniers. Ze licht
drupelet water. Alfo
schik. De een is lichte
ke goeds. H
Rozier, over
Nederlandse kindery

V.J.D SIPS.

108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

«Voor professionals in de wet- en regelgeving zijn het spannende tijden. Opkomst van nieuwe technologieën, andere werkvormen en extra toezicht. En tegelijk is er die opdrachtgever die snelheid en flexibiliteit verwacht. Dit vraagt om vernieuwing. SDU is dé innovatiepartner voor juridische en fiscale professionals. Wij willen echt begrijpen wat ze nodig hebben. Deze diepe inzichten geven ons vooruitgang. De voorsprong om met vernieuwende oplossingen te komen die naadloos passen in het werkproces van onze klanten.»

Aldus presenteert zich het huidige SDU UITGEVERS v/h Algemeene Landsdrukkerij.

In 1988 werd de Staatsdrukkerij en Uitgeverij de 'NV SDU'. In 2007 verkocht de Staat der Nederlanden deze samenwerkende bedrijven aan Allianz Capital Partners en AAC Capital Partners en kocht NV SDU het 25,9% belang van Wolters Kluwer Nederland B.V. SDU bestond op dat moment uit SDU UITGEVERS en SDU IDENTIFICATION. De opbrengst voor de Staat was netto € 320.000.000. In 2013 werd SDU overgenomen door Éditions Lelevre Sarrut (ELS). Tot 1 januari 2004 droeg SDU IDENTIFICATION de naam Enschedé/SDU. Nadat J.H. Enschedé vertrok was SDU 100% eigenaar van SDU Identification. In 2008 is SDU Identification verkocht aan Sagem Sécurité van de Safran-groep. Vanaf 2009 ging het verder onder de naam SAGEM IDENTIFICATION. SDU heeft een belang van 45,73% van de aandelen van Juris GmbH gekocht van de Duitse staat. Juris is de belangrijkste aanbieder van juridische (online)-informatie in Duitsland.

2024

Joh. Enschedé & Zonen is in 1703 opgericht in Haarlem en heet inmiddels Royal Joh. Enschedé (RJE).

De Algemeene Landsdrukkerij werd in 1811 bij Souverein Besluit № 44 opgericht.

De Amsterdamse Stadsdrukkerij is anno 1756.

In 2002 wordt de drukkerij een privé-onderneming en in 2009 wordt Stadsdrukkerij Amsterdam NV overgenomen door Hollandia in Heerhugowaard. De drukkerij krijgt de naam Stadsdrukkerij Hollandia en blijft in Amsterdam gevestigd. In 2009 wordt het faillissement van Hollandia aangevraagd. Stadsdrukkerij Amsterdam (sda) blijft buiten het faillissement en begint een eigen filiaal. In 2014 wordt de Stadsdrukkerij failliet verklaard.

Bovenstaande bedrijven hebben, evenals Wolters-Kluwer, Martinus Nijhoff, A. A. M. Stols c.s. een onuitwisbare groef in de geschiedenis van de kwaliteit van inhoudsoverdracht gegraveerd. Bij hun werkten in een lijn typografen, zettters, drukkers en afwerkers die nog steeds de standaard bepalen, al was het maar door het gebruik van de aldaar ontworpen lettertypen. Hun namen komen voor in ons archief: The Enschedé Font Foundry en Dutch Type Library & URW Unternehmensberatung.

Bram de Does † 2015¹

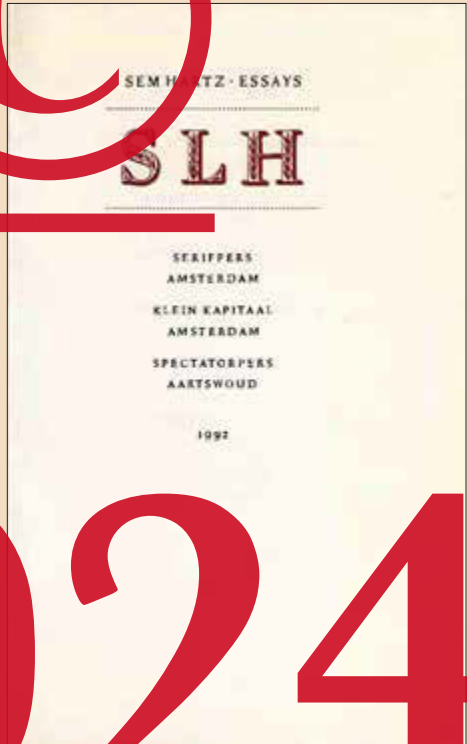
Huib van Krimpen † 2002

Sem Hartzs † 1995

Sjoerd de Roos † 1962

Jan van Krimpen † 195

Fré Cohen † 1943

[Op bladzijde 16 staat de advertentie-icoon van Elsevier voor de eerste naoorlogse w.e.

ONTWERP Ben Mohr † 1984

PLATEN zijn gedrukt door Joh. Enschedé en Zonen te Haarlem.]

1 Bram de Does drukte 'SLH' op de Victoria degel van zijn Spectatorpers.

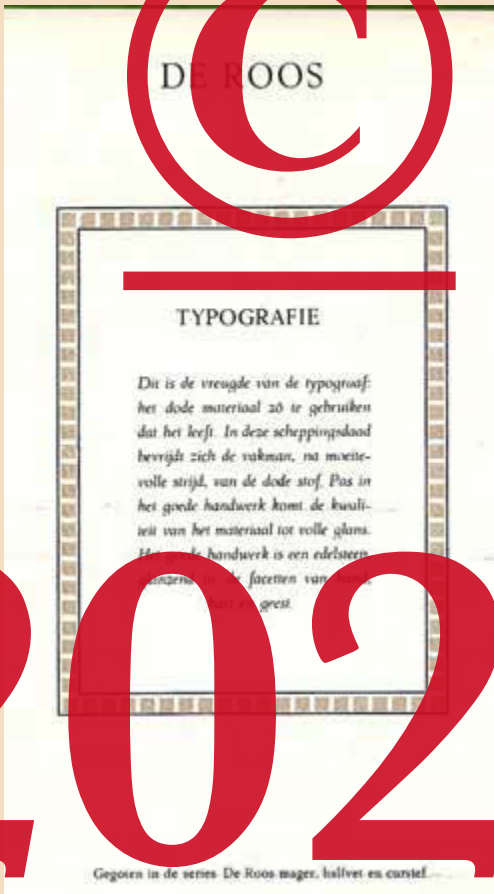
2024

IN DEN BEGINNE WAS ELKE DRUKKER LETTERMAKER. Dat bracht met zich mee, dat de onderling verschillende hoogten en afmetingen van de letters technische moeilijkheden veroorzaakten. Na een poging van de Engelse lettergieter Moxon kwam Pierre Simon Fournier (1737) met een systeem op basis van de Parijse voet. Het twaalfdelig maatsysteem verdeelde de voet zodanig, dat twaalf typografische punten een eenheid vormden. Door de lokale aanduiding werd het systeem niet algemeen. De aanduiding der lettercorpsen was makkelijker geworden: Fournier gaf de corpsbenamingen een vast aantal punten. Zo werd *pareil* = 5 punten, *gaillarde* = 8 punten enz.

Dit stelsel werd door François Didot verder uitgewerkt en ca. 1770 gepubliceerd en ingevoerd. Hij ging uit van de door het Hof gebruikte koningsvoet die werd verdeeld in 12 duim, de duim in 12 streep (lengtemaat, mm) en het zesde deel van de streep vormde de typografische punt.

Aan het eind van de 19^e eeuw werd door Hermann Berthold de punt afgestemd op de meter, met dien verstande dat 2660 punten op een meter gaan. Ter controle werd een typometer van 30 cm = 798 punten gebruikt. De typografische eenheid waarin de maten worden uitgedrukt is de *augustijn*, twaalf punten.

De term *cicero* is afkomstig van de Duitse benaming. Tegelijk met het Didot-stelsel is de benaming *augustijn* (Frans St-Augustin) meegekomen. De Angelsaksische landen gebruiken de *pica*, die eveneens in twaalf delen wordt verdeeld (11,25 Didot-punt). De corpsnamen zijn meestal van historische afkomst. De naam *augustijn* werd ontleend aan het door Schweynheim en Pannartz in 1467 gedrukte *De Civitate Dei* van Augustinus.

Gegoten in de serie: De Roos magre, halffret en cursief.

TYPOGR
... van
van de zelf
mede, dat
afmetingen
moeilijkhe
de Engelse
Simon Fo
gebaseerd
malige maa
de voet zo
een eenheid
maat als b
met dit syst
der letterco
daar hij de
punten gaf.
= 8 punter
Didot nad
publiceerd
door het H
deeld werd
zesde deel
punt. Aan
de Duitse
punt afgest
dat 2660 pu
gebruiken v
30 cm = 7
waarin de
gedrukt is d
plaatsen gel
hetgeen afk
het Didot-st
St-Augustin
landen geb
delen word
corpsnamen
De naam
Schweynhei
Civitate Dei
type, daarv
thans gelden
De groot
punten (cor
namingen a
aantal punt
Microscop . . .
Diamant . . .
Parel
Nonparel . . .
Kolonel . . .
Deze nam
en men noer
spreekt dus
De hoogte
24,85 mm,
drukkerijen
hoog (zgn.
Op een d
Letters, lett
regels kom
regletten (r
menten, lij
punten geb
de letterzet
hele en hal
vrijloos we
vergelijking
augustijnen

AFISCH MAATSTELSEL. In de 17de eeuw was elke drukker zijn standige lettergieter bracht met zich de onderling verschillende hoogten en van de letters zeer veel technische en veroorzaakten. Na een poging van lettergieter Moxon kwam Pierre

urnier (1737) met een systeem, dat was op de Parijse voet. Daar het toenstelsysteem tweekindig was, verdeelde hij het in twaalf typografische punten die hij vormden. Doordat hij een plaatselijke naam, was men nog niet algemeen bekend teem gebaat, ofschoon de aanduiding van punten reeds gemakkelijk was geworden, de oorspronkelijke benamingen tevens een vast aantal. Zo werd pareil = 5 punten, gaillarde = 6 punten enz. Dit stelsel werd door François er uitgegemaakt en omstreeks 1770 geïntroduceerd. Hij was uitgegaan van de gebruikte Koningsvoet, welke vermindert in 12 duim, de duim in 12 streep en het van de streep vormde de typografische maat met eind van de 19de eeuw werd door lettergieter Hermann Berthold de maat op de meter, met dien verstande, aangenomen op een meter gaan. De gieterijen voor de controle een typometer van 24 punten. De typografische eenheid, de maten van werkstukken worden uitgedrukt in *augustin*, twaalf punten. In de werkbekendheid men ook vaak het woord *cicero*, afkomstig is van de Duitse benaming. Met het stelsel is de benaming *augustin* (Frans) meegekomen. De Angelsaksische benamingen van de *pica*, die eveneens in twaalf punten verdeeld (11,25 Didot-punt). De *pica* zijn meestal van historische afkomst. *augustin* werd ontleend aan het door Pannartz in 1467 gedrukte De van de heilige Augustinus. Het lettertype voor gebruikt, is ca 12 punten, naar de oude maat gemeten.

De der lettersoorten werd niet alleen in punten (corps), doch ook met verschillende benamingen aangeduid. De namen, met de grootte in punten zijn de volgende:

3 punten	Brevier	7 1/2 punten
4 punten	Galjard	8 punten
5 punten	Garmond	9 punten
6 punten	Dessendiaan	10 punten
7 punten	Augustijn	12 punten

De namen worden nog maar weinig gebruikt voor de letter bij het aantal punten. Men spreekt van 8-punts, 10-punts letter enz. De maat van de letterstaafjes is in Nederland bekend als *zgn. Hollandse hoogte*; op sommige plaatsen gebruikt men letters van 23,55 mm (*Fransche hoogte*).

De drukkerij is nu systematisch ingericht met letterwit, holwit, interlinies (die tussen de regels komen om de regelafstand te bepalen), repen van 6, 12 en 16 punten), ornamenten enz. zijn op een bepaald aantal gebaseerd. Het is gewensd het model voor de letter te berekenen naar de maatstaf van halve augustijnen; dit voorkomt veelal werk en bijgevolg onnodige kosten. Ter vergelijking volgt hier de typografische maat in de decimalen maat:

Het lettertype daarvoor gebruikt, is ca 12 punten, naar de thans geldende maat gemeten.

DE GROOTTE DER LETTERSOORTEN werd niet alleen in punten (corps) maar met verschillende benamingen aangeduid. De namen, met de grootte in aantal punten zijn de volgende: Microscop 3 punten; Brevier 7 1/2 pt. Diamant 4 pt. Galjard 8 pt. Parel 5 pt. Garmond 9 pt. Nonparel 6 pt. Dessendiaan 10 pt. Kolonel 7 pt. Augustijn 12 p. Men spreekt van 8-punts letter enz. Nederlandse letterstaafjes zijn 23,55 mm hoog, de *zgn. Hollandse hoogte*. De Franse hoogte 23,55 mm. Letters, letterwit, holwit, interlinies (die tussen de regels komen om de regelafstand te bepalen), regelten (repen van 6, 12 en 16 pt), ornamenten, lijnen enz. zijn op een bepaald aantal punten gebaseerd. Het model voor de letterzetter is naar de maatstaf van hele en halve augustijnen. Ter vergelijking volgt hier de typografische maat in augustijnen en de decimalen maat.

Lit. M. H. Groenendaal Jr, Drukletters

A. Stork, Het typometrische maatstelsels in de typografie,

1946.

Gegoten in Nederland met behulp van open kapitalen

DE HEILIGE BOEKEN VAN DE WERELDGODSDIENSTEN hebben hun sporen diep in de cultuurgeschiedenis gegraveerd. De secularisatie die langzaam vanuit de Verlichting de cultuur van de 19e eeuw binnendrong, raakte na w.o. II in een stroomversnelling die duurde tot het begin van 21e eeuw. De cultuur en geschiedenis van de mensheid was tot voor kort doordrenkt met religie of wat daar voor doorging. Het was niet voor niets dat in de opleidingen van de Vereniging ter bevordering van de belangen des Boekhandels, sinds 1990 Koninklijke Vereniging van het Boekenvak, de cultuurgeschiedenis in drie delen een pittig examenonderdeel was.¹ De grondwettelijke vrijheid van woord en geschrift moet tenslotte wel geborgd zijn met enige kennis van zaken enigszins te kunnen begrijpen hoe het zo gelopen is tot de huidige toestand in de wereld.

De vragen rondom geldigheid, schriftgeleerdheid, transcriptie enz. blijven. De feitelijkheid van de geschiedenissen zijn verborgen in het zand van het Midden-Oosten en het is de transparantie die archeologen, testamentici, historici, literatoren en, als meest overtuigende oplossing aandragen waardoor we verzekerd kunnen zijn van de kwaliteit van hun wijzigingen.

Heilige boeken verschijnen nog steeds. Als uitgever krijgen wij ze soms in ongepubliceerde vorm te lezen. De afweging behelst, zoals gebruikelijk, de authenticiteit, de waarde van de inhoud en de leesbaarheid. Dat laatste is de lastigste. Uitgevers van wetteksten worden niet geacht een redactioneel rondje te houden om de tekst te verbeteren. Dat is voorbehouden aan de wetgever.

2024

1 Izaak (Jacques) den Haan (boekverkoper en schrijver 1908–1982): *Onderzoek, vallen en opstaan in de cultuurgeschiedenis*, Meulenhoff Amsterdam 2006.

ER BESTAAT GEEN STANDAARD. Voor wie troost put uit een levensovertuiging is deze overtuiging waar. Als de angst voor dood en hiernamaals wordt verlost door atheïsme, is atheïsme het ware geloof. Als de angst voor dood en hiernamaals wordt verlost door een theïst, is het beeld van een in de wereld werkende (immanente) en als Schepper boven de mensen staande (transcendente), zelfbewuste, persoonlijke levende God (wel je onderscheiden van deïsme¹) het ware geloof.²

HEIDEGGER, ONDER DE INDRUK VAN DE VERSTOFFELIJKING c.q. materialisering van het bewustzijn (*Verdinglichung des Bewußtseins*), pleit voor decentralisatie van het menselijk subject.

LEVINAS trekt de eigen oorsprong (arché) van het menselijke fenomeen in twijfel en maakt gewag van de afhankelijkheid (heteronomie) en ‘anarchie’ als oercondities van het mens-zijn ten overstaan van de Ander. Herman Dooyeweerd noemde de abstracte relatie van *selbst* en *Gegenstand* kenmerkend voor de wetenschappelijke dengeest en ontzegd dit schema, net als Levinas, oorspronkelijkheid.

De doem van de verlichtingsdialectiek, dat verstandelijke denken een hogere waarde heeft dan zintuiglijke waarneming en dat elk natuurgebeuren gedetermineerd is. Een triumpheal Unheil wordt afgewend als natuurlijke omstandigheden verdere ongunstige ontwikkelingen verhinderen.³

JOHAN VON NEUMANN WERD IN DE ZOMER VAN 1955 OVERVALLEN door een Jongeneeslijke ziekte. De wiskundige en pionier van de speltheorie bekeerde zich tot het christendom toen de ziekte hem aanband kluisterde. Zoals te verwachten was van de uitvinder van het minimax-principe, zou Von Neumann joviaal gezegd hebben dat Blaise Pascal een punt had: als er een kans is dat God bestaat en dat verdoemenis het lot is van de ongelovige, dan is dat ook uiteindelijk logisch om te geloven.⁴

1 DEÏSME: Geloof aan één God rustend op de rede, niet op de openbaring.

2 VRIJ naar William James.

ZIE OOK: J. Klapwijk, *Dialectiek der Verlichting ter discussie in transformatieve filosofie*, Kampen 1995.

4 Norman Macrae, *John von Neumann*, p. 376, New York 1992. Von Neumann (1903-1957) was een Hongaars-Amerikaans wiskundige die veel heeft betekend voor de fysica en informatica. Zijn specialiteiten waren de verzamelingenleer, kwantummechanica, numerieke analyse en statistiek.

Georgio Israel en Ana Millan Gasca, *Von Neumann het rijke leven van een wiskundige duizendpoot*, Diemen 2014. J. von Neumann & O. Morgenstern, *Theory of Games and Economic Behavior*, Princeton U.P. 1944.

BLAISE PASCAL (1623-1662) -De mens is een mysterie waarin het denken een beperkt licht geeft. Niet les raisons de la raison, de redenen van het verstand wegen het zwaart. Les raisons du cœur, de redenen van het hart geven de doorslag. Niet de esprit de géométrie, de geest van de meetkunde ontsluit iets van de diepste werkelijkheid Het gaat om de geest van de vijfjinde ervaring, de esprit de finesse.>

In *The Will to Believe* noemt William James een bezwaar tegen Pascals weddenschap:

JE VOELT HET ONGETWIFELD AAN. Wanneer religieus vertrouwen zich zo in de taal van de gokspel uitdrukt, speelt het zijn laatste troef uit. Pascal's persoonlijk geloof in eucharistie en wijwater had totaal andere oorzaken. Deze bekende passage van hem is alleen bedoeld als een argument om anderen te overtuigen, een laatste wanhopig grijpen naar een wapen tegen de hardheid van het ongelovige hart. We voelen dat zo'n vertrouwen in mis en wijwater dat na zo'n mechanische berekening weloverwogen wordt aanvaardt, de innerlijke ziel van de geloofswerkelijkheid mist. Als we ons in de Schepper zouden verplaatsen, zouden we er waarschijnlijk van genieten om zulke gelovers hun oneindige beloning te laten mislopen.¹

Sommigen suggereren dat James hier bezwaar aantekent tegen de gok.² Dit is twijfelachtig omdat James later in zijn essay verklaart dat Pascals argument, in plaats van machteloos te zijn, dan een gemene clinch lijkt, en de laatste slag die nodig was om ons geloof in mis en wijwater compleet te maken (TWB p.11). Anderen menen dat het argument van James het best kan worden gezien als een gok van Pascal.³ Beide interpretaties zijn onzeker. Ik pleit voor drie stellingen.

1. James's *Will to Believe* (WTB) argument, hoewel godeltelijk een pragmatisch argument, is geen Pascaliaanse gok.
2. Het combineren van drie sleutelelementen van James' argument met een standaardversie van Pascals gok resulteert in een hybride Pascaliaanse weddenschap die verschilt van de versies van de gok die door Pascal zijn ontwikkeld.
3. Deze hybride weddenschap overleeft verschillende sterke bezwaren die zijn ingediend tegen de oorspronkelijke gok van Pascal.

Laten we eerst proberen te begrijpen wat een Pascaliaanse gok is en de aard van het WTB-argument van James.

1 *The Will to Believe* (WTB) (1897) (editie 1956) p.6. *De wil om te geloven*, § 2 Pascals gok (149, Amsterdam 2014)² (WTB/nl, 83-8).

2 ZIE e.g. Slater (2009, p. 5) en Connor (2006, pp. 184-85).

3 ZIE e.g. Wernham (1987, pp. 75-80). Michael Slater stelt dat James wel een Pascaliaanse weddenschap ontwikkelt in *Faith and the Right to Believe* uit *Some Problems of Philosophy* (1911) en niet in WTB uit 1896. ZIE Slater (2009, pp. 48-66). Het essay uit *SPF Vertrouwen en het recht om te geloven* is opgenomen in *FK 8* 2014.

Wetenschap
De Regt en
len verklare
stuk over Va
dat alleen w
schappelijk
waar is en d
allemaal var
van kwakzal
(*Opinie*, 26).
Ze dragen v
eigen werk v
spreken ze o
paalde 'wete
pers' die bew
bewustzijn o
is." Deze dis
tie geldt vo
ruimte later
niet beweze
den en toch
wordt ervar
Een bewijs i
waarheidsve
Hun starre b
rieken naar
biologisme
verklaart en
middel een
schappelijk-
naire focus
die geen me
heid accepte
Je moet maar

TRUW ON
Reactie Op
Rechts 808
1 030-96294
Ledenmaats

Onsterfelijk be
Wetenschapsfilos
Dooremalen verk
over Van Lommel
tenschappelijk be
dat de rest allemaa
van kwakzalverij
(naari). Ze dragen v
werk waarin ze sp
paalde 'wetensch
ren dat bewustzijn
Deze diskwalificat
die ruimte laten v
zen kan worden e
wordt ervaren.
Een bewijs is geen
ring. Hun starre b
maar een soort biol
werkbaar en als to
schappelijk-dis
aanbeveilt die ge
accepteert. Je moe
Daniel Mok Amste

2024

osfilosofen
Doorema-
n in het
an Lommel
dat weten-
bewezen is
dat de rest
antien zijn
lverij.

(januari)
voor uit
waarin ze
over "be-
enschap-
veren dat
onsterfelijk
skwalifica-
or allen die
n voor wat
n kan wor-
als evident
en.

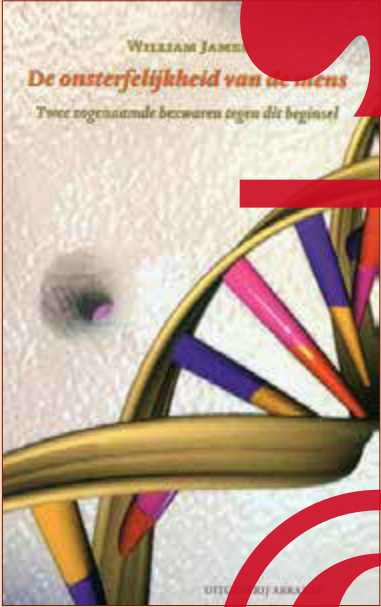
is geen
erklaring.
oeweringen
een soort
dat alles
als tover-
weten-
discipli-
aanbeveelt
eerduidig-
eert.
durven.

DERDAG 29 JANUARI 2021

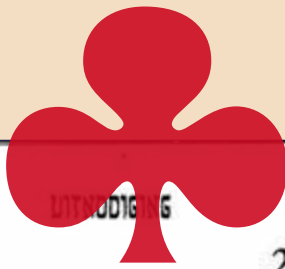
nie Tijds-
1000 ARIK Amsterdam
144, opinie@erouk.nl
103, lezers@trouw.nl

wustzijn
ofen De Regt en
aten in het stuk
dat alleen wat we-
wezen is waar is en
il varianten zijn
Opinie, 26 ja-
rooit uit eigen
reken ze over "be-
ppers" die bewe-
onsterfelijk is
ie geldt voor
oor wat niet be-
n toch als evis-

waarheidsverkla-
weringen rieken
logisme dat alles
vermiddel een we-
cipinaire focus
n meerdaligheid
t maar durven.
rdam

2024

A

UITVOERING

1971 - 1996

25
jaar

De Appellanten

PARADISO

ZONDAG 8 DECEMBER 1996

12.30-17.30 UUR

*De Appellanten Para heeft om 10.00 uur de
presenteren*

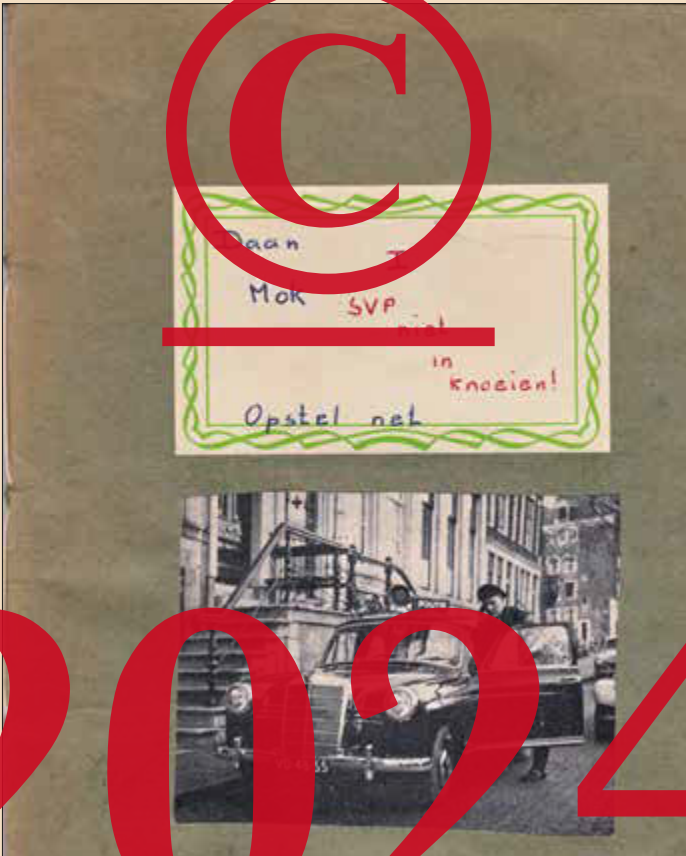
*Op zoek naar de verborgen "belijdeheid", twee
essays over Gustav Meyrink van prof. Andreas
Brenier & Marianne Kruis, de laatste tekst is
uit het Duitse vertaald door Mark van Duijn.
Traditiegetrouw presenteren wij ook onze kalender
gemaakt van de mooiste grand stoffen waaronder
deze keer een klein en Nederlands de geld.*

*Verder wijzen wij u op het televisie-
programma "Paradijsvogels" van de AVRO op 20
december a.s. met daarin een optreden van onze
schrijfster Mary Kesteven van Loo. Haar
prechtboek "Geheim is geheim" is uiteraard op
onze stand (nr. 12) in Paradiso verkrijgbaar.
Wij hopen van harte in Paradiso te mogen
begroeten!*

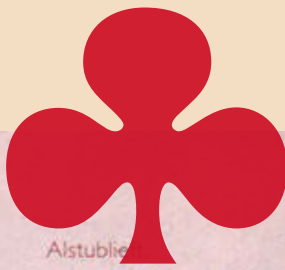
2024

**BEURS
VAN KLEINE
UITGEVERS**

2024

Alstublie
vergezeld van onze
beste wensen voor

1996

is hier onze jaarlijkse
papierkalender

Claudia Apeldoorn
Thecla Berghuis
Frans Hoepermans
Daniël Mok
Linda Polak
Sjirak
Tjitske Schuur
Ingeborg Seelemann
Rina de Swart

1971 - 1996

25
jaar

De Appelbloesem Pers

Claudia Apeldoorn
DTP-PRÉPRESS

Thecla Berghuis
OFFSET

Frans Hoepermans
MONTAGE,
OFFSET

Daniël Mok
EXTERNE CON-
TACTEN

Linda Polak
DTP

Siamak Babol
GRAFISCHE
AFWERKING

Tjitske Schuur
OFFSET

Ingeborg Seelemann
GRAFISCH ONT-
WERP/PLANNING

Rina de Swart
GRAFISCHE
AFWERKING

2024

Poëzie is de ouverture van de filosofie, vond De Boer

P.S. THEO DE BOER (1932-2024)
HOGLERAAR WIJSGERIGE ANTHROPOLOGIE

THEO DE BOER STOND BEKEND ALS KENNER VAN HET WERK VAN DE LITOUWS-JOODE FRANSE DENKER EMMANUEL LEVINAS.

Theo de Boer werd in 1968 hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit. Daar trok hij een breed palet aan studenten aan, onder wie een aantal vrouwen die bij hem zouden promoveren; bij zijn emeritaat ontving hij een *liber amicorum* dat door louter vrouwen was gevuld.

De protestantse De Boer liet zich ook in de theologie niet onbetuigd. 'Ondanks alle verwantschap tussen kunst en religie is er inderdaad één groot verschil: kunst is fictie, religie non-fictie.' Hoe zich die verhouden, bediscussieerde hij in *Religie zonder God* (2013), met zijn oud-leerling Ger Groot.

Opmerkelijk was De Boers voorliefde om poëzie te betrekken bij zijn denkwerk. Volgens een van zijn andere leerlingen, Jaffe Vink, was hij daarmee in 1986 begonnen. Václav Havel had de Erasmusprijs toegekend gekregen. De Boer zou hem opzoeken, maar kwam niet door de Tsjechoslowaakse douane. Havel had een lezing voorbereid over een gedicht van een meisje onder het communisme. 'Het is een gedicht dat veel te denken geeft', aldus Havel, wat voor De Boer aanleiding was zich **wijsgerig met poëzie bezig** te gaan houden. Dat resulteerde dat in een serie gesprekken over poëzie met Peter Henk Steenhuis in *Trouw*, en de bundeling daarvan, *Denken over dichten* (2011).

Toch noemde De Boer zijn belangstelling voor poëzie ouder dan die voor filosofie. 'In mijn puberteit', zei hij, 'heb ik een tijdlang alle gedichten die ik tegenkwam, opgeschreven in schriften die ik nog steeds bewaar'. De Boer zag de poëzie als de *ouverture* van de filosofie. 'De dichter suggereert iets, hij roept een beeld op en zegt *kijk*. En de filosoof plaatst wat hij ziet in een horizon en probeert dat raamwerk bewust te maken.'

Theo de Boer werd 89 jaar oud.

Godewijk Dros, *Trouw* 22-11-2021

2024

Dr. Adolf - Otto Rudolf als

Marburg, den 10. August 1924

als

Letzterwähnte Bestimmung des Professors der
Theorie, Rudolf Otto.

8

Marburg, den 10. August, 1924.

H. Rudolf Otto, Professor der Theologie an
Marburg, P. 1111/12/13, sollte bekannt als mein
letzter Vorgesetzter, als meine Vorgesetzter

Johann Rudolf Otto

Johann Rudolf Otto, Professor der Theologie an
Marburg, P. 1111/12/13, sollte bekannt als mein
letzter Vorgesetzter, als meine Vorgesetzter

D. Dr. Rudolf Otto, Professor.

Die Marburger Fakultät hat mich
mit Befriedigung von heute, den 15. September, 1936.
D. Dr. Rudolf Otto, Professor.

In meinem Zusammenhang mit dem
Marburger Institut, den 16. September, 1936.

2024

Marburg, 19. September, 1930
[redacted]
Dieses Buch ist, wie meine Briefe für mich
manchmal schon anhat, mit meiner Briefe (Lektüre
des) Gottes Wortes meine Melancholie
für.
Rudolf Otto.

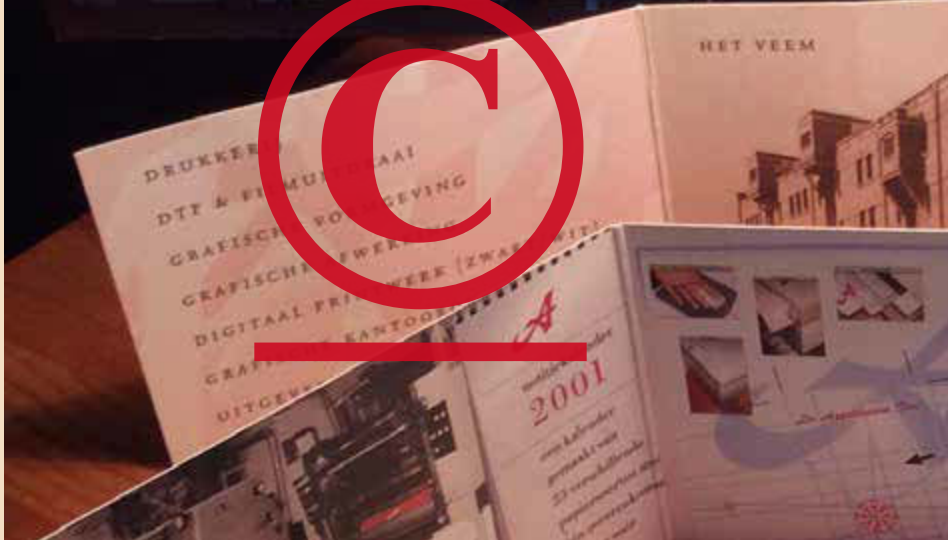
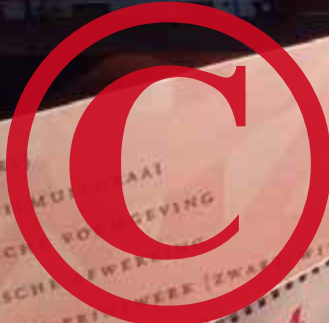
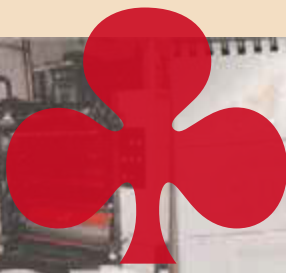

UITGEVERIJ ABN AMSTERDAM

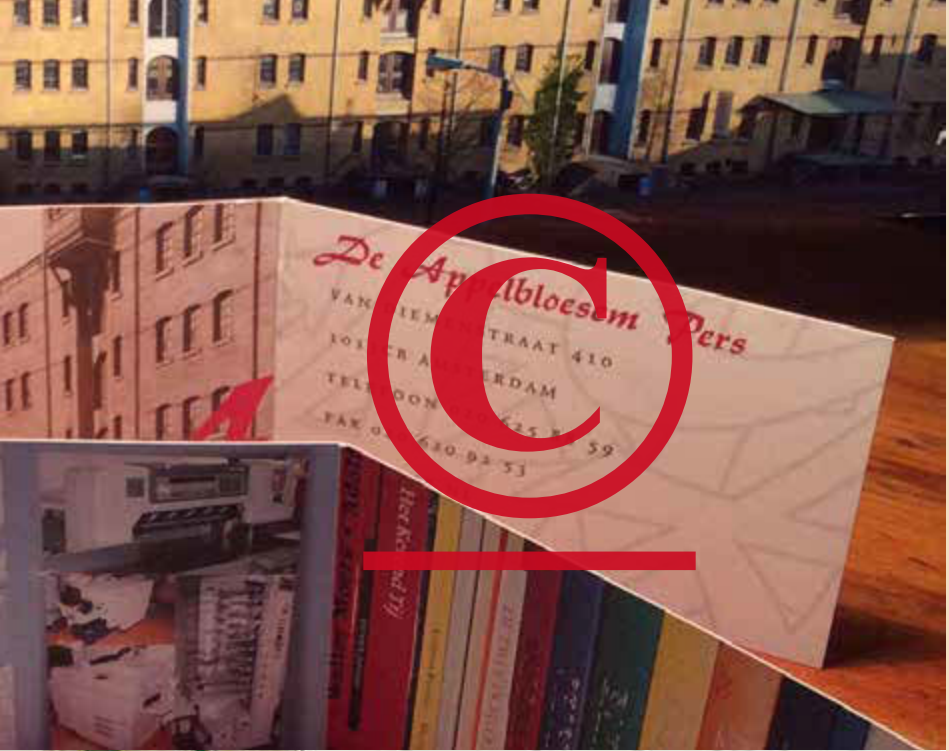
2024

STO
RYON

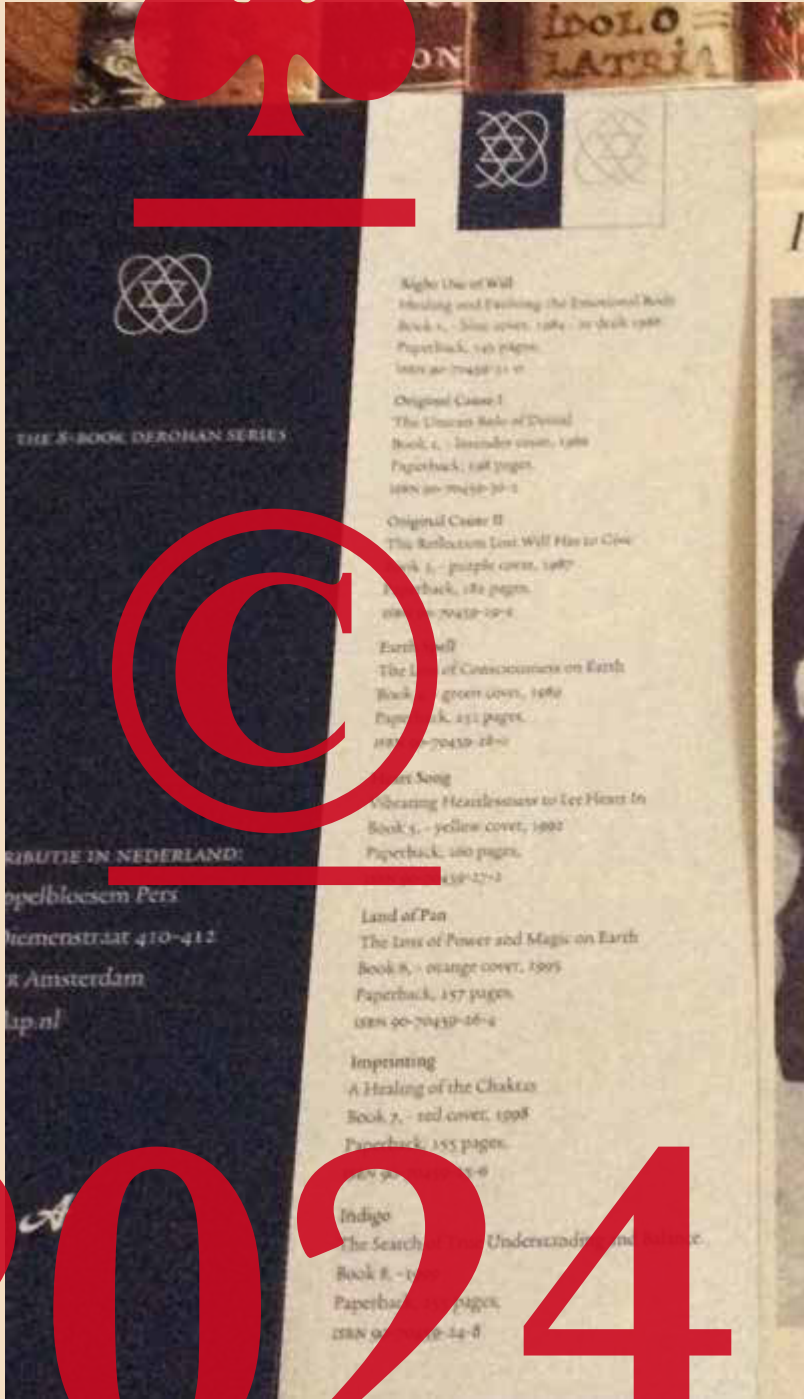

2024

2024

THE 8-BOOK DEROHAN SERIES

TRIBUTIE IN NEDERLAND:
 opelbloesem Pers
 tiemenstraat 410-412
 R Amsterdam
 ap.nl

Right Use of Will
 Healing and Exhaling the Emotional Body
 Book 1, - blue cover, 1984 - 30 desk 1984
 Paperback, 145 pages.
 ISBN 90-70430-11-0

Original Case 1
 The Universal Role of Devial
 Book 2, - lavender cover, 1986
 Paperback, 148 pages.
 ISBN 90-70430-30-2

Original Case II
 This Reflection Lost Will Has to Grow
 Book 3, - purple cover, 1987
 Paperback, 182 pages.
 ISBN 90-70430-39-4

Earth Will
 The Law of Consciousness on Earth
 Book 4, - green cover, 1989
 Paperback, 211 pages.
 ISBN 90-70430-28-0

Sex Song
 Vibrating Heartlessness to See Hearts In
 Book 5, - yellow cover, 1992
 Paperback, 180 pages.
 ISBN 90-70430-27-2

Land of Pan
 The Loss of Power and Magic on Earth
 Book 6, - orange cover, 1995
 Paperback, 157 pages.
 ISBN 90-70430-26-4

Imprinting
 A Healing of the Chakras
 Book 7, - red cover, 1998
 Paperback, 155 pages.
 ISBN 90-70430-25-6

Indigo
 The Search for a New Understanding of the Universe
 Book 8, - white cover, 2001
 Paperback, 175 pages.
 ISBN 90-70430-24-8

Rudolf Otto
Het heilige

2019 Joodse feestdagen
5779 / 5780

Toe Bishwat
ma 23 januari 2019

Poesim
do 21 maart 2019

Pesach
za 20 apr. / vr 21 april 2019

Parasjoa
za 2 mei 2019

Sjoem Hoesanaot
do 23 mei 2019

Sjoem Seot
zo 26 mei 2019

Tisri
11 augustus 2019

Sjoem Hasjana
ma 30 sept. / vr 3 oktober 2019

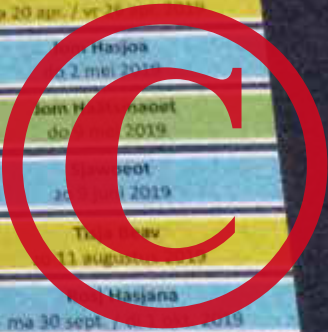
Sjoem Kleses
wo 9 oktober 2019

Soeket
ma 14 okt. / zo 20 okt. 2019

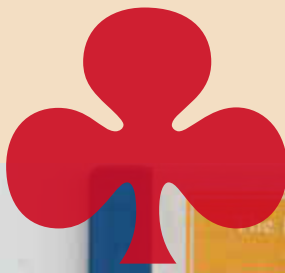
Sjemini Atseret/Simchat Tora
ma 21 oktober 2019

Chanoeka
ma 23 dec. / ma 30 dec. 2019

...sten beginnen
... de a... geven
... tom... ergang.

2024

for your information please supply your comments as discussed

Met vriendelijke groeten,

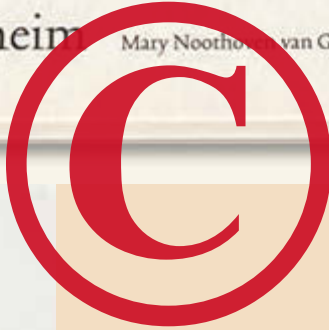
Mathias Notthij

2024

Geheim is geheim Mary Noothoven van Goor

Waaldijk 79
5327 AB Hurwenen
The Netherlands

Tel: +31 (0) 418 66 15 69
Fax: +31 (0) 418 66 25 83
www.geheimisgeheim.nl
info@geheimisgeheim.nl

Mary Noothoven van Goor
Geheim is geheim

(Bernadette Soubirous, heilig tegen wil en dank)

Bekroond om de verfijnde typografie

'Een fascinerend boek' Jan Meng

Andreas Buntjer & Marianne Wünsch

Op zoek naar de verloren werkelijkheid

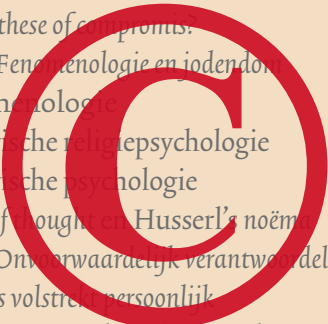

Gustaaf Keyrink, beïnvloed van twee werelden

BIOGRAFISCHE HIERODIEN N. & J.

De Appelbloesem Pers

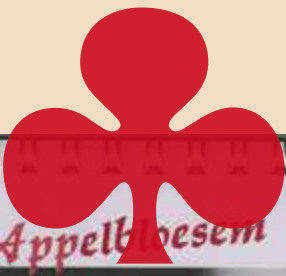
Van Diemenstraat 110, 1013 CB Amsterdam

2024

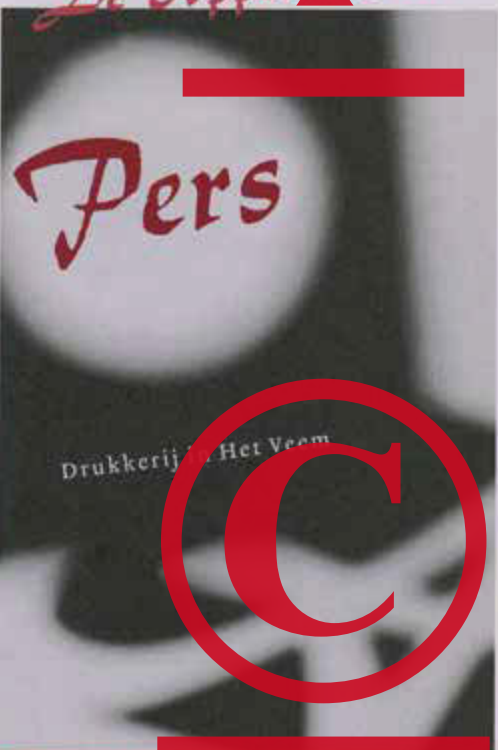
-
-
- {1 Redactionele eindnoten
2 Begrippen
3 'Philosophie als strenge Wetenschap
4 Wetenschap van het tussenrijk
5 Fenomenologie is een methode
6 Op het breukvlak van twee eeuwen
7 Marburg Filosofie, ethiek & karakter
8 Brief aan Rudolf Otto, 1919
9 'Philipps-Universität Marburg ANNO 1527
10 Richard Rorty Filosofie, wetenschap en metafoor
11 Peter Sloterdijk De macht over het leven
12 Husserl als voorloper
13 Henri Bergson Invoelend denken
14 C.J. Jung Synthese of compromis
15 A.J. Heschel Fenomenologie en iudendom
16 Religiefenomenologie
17 Fenomenologische religiepsychologie
18 Fenomenologische psychologie
19 James' object of thought en Husserl's noëma
20 Karl Jaspers Ontwaarsachtelijk verantwoordelijk
21 Levinas Het is volstrekt persoonlijk
22 Max Scheler Fenomenologische mystiek
23 Damiaan Denys Fenomenologische psychiatrie
24 R. Morgan Fenomenologische pedagogiek
25 H. C. Rümke De onrust van de mensen
26 H. L. van Breda e.a. De fenomenologische methode
27 Fenomenologische. literatuurstudie en -hermeneutiek
28 Object & subject, subjectcentrisme en substantie
29 Husserliana (GW) Materialien, Documente & Briefwissel (BW))
30 A. W. M. Mooij, Het zien en de blik (fragment)

2024

De Appelboesem

1 november 30 jaar DAP!

- DRUKKERIJ
- DTP & FILMUITDRAAI
- GRAFISCHE VORMGEVING
- GRAFISCHE AFWERKING
- DIGITAAL PRINTWERK (KLEUR EN ZWART/WIT)
- GRAFISCHE KANTOORONDERSTEUNING
- UITGEVERIJ

ma 1 8 15 22 29
 di 2 9 16 23 30
 wo 3 10 17 24 31
 do 4 11 18 25
 vr 5 12 19 26
 za 6 13 20 27
 juli z 7 14 21 28

ma 5 12 19 26
 di 6 13 20 27
 wo 7 14 21 28
 do 1 8 15 22 29
 vr 2 9 16 23 30
 za 3 10 17 24 31
 augustus z 4 11 18 25

ma 2 9 16 23 30
 di 3 10 17 24
 wo 4 11 18 25
 do 5 12 19 26
 vr 6 13 20 27
 za 7 14 21 28
 september z 1 8 15 22 29

ma 7 14 21 28
 di 1 8 15 22 29
 wo 2 9 16 23 30
 do 3 10 17 24 31
 vr 4 11 18 25
 za 5 12 19 26
 oktober z 6 13 20 27

ma 4 11 18 25
 di 5 12 19 26
 wo 6 13 20 27
 do 7 14 21 28
 vr 1 8 15 22 29
 za 2 9 16 23 30
 november z 3 10 17 24

ma 2 9 16 23 30
 di 3 10 17 24 31
 wo 4 11 18 25
 do 5 12 19 26
 vr 6 13 20 27
 za 7 14 21 28
 december z 1 8 15 22 29

2024

DE APPELBLOESEM PERS IS IN VEEL OPZICHTEN EEN BIJ- ZONDERE DRUKKERIJ.

Dit begint al bij het gebouw waarin het bedrijf is gevestigd: een voormalig pakhuis aan de Van Diemenstraat in Amsterdam. Waar eens schepen aan en af voeren en zelfs een trein door de straat liep, heerst nu de bedrijvigheid van kleine ondernemingen en gedreven kunstenaars. De Appelbloesem Pers is bovendien naast drukkerij ook uitgeverij. Dit jaar viert zij haar 25-jarig bestaan. Ter gelegenheid hiervan komen er geen glossy magazines, maar wel kunnen bijzondere uitgaven tegemoet worden gezien over onderwerpen of van auteurs die Dian Mok – samen met Frans Hoepelmans eigenaar van De Appelbloesem Pers – na aan het hart liggen. Zo gaf het bedrijf bij zijn twintigjarig bestaan een met prachtige foto's voorzien boekje uit over het gebouw waar de drukkerij is gevestigd.

Mok heeft dit boekje nog zelf gedrukt. Helas komt hij daar de laatste jaren niet meer aan toe. Hij zou wel willen, maar erkent dat door het gemis aan routine een ervaren drukker er iets beters van zal maken.

De Appelbloesem Pers is een kleine allround-drukkerij, die voornamelijk voor niet-commerciële opdrachtgevers werkt.

In totaal negen mensen kunnen op moderne DTP-computers, zowel digitale als analoge belichtingsapparatuur, een Heidelberg en een Ryobi-pers in het 52-formaat en afwerkingsmachines een compleet produkt afleveren. Mok heeft gekozen voor het van begin tot eind kunnen afwerken van een order. 'Als we een compleet produkt maken, zien we ook de reactie van de klant. Wij vinden dat erg belangrijk.'

DE GOEDE AANPAK

Volgens hem is in het algemeen de aanpak bij opdrachten verkeerd.

Klanten bedenken iets en concentreren zich op hoe het er in gedrukte vorm uit moet komen te zien. Het binden bijvoorbeeld konit dan i'n hun gedachten letterlijk achteraan. Als een opdrachtgever bij ons komt, beginnen we eerst bij het binden en bekijken we daarna de loopricting van het papier en of dat tot problemen in de afwerking kan leiden. Vervolgens redeneren we terug naar het begin van het

2024

traject. Keuze van litho's en letterkeuze houden namelijk verband met de papierkeuze.

Mok beschouwt zichzelf als adviseur van de opdrachtgevers en weet hen met zijn grafische kennis vaak te overtuigen dat opmaak

of typografie beter kan. Hij let daarbij op de details: 'Als we bijvoorbeeld een opdracht voor een huisstijl krijgen, vraag ik of de klant er de standaard lay-out van hun brief bij levert. Dan kunnen wij, of de grafische ontwerpers waarmee we werken, daar met het ontwerp rekening mee houden.' Het is deze zorg voor de kleine dingen die een drukker een meerwaarde geven..

Dezelfde gedrevenheid blijkt ook uit twee van zijn stolpaardjes: papier en typografie. Daan Mok is een voorstander van het gebruik van milieuvriendelijk papier. Het liefst zou hij alles op dit papier drukken, maar in de praktijk is dit ongeveer de helft. Niet alleen vanwege het milieu – want als je echt heel milieubewust bent, moet je helemaal niets bedrukken – maar vooral omdat hij op milieuvriendelijke papersoorten gedrukt werk veel mooier vindt. De milieuvriendelijke papersoorten hebben vaak een mooie structuur en zijn zelden

spierwit. Dat maakt ze volgens Mok uitermate geschikt voor boeken. Het leest niet alleen prettiger, maar ziet er ook erg gedistingeerd uit.

ROL VAN ADVISEUR

Hij zal klanten ook altijd proberen te overtuigen deze papersoorten te gebruiken, ook al zijn ze vaak een stuk duurder dan de standaard soorten. Papier op basis van algen kost bijvoorbeeld tien gulden per kilo. Mok speelt ook hier nadrukkelijk de rol van adviseur en vindt papierkennis een wezenlijk onderdeel van het vak van drukker. Hij heeft wel het geluk dat de orders meestal niet zo groot zijn en de opdrachtgevers genoeg nemen met kleinere winstmarges. Het gaat meestal om kleine, bijzondere uitgaven van enkele honderden tot een paar duizend exemplaren en dan tikken de extra papierkosten niet zo heel erg door. Mok is overigens de eerste om toe te geven dat het milieu voor opdrachtgevers een verkoopargument betekent.

'Wij zijn al lang met kringlooppapier bezig en tegenwoordig is er veel meer keus in milieuvriendelijk papier. Wat dat betreft heeft de markt zich naar ons gekleerd.'

DE APPELBLOESEM PERS geeft daarom elk jaar een kalender uit die gedrukt is op 21 verschillende soorten milieuvriendelijk papier en met inkt op plantaardige basis. Algenpapier, maïspapier, papier op basis van lompen en stro-cellulose en niet ontinkt kringlooppapier zijn slechts enkele voorbeelden.

‘Deze kalender is niet alleen een mooi visitekaartje van ons, maar ook een voorbeeld voor klanten van de mogelijkheden van milieuvriendelijk papier.’

Minstens zo belangrijk als papier vindt Daan Mok de typografie van drukwerk. Dat begint al bij de keuze van lettertypen die worden gebruikt. Vroeger was de aanschaf van een nieuwe letter een enorme gebeurtenis, al was het maar omdat er bakken met loden letters de drukkerij binnen werden gebracht.

Tegenwoordig wordt een lettertype op een floppy aangeleverd. Hij betreurt deze ontwikkeling: ‘Drukkers zouden net zo bewust als vroeger hun keuze voor bepaalde lettertypen moeten bepalen.’

De Appelbloesem Pers maakt bijvoorbeeld veel gebruik van de Nederlandse letter *Trinité*.

Volgens Daan Mok is allround, maar beschouwt de typografie als zijn vak. Hij ziet tegenwoordig veel slordigheden in de typografie van drukwerk en betreurt dit. Een produkt is volgens hem pas echt goed als met alle aspecten van het drukken rekening is gehouden.

‘Wij hebben niet alleen liefde voor de verpakking, maar ook voor de inhoud. Wij houden van begin af aan rekening met het maken van een druktechnisch en typografisch optimaal produkt met een beperkt budget. Een drukker moet meer zijn dan drukker alleen.’

Graficus 3 · 18 januari 1996

OPPERKALENDER DE DE APPELBLOESEM PERS

–Voor de achtste keer gaf De Appelbloesem Pers in Amsterdam een notitiekalender uit gedrukt op allerlei papiersoorten. Dit jaar zijn het 24 soorten en ligt de nadruk op hennep. Alle gebruikte soorten zijn volgens De Appelbloesem Pers minder belastend voor het milieu omdat ze gemaakt zijn van hergebruikt materiaal of van alternatieve grondstoffen (hennep, versnipperde dollarbiljetten, algen). Als drukinkt werd Megla (Van Son) gebruikt, een inkt op basis van plantaardige oliën met een zeer laaggehalte vluchtige organische verbindingen. De kalender kost f 9,90, inclusief btw en verzendkosten. Te bestellen door dit bedrag over te maken op giro 48850, t.n.v. De Appelbloesem Pers in Amsterdam.

(Productieadres: pers; 7 oktober 1996)

Hier werd bv. geïsoleerd op de lettertypen die bij kantoorprinters worden meegeleverd. Dat is geen grafische kwaliteit.

2024

g

De
an
rij
wa
vo
Die
een
zel
hee
kle
ver
sen
ken
zij
Ter
gee
kua
mo
we
Mo
ma

Zo
rig
to's
geb
ves
zeil
de
Hij
dat
erv
zil
De
ne
mel
dra
neg
ne
als
een
in

ade
het
we
con
ook
vin

De
Vol
aan
'Kla
tr
dru
zien
kon
lijk
gev
een
daa
pier
afw
rede
van

16

Appelbloesem Pers is in veel dichtten een bijzondere drukke- Daï begint al bij het gebouw arin het bedrijf is gevestigd: een rmalig pakhuis aan de Van omenstraat in Amsterdam. Waar schepen aan en af voeren en s een trein door de straat liep, rst nu de bedrijvigheid van e kleine ondernemingen en gedre- kunstenaars. De Appelbloes- Pers is bovendien naast druk- ij ook uitgeverij. Dit jaar viert ar 25-jarig bestaan.

gelegenheid hiervan komen er glossy magazines, maar wel enen bijzondere uitgaven tege- worden gezien over onder- en van auteurs die Daan k - samen met Frans Hoepen- eigenaar van De Appelbloes- en Pers - na aan het hart liggen. gaf het bedrijf bij zijn twintigste- bestaan een met prachtige fo- voorzien boekje uit over het ouw waar de drukkerij is ge- rigd. Mok heeft dit boekje nog gedrukt. Helaas komt hij daar taatste jaren niet meer aan toe. zou wel willen, maar erkent door het gemis aan routine een en drukker er iets beters van maken.

Appelbloesem Pers is een klei- ailround-drukkerij, die voena- ij voor niet-commerciële op- chtgevers werkt. In totaal en mensen kunnen op moder- ip-computers, zowel digitale analoge belichtingsapparatuur, Heideiberg- en een Ryobi-press het 52-formaat en afwerkings- hines een compleet produkt veren. Mok heeft gekozen voor van begin tot eind kunnen af- ken van een order. 'Als we een npleet produkt maken, zien we e reactie van de klant. Wij den dat erg belangrijk.'

oede aanpak gens hem is in het algemeen de pak bij opdrachten verkeerd. anten bedenken iets en concen- zen zich op hoe het er in ge- ke voem uit moet komen. Het binden bij de hand tot dan in hun eigen letter- achteraan. Als opdrach- ter bij ons komen, nemen we t bij het binden bekijken we ma de loopprijs van het pa- en of dat tot problemen in de erking kan leiden. Vervolgens neren we terug naar het begin het traject. Keuze van litho

Foto: Jeroen Tuk

De drukkerij

Meerwaarde door zorg voor details

Een drukkerij die haar klanten ervan probeert te overtuigen dat ze voor hun drukwerk toch beter kiezen voor milieuvriendelijk papier, moet in milieuovertuigen wat een warm hart oedragen. Maar de Appelbloesem Pers vindt dat ook op dit papier ook geweldig veel mooier.

Robert Hertog

en letterkeuze houden namelijk verband met de papierkeuze. Mok beschouwt zichzelf als adviseur van de opdrachtgevers en weet hen met zijn grafische kennis vaak te overtuigen dat opmaak of typografie beter kan. Hij let daarbij op de details: 'Als we bijvoorbeeld een opdracht voor een huisstijl krijgen, vraag ik of de klant er de standaard lay-out van hun brief bij levert. Dan kunnen wij, of de grafische ontwerpers waarmee we werken, daar met het ontwerp rekening mee houden.' Het is deze zorg voor de kleine dingen die een drukker een meerwaarde geeft. Het is de gedrevenheid bij het kiezen van zijn stoffen en de typografie. De drukker is een ander van de drukkerij milieuvriendelijk. Het is niet alles. Maar er is dit: Mok is de helft van de van de milieuvriendelijke echt heel milieubewust. Het is

helemaal niets bedrukken' - maar Mok vindt dat milieuvriendelijke papiersoorten gedrukt werk veel mooier vindt. De milieuvriendelijke papiersoorten hebben vaak een mooie structuur en zijn zelden spierwit. Dat maakt ze volgens Mok uitermate geschikt voor boeken. Het leest niet alleen prettiger, maar ziet er ook erg gedistingeerd uit.

Rol van adviseur

Hij zal klanten ook altijd proberen te overtuigen deze papiersoorten te gebruiken, ook al zijn ze vaak stuk duurder dan de standaard. Papier op basis van linden en katoenarbeid tieren en per kilo heeft ook een indrukkelijk laag aan advies. Hij vindt papier een wezenlijk onderdeel van de drukkerij. Hij heeft het geluk dat de orders meestal erg groot zijn en de opdrachtgevers genoeg nemen met de winstmarges. Het

gaat meestal om kleine, bijzondere uitgaven van enkele honderden tot een paar duizend exemplaren en dan tikken de extra papierkosten niet zo heel erg door.

Mok is overigens de eerste om toe te geven dat het milieu voor opdrachtgevers een verkoopargument betekent. 'Wij zijn al heel lang met kringlooppapier bezig, maar tegenwoordig is er veel meer keus in milieuvriendelijk papier. Wat dat betreft heeft de markt zich naar ons gekeerd.'

De Appelbloesem Pers geeft daarom elk jaar een kalender uit die gedrukt is op 21 verschillende soorten milieuvriendelijk papier met inkt op plantaardige basis. Algenpapier, malispapier, papier op basis van linden en stro-cellulose en niet-ontinkt kringlooppapier zijn slechts enkele voorbeelden. 'Deze kalender is niet alleen een mooi visitekaartje van ons, maar ook een voorbeeld voor klanten om de mogelijkheden van milieuvriendelijk papier.'

Mok is zo belangrijk als papier vindt. Daan Mok de typografie van de drukwerk. Dat begint al bij de keuze van lettertypen die worden gebruikt. Vroeger was de aanschaf van een nieuwe letter een enorme gebeurtenis, al was het maar omdat er bakken met loden letters de drukkerij binnen werden gebracht. Tegenwoordig wordt een lettertype op een floppy aangeleverd. Hij betreurt deze ontwikkeling: 'Drukwerk is dus niet zo bewust als vroeger. Hun keuze voor bepaalde lettertypen moeten bepalen.' De Appelbloesem Pers maakt bijvoorbeeld veel gebruik van de Nederlandse letter Trinity. Volgens Daan is een prachtig lettertype, in tegenstelling tot andere veelgebruikte gedigitaliseerde lettertypen.

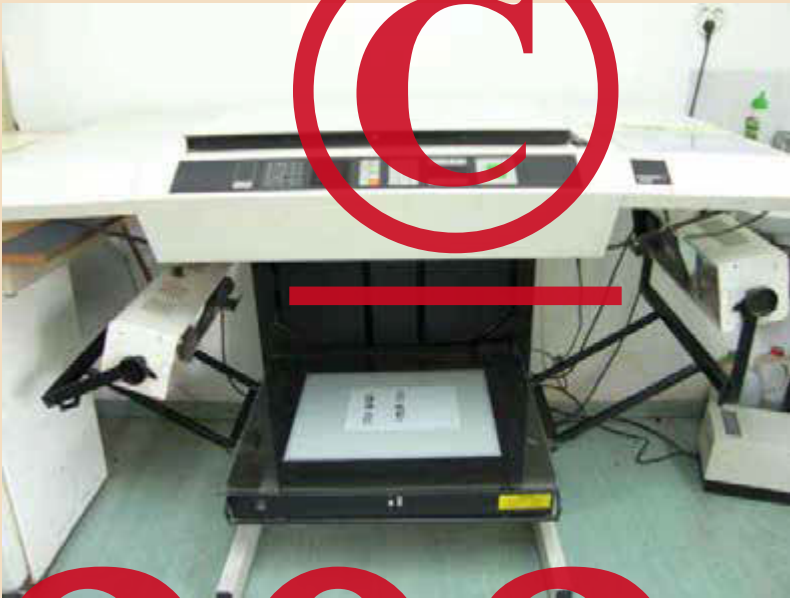
Mok is alround, maar beschouwt de typografie als zijn vak. Hij ziet tegenwoordig veel slordigheden in de typografie van drukwerk en betreurt dit. Een produkt is volgens hem pas goed als met alle aspecten van het drukken rekening is gehouden. Hij hebben niet alleen lief voor de verpakking, maar ook voor de inhoud. Wij houden van het aan rekening met het materiaal van de drukkerij. Het is een typografisch en een ander met een beperkt budget. De drukker moet er zijn dan drukker alleen.'

Rotaprint A-4 offset

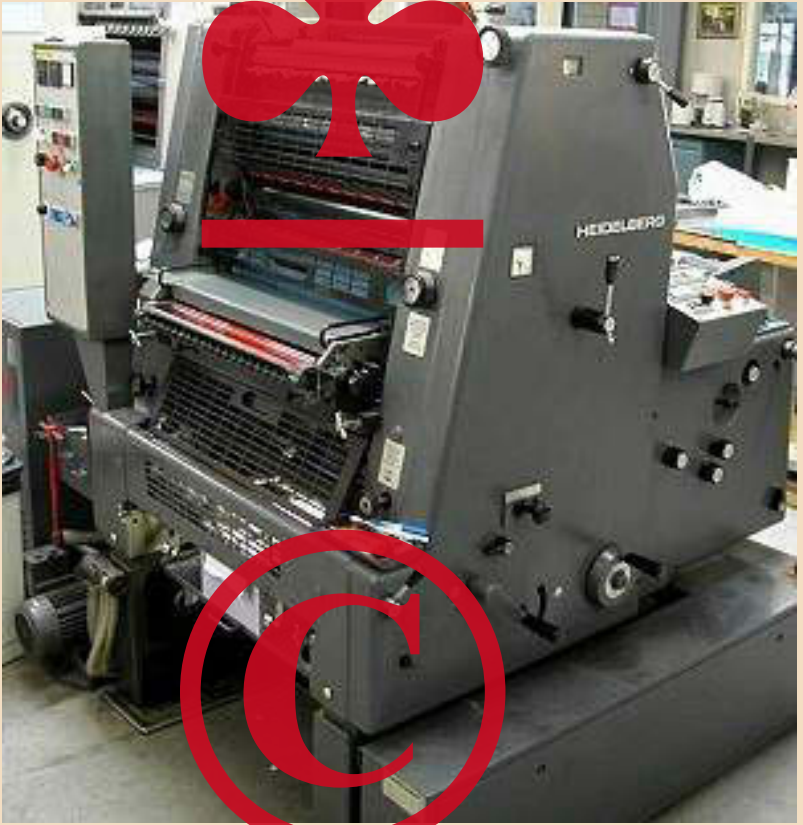

Mullith-1250 offset

Deze elektronisch aangestuurde *Eskofot reprocamera* was het Zegel van de analoge reprografie.

2024

Heidelberg GTO 52

Bourg BST 16 Bin collator/stacker

Foldnak Nagel Bookletmaker + trimmer

2024

"Bij het lettergebruik met voor het type de achterenvolgende jaar de opmars van de Joannis op Toech kon deze letter in de uiteindelijke beoordeling niet zo hoog scoren. Het meest bekroond werd een andere klassieker van Eric Gill, namelijk de Gill Sans, gevolgd door de Carrahand de Baskerville en de Univers."¹

1 Aldus de jury van de Best Verzorgde Boeken 1990.

Boekformaat / book size
16,3 x 24,1 cm
Lettertype / typeface
Trinita
Materiaal band / material binding
mat wit natronkrakpapier Matra, 120
Papier binnenwerk / paper interior
hv mc Royal extra, 135 g/m²

Voor een leestekst mag die letter toch één punt groter, of vinden ze dat ordinaïr?...
maar de Baskerville is daar niet stevig genoeg voor, die letter heeft zulke ijle haaltjes dat hij binnen de kortste keren kapot gaat...
bij dit papier moet je een stevigere letter kiezen, de letter keuze is gewoon niet goed...

Querido van 1915 tot 1990
Een uitgeverij
Auteur / author: ...
Uitgever / publisher: Querido's Uitgeverij bv
Opfage / printer: ...
Shouwaad / ...

het beh
omslag
met he
boek o
wone r
maak m
heid di
foto's.
h
w
de sfee
zo'n bo
is het c
een en
heid...
h
v

Geheim is Geheim Mary Noothoven van Goor¹

Geheim is Geheim Mary Noothoven van Goor²

...cht een katholiek boek-
 ...je, het **rijke** Roomse
 ...leven ...
 ...en mooi dun boekje in een karton-
 ...en bandje, het is van een satijnen
 ...nauwheid ...
 ...oorlijk spannende
 ... heeft weinig 'temaken
 ...t binnenwerk, als je het
 ...penslaat zie je een ge-
 ...recht toe recht aan op-
 ...et als enige bijzonder-
 ...e sterk gekleurde
 ...
 ...et is inderdaad een mooi omslag,
 ...veer met de Joanna ...
 ...er is heel belangrijk in
 ...ekje en wat dat betreft
 ...goed gedaan, het heeft
 ...orme geur van heilig-
 ...e! is een goed gebonden, mooi
 ...erzorgd boek ...

- 1 De Trinité van Bram de Does -
- 2 De Joanna van Eric Gill
- 3 Niet Verkerend in een roes
- 4 ... ziet de Typograaf verschil

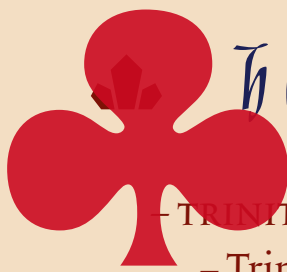
JOHN BASKERVILLE, 1706 – 1775.
*Printer and creator of a typeface
 of great distinction whose works are
 among the finest examples of the art of
 printing.*

BASKERVILLE became a writing master at Birmingham. In 1740 he established a varnishing business, whose profits enabled him to experiment in typefounding. He set up a *printing house* and in 1757 published an edition of *Virgil*, followed in 1758 by an edition of *John Milton*. Appointed printer to the *University of Cambridge*, he undertook an edition of the *Bible* (1763). He published a edition of *Horace* in 1762, the success of a second edition (1770) encouraged him to issue a series of editions of *Latin* authors.

Geheim is geheim Mary Noothoven van Goor

2024

heilig tegen

- TRINITÉ – LEXICON – DOO

- Trinité 2 – Lexicon – Doc

Trinité 2 – Lexicon – Doc

- Trinité 1 – Trinité 1 -

Dit boekje is gezet uit de letter *Trinité Wide 2* door Joh. Enschedé en Zonen, Haarlem, gedrukt door De Appelbloesem Pers, Amsterdam en gebonden door Van Waarden, Amsterdam.

LITHOGRAFIE Nauta & Haagen (Andreas Strubin), Amsterdam

BOEKVERZORGING Marianne Elbers, Amsterdam

FOTO'S Spaarnestad Fotoarchief, Haarlem.

© 1989 Mary Noothoven van Goor, Amsterdam

CIP-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag:

Noothoven van Goor, Mary

Geheim is Beheim: Bernadette van Lourdes, heilig tegen wil en dank

Mary Noothoven van Goor

Amsterdam: De Appelbloesem Pers. - Foto's. - (Biografische kleinoden; № 1)

ISBN 90-70459-06-X GEB. SISO 245.5 UDC 235.3 (44) NUGI 631

TREFW.: Soubirous, Bernadette.

In 1988 verscheen bij uitgeverij Malte in Amsterdam

De Getekenden van Mary Noothoven van Goor

2024

1 Grafisch ontwerp en uitvoer van *Geheim is geheim* zijn bekroond door de Stichting CPNB, 1991; ZIE: blz. 4-9.

wiř en ďank

DOCUMENTA - DOCUMENTA -
documenta - Documenta -
documenta - Documenta

TRINITÉ 1 - Trinité 4 -

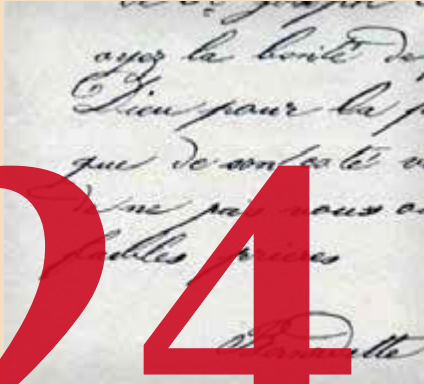
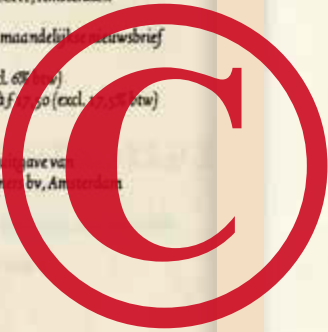
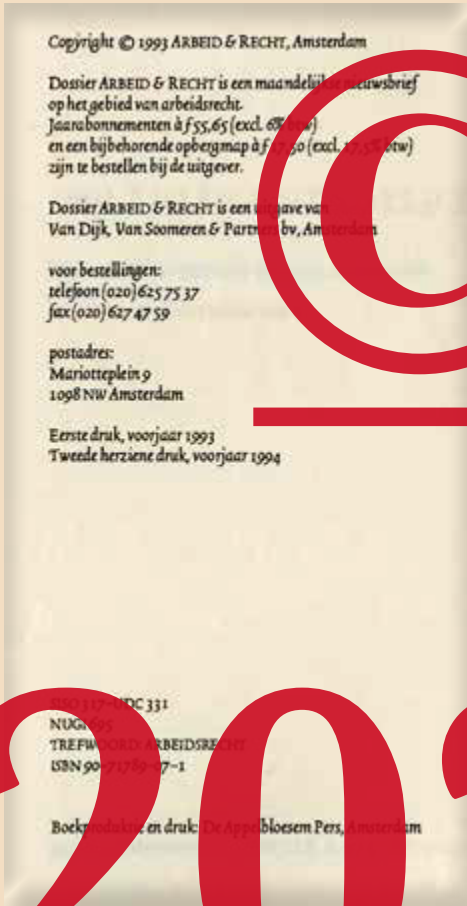
2024

DELEGATIEBESLUIT 1993

EX ARTIKEL 6 DERDE EN VIERDE LID RAA 1945, BIJGEWERKT TOT MAART 1994; SISO 317, U

Integrale tekst van het Delegationbesluit 1993 (Stct 1993, b 11) na de wijziging van het besluit in verband met de inwerkingtreding van de Algemene wet bestuursrecht met van 1 januari 1994 (Stct 1993, b. 241).

2024

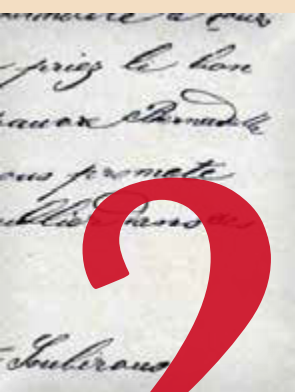
Geheim is Geheim door Mary Noothoven van Goor
Uitgeverij De Appelbloesem Pers, Amsterdam

There was a child named Bernadette
I heard the story long ago
She saw the Queen of Heaven once
And kept the vision in her soul
No one believed what she had seen
No one believed what she heard
That there were sorrows to be healed
And mercy, mercy in this world

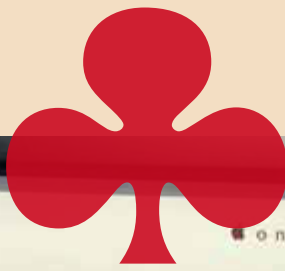
So many hearts I find
Broke like yours and mine
Torn by what we've done and can't undo
I just want to hold you
Won't you let me hold you
Like Bernadette would do

We've been, we fall, we fly
We mostly fall, we mostly run
And every now and then we try
To mend the damage that we've done
Tonight, tonight I cannot rest
I've got this joy inside my breast
To think that I did not forget
That child, that song of Bernadette

Leonard Cohen, 1977

2024

• onze huisletters •
(Gill Sans 18pt.)

— TRINITE — LEXICON — DOCUMENTA — DOCUMENTA —

— LEXICON — DOCUMENTA — DOCUMENTA —

— TRINITE 2 — LEXICON — DOCUMENTA — DOCUMENTA —

— TRINITE 1 — TRINITE — TRINITE 1 — TRINITE 4 —

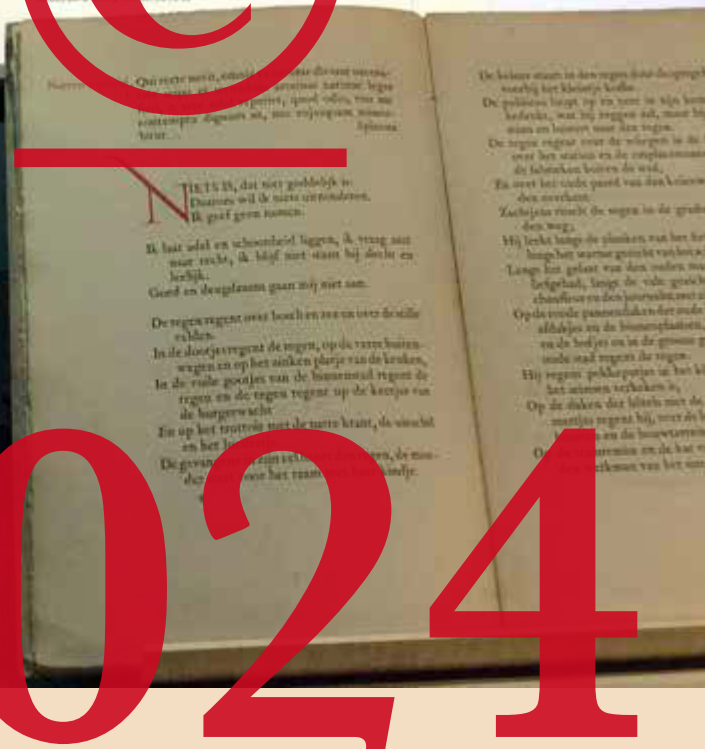
De boeker is gesien toe de kaver 'Trinite' wile 2 dore jare, 'Trinite' en
Zonen, Haarlem, gedrukt door De Appelboeken Pers, Amsterdam en
gehoorden door Van Waarden, Amsterdam
LITHOGRAFIE: Nauta & Haagen (Andrus Braken), Amsterdam
BOEKVERKOOP: M. van der Elzen, Amsterdam
VERTRIEB: J. van der Elzen, Amsterdam

© 1981 Mary Noordman van Gooij, Amsterdam

CP gegeven Koninklijke Bibliotheek, Den Haag
Nederlandse uitgeverij van Gooij, Mary
Gooij is geboren: Berendsema van Loozen, huldig tegen wil en dank
Mary Noordman van Gooij
Amsterdam, De Noordman, Koninklijke Bibliotheek, N. 1
1981 en mag niet worden verspreid of openbaar te maken.
TRINITE 2 — Berendsema

De boeker is gesien toe de kaver 'Trinite' wile 2 dore jare, 'Trinite' en
Zonen, Haarlem, gedrukt door De Appelboeken Pers, Amsterdam en
gehoorden door Van Waarden, Amsterdam
LITHOGRAFIE: Nauta & Haagen (Andrus Braken), Amsterdam
BOEKVERKOOP: M. van der Elzen, Amsterdam
VERTRIEB: J. van der Elzen, Amsterdam

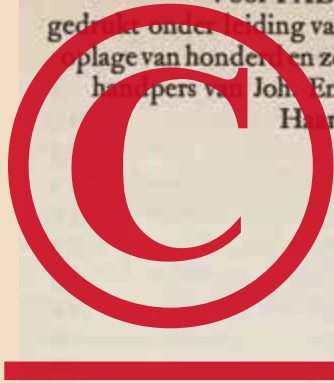

2024

gedrukt onder leiding van J. van Krimpen, in een oplage van honderd en zestig exemplaren, op de handpers van Joh. Enschedé en Zonen te Haarlem. Bij Hijman, Stenfert Kroese en Van der Zande, Boekverkoopers te Arnhem

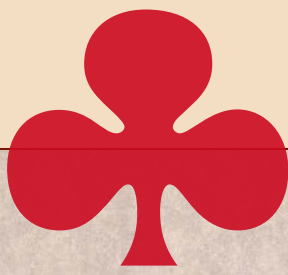

Voor PALLADIUM
gedrukt onder leiding van J. van Krimpen, in een oplage van honderd en zestig exemplaren, op de handpers van Joh. Enschedé en Zonen te Haarlem

2024

Bij Hijman, Stenfert Kroese en Van der Zande, Boekverkoopers te Arnhem

HET NEE

2024

DERLANDSCHE VEEN

2024

HET NEDERLANDSCHE VEEM is heruitgegeven ter gelegenheid van het 20-jarige bestaan van De Appelbloesem Pers (anno 1 november 1971) en aan haar relaties én aan de leden van de vereniging Werkgebouw Het Veem ter gelegenheid van haar 10-jarig bestaan.

© 1991 De Appelbloesem Pers, Amsterdam

CIP-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag: Nibbering, Maurits
Het Nederlandsche Veem: etablissement Oranje Nassau aan de Barentszkade
te Amsterdam / Maurits Nibbering; Amsterdam: De Appelbloesem Pers.
– Foto's – (Architectonische kleinoden; N°1)

ISBN: 90-70459-08-6; NUGI: 922 ◊ Met dank aan Proost en Brandt.

Doch vlakbij zwerft 't exquis gypje van Joanna (11 pt)

Doch vlakbij zwerft 't exquis gypje van Trinité Titling (13 pt)

Doch vlakbij zwerft 't exquis gypje van Trinité 1 (13 pt)

Doch vlakbij zwerft 't exquis gypje (11 pt)

Doch vlakbij zwerft 'n exquis gypje (13 pt)

Geheim is geheim Mary Noothoven van Goor¹

Geheim is geheim Mary Noothoven van Goor²

1

2-

HET NEDERLANDSCHE VEEM bestaat vijf-en-twintig jaar. Oogenshijnlijk lijkt dit een geschiedenis van ~~verrezenen Deen~~ statige jaar-reeks ligt daar weer achter, en tot in de vorige eeuwen hebben wij feitelijk de bestaansjaren dezer onderneming te tellen. Daarbij komen wij zelfs tot de overtuiging, dat wij dit lichaam tot de aller-oudste hebben te rekenen op dit eigenaardig gebied. Want de meest gezaghebbende geschiedkundige bron voor de historie van ons roemrijk Amsterdam, „De Beschrijvinge van Amsterdam” van de hand van onzen historicus Casparus Commelin, loopende tot den jare 1691, wijdt reeds een afzonderlijk hoofdstuk aan de drie Amsterdamsche Koopmans-Waagen, d'Oude Waag op den Dam, de Anthonis ofte Nieuwe Waag bij de St. Anthonis Poort en de Reguliers Waag bij de gelijknamige poort.

En daar zitten we meteen midden-in het Waag- of Weeg-bedrijf en de oude Amsterdamsche Veemen! Een herinnering aan de drie oude gebouwen laten wij hier achterwege. Men is immers te doen om het bedrijf zelf. En dan vragen we alras, hoe inderijd als een afzonderlijk en formeel stadsrecht, gold, en door geboren stadsburgers alle koopmanschappen in Waag kende „op en af de schalen te werken, welk werk verdeeld werd tusschen de officieele Waagdragers en vrye Luyden. Waarbij de eersten, al naarmede het model en de leur funner hoofde zels, wederom werden onderscheiden in de volgende vijftien „rosen” of vomen: Bonte-Hoeden, Geel-Hoeden, Grauw-Hoeden, Swart-Hoeden, Root-Hoeden, Stroo-Hoeden, Klap-sluten, Engelsche Veem, Leydsche Veem, Sloonsche Veem, Medemblicker Veem, Schotsche Veem, Amsterdamsche Veem, vassische Veem, en Groenokken Veem, elk hun eigen reelen voerende meest in den vorm van penningen. En ook hun eigen kooplieden bedienende wier goederen zij bearbeidden, met uitsluiting van

HET NEDERLANDSCHE VEEM bestaat 25 jaar. Maar een lange en statige jaarreeks ligt daar weer achter, en tot in de vorige eeuwen hebben wij feitelijk de bestaansjaren dezer onderneming te tellen. Daarbij komen wij zelfs tot de overtuiging, dat wij dit lichaam tot de alleroudste hebben te rekenen op dit eigenaardig gebied. De gezaghebbende geschiedkundige bron voor de historie van roemrijk Amsterdam, *De Beschrijvinge van Amsterdam* van historicus Casparus Commelin, lopend tot de jaren 1691, wijdt reeds een afzonderlijk hoofdstuk aan de drie Amsterdamse Koopmans-Waagen, d'Oude Waag op de Dam, de Anthonis ofte Nieuwe Waag bij de St. Anthonis Poort en de Reguliers Waag bij de gelijknamige poort. △ En daar zitten we meteen in het Waag- of Weegbedrijf en de oude Amsterdamse Vemen? Een herinnering aan de oude gebouwen laten wij achterwege. 'Terug naar de dingen zelf.' En dan ervaren we alras, hoe indertijd al een afzonderlijk en formeel stadsrecht gold, om door geboren stadsburgers alle koopmanschappen ter Waag komende 'open af de schalen te werken', dat verdeeld werd tussen de officiële Waagdragers en Vrye Luyden. Deze werden onderscheiden in 15 'rotten' of vemen: Bonte-Hoeden, Geel-Hoeden, Grauw-Hoeden, Zwart-Hoeden, Rood-Hoeden, Stro-Hoeden, Klap-Mutsen, Engelsche Veem, Landsche Veem, Hoorensche Veem, Medemblicker Veem, Schotsche Veem, Amsterdamsche Veem, Besselsche Veem en Groenrokken Veem. Elk had een eigen teken, meest in de vorm van penningen.

"Het Nederlandsche Veem" is heruitgegeven ter gelegenheid van het 20-jarige bestaan van De Appelbloesem Pers (anno 1 november 1971) en wordt aangeboden aan haar relaties en aan de leden van de vereniging Werkgebouw Het Veem ter gelegenheid van haar 10-jarig bestaan.

© 1991 De Appelbloesem Pers, Amsterdam

cit-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag: Nibbering, Maurits
 Het Nederlandsche Veem: etablissement Oranje Nassau
 aan de Binnenszkaade te Amsterdam / Maurits Nibbering.

Amsterdam: De Appelbloesem Pers

Van't

(architectonische kleinoden; 1971)

telefoon: 90-70459-08-

NIJG: 922

A

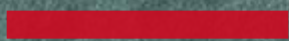
Mededank aan Proost van Brandt, Diemen

2024

2024

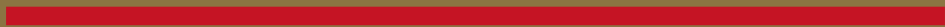
1921

HET
LANDSCHE
VEEM

2024

HET VEEMBEDRIJF –

GEVENDE DE GESCHIEDENIS

N. V. „HET NEDERLANDS

DOOR

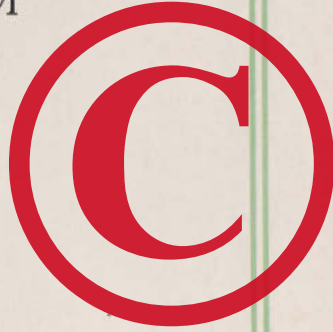
JAN FEJERS

2024

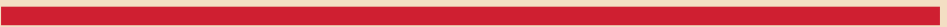

OUDE EN NIEUWE
GESCHIEDENIS DER
LANDSCHE VEEMEN

WITH

2024

Noten

1. In mei 1898 zijn de bestuurders van de Naamlooze Vennootschap Het Nederlandsche gebouw. Ze laten een boekje in oblong formaat drukken met deels geretoucheerde foto's. Dit boekje is getrouw naar het origineel herdrukt. Op de in de oorspronkelijke uitgave bijgedrukt.

2. Een aardige schets van de halve eeuw die Amsterdam de moderne tijd inloodt geeft B. Amsterdam. Opgaand Getij (deel VI) 1848-1925, (Het Spectrum) Utrecht/Antwerpen 1973 (oorspronkelijk 1954).

3. Zie o.m. BOER, Dr. M.G. de, Van Waagdragersveem tot modern grootbedrijf, Amsterdam 1917.

4. In de jaren twintig van deze eeuw lijken Nederlandse bedrijven zich na de schok van de eerste wereldoorlog van enige historiciteit bewust. Er verschijnen veel gedenk- en jubileumpublicaties die de draad met de tradities verder te spinnen. In 1921 blijft de NV Het Nederlandsche Veem belangrijke publicist Jan Feith een geschiedenis schrijven: Het Nederlandsche Veem 25 jaar, Amsterdam 1921. Althans onder de verladingsfirma's dit besef weggeëbd.

5. In de jaren 1870 tot 1900 is er een hausse aan nieuwe opgerichte NV's in Amsterdam. Dit stimuleert het Amsterdamse gemeentebestuur in de jaren 1890 op korte termijn een nieuw plan van Treub, zelf ondernemer, is de gangmaker. Berlage krijgt de opdracht en leidt en passant de laatste twintigste eeuw in.

6. Veel gegevens in dit artikel zijn ontleend aan KARSTKAREL, Peter en Rienk TERPSTRA, 'De gebroeders Kuipers architectuur in een overgangstijd', Wonen TA 1976/2, p. 4-15.

5. Tussen 1870 en 1900 is er een hausse aan nieuwe opgerichte NV's in Nederland. Dit stimuleert het Amsterdamse gemeentebestuur in de jaren 1890 op korte termijn een nieuw plan van Treub, zelf ondernemer, is de gangmaker. Berlage krijgt de opdracht en leidt en passant de laatste twintigste eeuw in.

6. Veel gegevens zijn ontleend aan KARSTKAREL, Peter en Rienk TERPSTRA, 'De gebroeders Kuipers architectuur in een overgangstijd', Wonen TA 1976/2, p. 4-15.

7. In 1898 bestaan in Nederland geen voorschriften voor de omgang met het nieuwe elektrisch aangedreven liften. De sporen van de eerste garanderen zijn hier en daar nog aanwezig in het Veem.

8. Niet alleen aan de architectuur is de aard van de producten af te lezen. Ondanks de afwezigheid wordt nog wel eens een verdwaalde koffieboon of verdroogd tabaksblad tussen de kiemen van de stenen.

9. Van 1962 tot 1990 in gebruik als Kunsthistorisch Instituut der Universiteit van Amsterdam. Na 1991 plaats aan de redactie van Tijdschrift voor Geneeskunde. / 10. Zie OVERMAN, Luc (1991).

11. Zie voor voorbeelden van werk van de gebroeders Kuipers in Amsterdam: HAAGSCH ARCHITECTUURBUREAU (1991).

12. Voorziet de pakhuizen er staan is de locatie een geliefd onderwerp voor stadschronisten. Het dichte woud van in de slappe grond gedreven heipalen als onderwerp. De eerste Verordening van 1898.

2024

Veem trots op hun nieuwe
van het gebouw en de omgeving.
blanco linkerpagina's is dit artikel

BRUGMANS, H. in *Geschiedenis van*
pr. 1933).

de massale slachtingen tijdens de
umboeken, waarin men probeert
niet achter; men laat de
Amsterdam 1921. In onze tijd is

en de rest van Nederland. Dit
we beurs te bouwen. Wethouder
de Nederlandse architectuur de

, 'De gebroeders Kuipers,

stimuleert het Amsterdamse gemeentebestuur in de jaren 1890 op korte termijn een
ge krijgt de opdracht en leidt en passant de Nederlandse architectuur de 20e eeuw in.
eders Kuipers, architectuur in een overgangstijd', *Wonen TA-BK 211976*, p. 4-15.

erwetse elektriciteit. In het *Oranje Nassau Veem* ziet de *Phoenix Fire Office Insurance Com-*
deze liften en het imposante stoomaggregaat, dat de toevoer van elektriciteit moest

e steenachtige laag anhydriet, die in de zomer van 1990 op de vloeren is aangebracht,
eren gevonden.

Na een ingrijpende, het eigen karakter getrouwe, restauratie biedt de stadsvilla van
(e.a.) *Werkgebouw Het Veem. Ruimte voor werk*, Amsterdam 1986, p. 3.

MA, Ids en Hilde DE HAAN, *Amsterdamse gebouwen 1880-1980*, Utrecht 1981.

queurs en kunstenaars. Fotograaf Jacob Olie en schilder George Breitner gebruiken
eemarbeiders, de bouwers van de pakhuizen, vereeuwigen zo ook.¹

Noten

1. In mei 1898 zijn de bestuurders van de Naamloze Vennootschap *Het Nederlandsche Veem* trots op hun nieuwe gebouw. Ze laten een boekje in oblong-formaat drukken met deels geretoucheerde foto's van het gebouw en de omgeving. Dit boekje is getrouw naar het origineel herdrukt. Op de oorspronkelijke blanco linkerpagina's is dit artikel gedrukt.

2. Een schets van de halve eeuw die Amsterdam de moderne tijd inloodt geeft BRUGMANS, H. in *Geschiedenis van Amsterdam. Opgaand Getij (deel VI) 1848-1925*, Utrecht 1973 (1933).

3. Zie o.m. BOER, Dr. M.G. de, *Van Waagdragersveem tot modern grootbedrijf*, Amsterdam 1917.

4. In de jaren twintig van deze eeuw lijken Nederlandse bedrijven zich na de schok van het bloedbad tijdens W.O. I van enige historiciteit bewust. Er verschijnen veel gedenk- en jubileumboeken, waarin men probeert de draad met de tradities verder te spinnen. In 1921 blijft de NV *Het Nederlandsche Veem* niet achter; men laat de belangrijke publicist Jan Feith een geschiedenis schrijven: *Het Nederlandsche Veem 25 jaar*, Amsterdam 1921. In onze tijd is althans onder de verladingsfirma's dit besef weggeëbd.

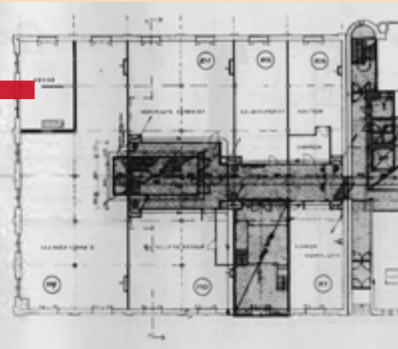
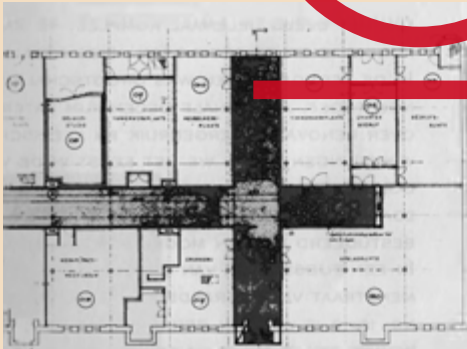
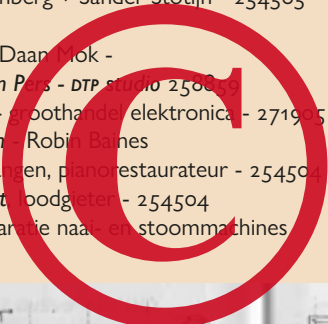

SOUSTERRAIN

- 020 Bewth - opslagruimte toneeldecor - H. Bleeker № 10
- 019 De Appelbloesem Pers - drukkerij - Daan Mok - 258859 № 10
- 018 Werkplaats modelbouw/special effects - Gijs Horstink - 231957 № 10
- 017 Victron Marine - groothandel № 10
- 016 Victron Marine groothandel, werkplaats electro-techniek № 10
- 015 ABM-aannemerij - Beer Meyer - 232633 № 12
- 014 Werkplaats Keramiek - Ella Uijsem № 12

BEGANE GROND

- Portierswoning № 12
- 101 Werkplaats Keramiek - Jan van Duin № 12
- 102 Granny's Records - geluidsarchief - Harry Coster № 12
- 103 Kantoor/showroom - Beer Meyer + Jan v.d. Sangen № 12
- 104 Stichting tot behoud van het Veem - 020-278714 № 10
- 105 Houtwerkplaats - kantoor - Antonio Romeu - 259366 № 10
- 106 Molenwiek - filmproductiebedrijf - Hillie Molenaar + Joop v. Wijck № 12
- 107 Famestudio - Willie Klinkenberg + Sander Stotijn - 254505 № 12
- 108 Bedrijfsruimte № 10
- 114 Grafisch Facilitair Bedrijf - Daan Mok - № 10
- 114 Uitgeverij De Appelbloesem Pers - DTP studio 250039 № 10
- 113 Victron Marine - kantoor - groothandel elektronica - 271925 № 10
- 112 Veem Design en Production - Robin Baines № 10
- 111 Toets des Tijds - Jan v.d. Sangen, pianorestaurateur - 254504 № 12
- 110 Installatiebedrijf Melle Smit - loodgieter - 254504 № 12
- 109 Rivalco - groothandel, reparatie naal- en stoommachines № 12

2024

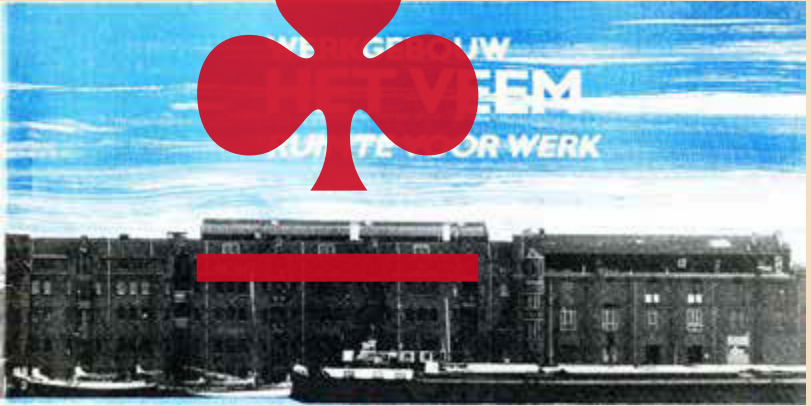
SOUSTERRAIN

- 020 Bewth - opslagruimte toneeldecor - H. Bleeker
- 019 Appelbloesem Pers - drukkerij - Daan Mok - 258859
- 018 Werkplaats modelbouw/special effects - Gijs Horstink - 231957
- 017 Victron Marine - groothandel
- 016 Victron Marine groothandel, werkplaats electro-techniek
- nummer 12
- 015 ABM-aannemerij - Beer Meyer - 232633
- 014 Werkplaats Keramiek - Ella Uijsem

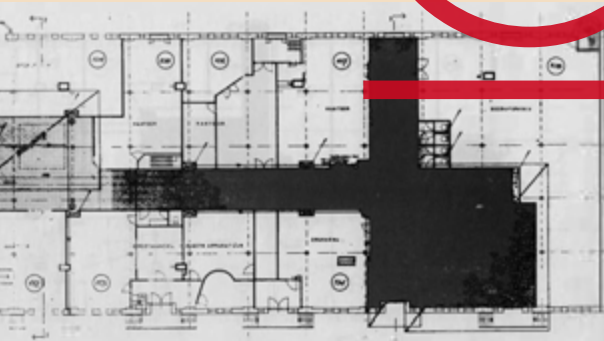
nummer 12

- Portierswoning
- 101 Werkplaats Keramiek - Jan van Duin
- 102 Granny's Records - geluidsarchief - Harry Coster
- 103 Kantoor/showroom - Beer Meyer + Jan v.d. Sangen
- nummer 10
- 104 Stichting tot behoud van het Veem - 020-
- 105 Houtwerkplaats - kantoor - Antonio Romeu - 259366
- 106 Molenwiek - filmproductiebedrijf - Hillie Molenaar + Joop v. Wijck
- 107 Famestudio - muziekstudio - Willie Klinkenberg + Stotijn - 254505

BEGANE GROND

Werkgebouw Het Veem (muziek, theater, kunst, ambachten en andere bedrijvigheid) houdt op 14 juni Open Huis en laat zien waar al vijf jaar aan gewerkt wordt. Van zonsopgang tot zonsopgang feest in van Diemenstraat 10-12. Welkom!

Werkgebouw Het Veem (muziek, theater, kunst, ambachten en andere bedrijvigheid) houdt op 14 juni Open Huis en laat zien waar al vijf jaar aan gewerkt wordt.

Van zonsopgang tot zonsopgang feest in van Diemenstraat 10-12. Welkom!

Er zullen doorlopend films zijn van Molenwiek en Frank Diamand.

Om 15.30 uur draait 'De Tijd' van Johan vd Keuken. Doorlopend ook voorstellingen in het Veemtheater waaronder 'Terras', 'Video-installatie 'La Porta Perduta'.

Vanaf 21.00 uur is er feest met onder meer Vame All Stars, Piu Piu en Kumbi Saleh.

2024

- 108 Beeldhouwer
- 114 Architectuur - Meis offset - Frank Meis -
- 113 Vastgoed - Kruken - groothandel elst - 271905
- 112 Interieur - Robin Baine
- 111 Restaurateur - Toes des Tijds - Jan & Smit - 254504
- 110 Installatiebedrijf - Melle Smit - 234304
- 109 Rivalco - groothandel verkoop-reparatie machines en stoomapparaten

AUTEURS *Peti Buchel en Bert Hooijer*
FOTOGRAFIE *Willem Vermaase, tenzij anders vermeld.*
EINDREDACTIE *Van Ooijen, R&C*
VERTALING *Annie Wright*

LAY OUT *Esther Mosselman*
FOTO VOORKANT *Willem Vermaase*
ILLUSTRATIE ACHTERKANT *Carolien Feldbrugge*
ONTWERP OMSLAG *Esther Mosselman*

DRUK EN DISTRIBUTIE *De Appelbloesem Pers, Van Diemenstraat 410
1013 CR Amsterdam - tel. 020 - 6258859 e-mail: mail@dap.nl
www.dap.nl*
LETTERTYPE *Lexicon*

UITGAVE *Het Gilde van Werkgebouwen aan het IJ, in samenwerking met
De Appelbloesem Pers Amsterdam, 1997*
ISBN 90-70459-15-9¹

SUBSIDIËNTEN
*Stimuleringsfonds voor Architectuur;
Woningbouwcorporatie Het Oosten;
Woningbedrijf Amsterdam;
Projectmanagementbureau IJ-rovers;
Stedelijke Woningdienst Amsterdam;
Dienst Ruimtelijke Ordening Amsterdam.*

2024

Colophon

Authors

Peti Buchel and Bert Hogervorst

Photography

Willem Vermaase, unless otherwise stated

Editing

Van Ooijen, R&C

Translation

Annie Wright

Lay-out

Esther Mosselman

Front cover photograph

Willem Vermaase

Back cover illustration

Carolien Lindbrugg

Cover design

Esther Mosselman

Printed and distributed by

De Appelbloesempers

Van Diemenstraat 410 1018 BK Amsterdam

tel. (0)20 6258850 e-mail: mail@dap.nl

www.dap.nl

Lettertype

Lexicon

Published by

The IJ Industrial Buildings Guild

in co-operation with De Appelbloesempers, Amsterdam, 1997

ISBN number

90 - 70459 - 15 - 9

This publication has been made possible through

the financial contributions of
'het Stimuleringsfonds voor Architectuur';
'Het Gasten' housing association;
'het Woningbedrijf Amsterdam' housing association;
the 'IJ-overveers' Project Management Office;
the Municipal Housing Department, Amsterdam;
and the Planning Department, Amsterdam.

214

2024

IN HET VEEM WORDT EEN SYSTEEM VAN ZELFWERKZAAMHEID TOEGEPAST. Dit houdt aanvankelijk in dat men vrijwillig en spontaan tijd en energie investeert in de verbetering van het gebouw. In het prille begin noemt men deze investering nog televisie-uren. Naarmate het aantal gebruikers groeit, wordt zelfwerkzaamheid verplicht en geëvalueerd door een zelfwerkzaamheidscoördinator. Het aantal geïnvesteerde uren in de bouw of bestuurlijke functies wordt bijgehouden in een urenbank. Het werk wordt uitbetaald door de huurkorting van vijf **honderd gulden per uur**. Hiermee wordt in de eerste vijf jaar een half miljoen gulden aan de bouwkosten gefinancierd. Maar er is veel méér geld voor nodig.

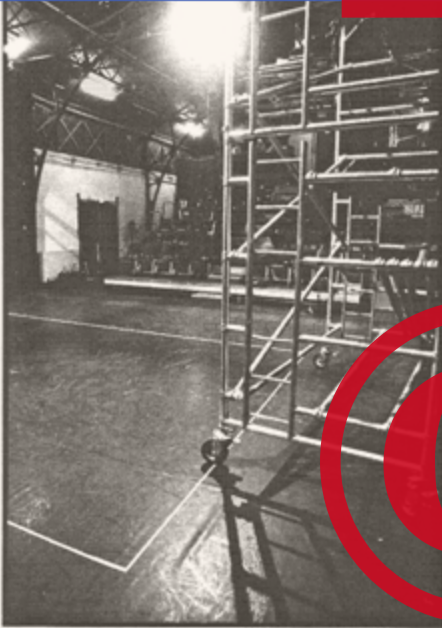
WERELDEN VAN VERSCHIL

In 1983 wordt de Gemeente eigenaar van de pakhuizen.¹ Een jaar later, gaan de sloopplannen definitief van tafel. Vanaf dat moment breekt voor Het Veem een periode aan van onderhandelingen met gemeente en banken. Inzet is de aankoop van het gebouw en de financiering van de verbouwing. Het wordt een slepende geschiedenis waarin de onervarenheid van de gebruikers met het proces duidelijk wordt. Omgekeerd zijn vooral de banken niet gewend met dit bijltje te pakken. De manier waarop Vemers het gebouw wensen te financieren en beheren, schiet veel financiers in het verkeerde keelgat. Tevergeefs klonken de gebruikers bij zes banken aan. Men heeft geen fiducia in het zelfbeheer van brutale krakers die zonder onderpand om geld vragen. Bovendien is zelfwerkzaamheid niet bepaald een eenheid waarmee in de financiële wereld gerekend wordt. Op aanraden van de gemeente wendt men zich tot de Rabobank. Deze heeft wel oren naar bedrijverzamelgebouwen, waarin ze er juist een op poten heeft gezet in Amsterdam Zuid-Oost. Maar Het Veem is door zijn zelfbeheer in deze categorie een buitenbeentje. Opnieuw blijkt de wereld van verschil onoverbrugbaar. De bank twijfelt aan de solvabiliteit en trekt zich terug. Er is een bank die een ander financieringscriterium hanteert. De Triodosbank is bereid tot een lening op grond van de maatschappelijke meerwaarde van het project. Ook de gemeente zegt, binnen het kader van de stadsvernieuwing, een bedrag aan subsidie toe. Maar daar zijn voorwaarden aan verbonden. Behalve een snelle en een kwalitatief goede verbouwing binnen drie jaar, eist de gemeente invloed op het toelatingsbeleid. Allereerst wordt in het subsidiecontract voor kunstenaars een toelatingspercentage van maximaal 20% bedongen. Men beschouwt deze beroepsgroep als een wankel economische factor die eigenlijk niet thuishoort in een bedrijverzamelgebouw. De andere subsidiegevers nemen deze 20% clausule over. Ook wil de overheid dat, na de voltooiing van de verbouwing, bedrijven uit de stadsvernieuwingengebieden als eerste in aanmerking komen voor het huren van een ruimte. De beslissingsbevoegdheid over het toelatingsbeleid moet rimen met de filosofie van de gebruikers die niet elk willekeurig bedrijf willen opnemen.²

1 ENNEÛS HERRMANN, Wethouder economische zaken, haven, openbare werken en leidinggemeester tot 1986.

2 De filosofie gaat uit van de nuttigheid van de gebruikers. Dat heeft geleid tot nu van kruisbestuivingen en financiële en culturele waarden gaat gelijk op. Arjo Klamer (The Value of Culture, 1996) was een 'adviseur op afstand' die de Vemers ook in eigen huis hebben mogen ontvangen.

HET VEEMTHEATER OP DE ZOLDERETAGE. De voormalige grote monsterzaal met zijn spantconstructie in een walsprofielen vakwerk overspant een brede, hoge zaal. Het aangrenzende café-restaurant op de noordzijde ziet uit over de Oude Houthaven en het Noordzeekanaal.

Het Veem Theatre on the attic floor which used to be a samples hall. Its beams form a part of a cylindrical framework that spans this broad and high hall. On the north side an adjacent café-restaurant on the north side looks out over the Oude Houthaven and the North Sea Canal.

Het Veemtheater op de zolderetage. De voormalige grote monsterzaal met zijn spantconstructie in een walsprofielen vakwerk overspant een brede, hoge zaal. Het aangrenzende café-restaurant op de noordzijde ziet uit over de Oude Houthaven en het Noordzeekanaal.

Er wordt een systeem van zelfwerkzaamheid toegepast. Dit houdt aanvankelijk in dat men vrijwillig en spontaan tijd en energie investeert in de verbetering van het gebouw. In het prille begin noemt men deze investering nog 'televisie-uren', omdat het om tijd gaat die anders anderszins bestemd wordt voor de televisie. Het aantal gebruikers groeit, maar de zelfwerkzaamheid, verplicht door regulering door een zelfwerkzaamheidscoördinator. Het aantal geïnvesteerde uren, het aantal gebouwd en te bouwen functies worden een urenbank opgesloten. De afsluiting is een maximale

urenbank van de eerste vijf jaar een half miljoen gulden van de bouwkosten uit eigen zak betaald. Maar er is veel méér geld voor nodig.

Werelden van verschil

In 1983 wordt de gemeente eigenaar van de pakhuizen. Een jaar later gaan de sloopplannen definitief van tafel. Vanaf dat moment breekt voor Het Veem een lange periode aan van onderhandelingen met gemeente en banken. Inzet is de aankoop van het gebouw en de financiering van de verbouwing. Het wordt een slepende geschiedenis waarin de onervarenheid van de gebruikers met het proces duidelijk wordt. Omgekeerd zijn vooral de banken niet gewend om met dit bijltje te hakken. De manier waarop Vemers het gebouw wensen te financieren en beheren, schiet veel financiers en omgekeerde keelgat. Tevergeefs kloppen de gebruikers bij zes banken aan. Men heeft geen fiducia in het zelfbeheer van brutale krakers en zonder onderpand om geld vragen. Bovendien is zelfwerkzaamheid niet bepaald een eenheid waarmee in de financiële wereld gerekend wordt.

Op aanraden van de gemeente wendt men zich tot de Rabobank. Deze heeft wel oren naar bedrijfsverzamelgebouwen, waarvan ze er juist één op poten heeft gezet in Amsterdam Zuid-Oost. Maar Het Veem is door zijn zelfbeheer in deze categorie een buitenbeentje. Opnieuw blijkt de wereld van verschil onoverbrugbaar. De bank twijfelt aan de betaalbaarheid en trekt zich terug.

Er is echter één bank die een ander financieringscriterium hanteert. De Rabobank is bereid tot een lening op grond van de subjectieve meerwaarde van het project. Ook de gemeente zegt, binnen het kader van de stadsvernieuwing, een flink bedrag aan subsidie toe. Maar daar zijn voorwaarden aan verbonden. Een kwalitatief goede verbouwing binnen drie jaar, eist de gemeente invloed op het toelatingsbeleid. Allereerst wordt in het subsidiecontract voor kunstenaars een toelatingspercentage van maximaal 20% bedongen. Men beschouwt deze beroepsgroep als een wankel economische factor die eigenlijk niet thuishoort in een bedrijfsverzamelgebouw. De andere subsidiegevers nemen deze 20% clausule over.

Ook wil men dat, na de voltooiing van de verbouwing, bedrijven uit de stadsvernieuwingengebieden als eerste in aanmerking komen voor het huren van een ruimte. Een gezamenlijke beslissingsbevoegdheid over het toelatingsbeleid valt echter moeilijk te rijmen met de filosofie van de gebruikers, die niet ieder willekeurig bedrijf willen opnemen.

Zakelijkheid versus idealisme

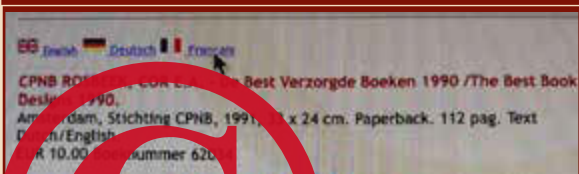
De lange onderhandelingen van Het Veem niet in te vullen leren zijn. Het contact met de buitenwereld die voor de ondernemers ontbreekt, brengt men in een spanningsveld van het idee. Er

2024

Op de trap van het Stedelijk Museum, met Cor Rosbeek tweede van links.

(BRON Dutch Graphic Roots 1990)

CPNB ROSBEEK, COR
E.A. — *De Best Verzorgde
Boeken 1990 / The Best
Book Designs 1990.* /
Amsterdam, Stichting
CPNB, 1991
33X24 cm/Paper-
back/112 pag./Text
Dutch/English.
Typography/Typografie/
Books on Books/Boek-
drukkunst

2024

BEELDENDE KUNST

ONTWERPER MARCEL HERMANS EN DE BEST VERZORGDE BOEKEN 1990; Appels door de cirkelmal

TENTOONSTELLINGEN/TYPOGRAFIE/VORMGEVING

Vanmiddag werd in Amsterdam de jaarlijkse tentoonstelling van *De best verzorgde boeken* geopend. De catalogus met de veertig winnende ontwerpen van 1990 is van de hand van Marcel Hermans, die er een kleurrijk glossy tijdschrift van maakte – 'om het tijdelijke van zo'n jurybeoordeling aan te tonen'. DE BEST VERZORGDE BOEKEN 1990 in het Stedelijk Museum Amsterdam.

DE VERLOREN JAREN – Persoonlijke visies op *De Best Verzorgde Boeken* 1971 in Rijksmuseum Meermanno-Westreenianum, Den Haag.

AVONDOPLEIDING

MARCEL HERMANS is een jaar geleden afgestudeerd aan de avondopleiding *Grafisch Vormgeven* van de Gerrit Rietveld. Daarvoor heeft hij twee grafische opleidingen voltooid en was hij drie jaar assistent van Anthon Beeke. Als je ergens gepokt en gemazeld kunt worden is het bij Studio Anthon Beeke. Met Beeke heeft hij aan periodieken gewerkt en bijgedragen aan catalogi van het Stedelijk. Tijdens de presentatie van zijn eindexamenwerk werd hij benaderd door Museum Fodor met het verzoek om een catalogus te maken. Met zo'n achtergrond valt er van Marcel Hermans wel een visie op *De Best Verzorgde Boeken* te verwachten.

'Zo'n prijsuitreiking en tentoonstelling hoeft niet elk jaar. Als je de vier vorige catalogi doorbladt zie je te weinig onderlinge verschillen. Binnen het vak grafisch ontwerpen is wordt bij boekverzorging bevestigend gewerkt. Men blijft binnen keurige marges. Een aantal boeken is prachtig, daar niet van, maar het levert geen bijdrage aan de discussie in het vak om een nieuw deel in een serie fotoboeken te bekronen terwijl er niets aan de lay-out en de typografie is veranderd. Pas als je één keer in de drie of vijf jaar zo'n tentoonstelling maakt zie je of er werkelijk van een ontwikkeling sprake is. Dan kan ook gewoon zo'n hele serie bekroond worden.'

CONVENTIES

Boekverzorging is inderdaad een vak dat stijf staat van conventies. Het lezen van boeken is zo'n ingesleten bezigheid dat de tolerantie om de marges van leesgewoonten te verleggen minimaal is. De kans om te zien of er over een lange periode wel wat gebeurt, wordt geboden. Op vrijdag 26 september gaat in het Rijksmuseum Meermanno-Westreenianum of het Museum van het Boek de tentoonstelling *De Verloren Jaren – Persoonlijke visies op De Best Verzorgde Boeken* 1971 tot en met 1985 van start. Hiermee wordt het gat in de traditie van de bekroningen gelicht. Ter opening is er een openbaar debat georganiseerd onder leiding van professor Wim Grouwel. In het forum zitten Anthon Beeke, Dick Dooijes, Hub Hubben en Gerard Unger die ieder op persoonlijke gronden de selectie voor deze tentoonstelling hebben gemaakt.

MARCEL HERMANS: 'Daar ben ik wel nieuwsgierig naar. Anthon Beeke heeft de telefoonboeken van Bureau Total Design ingezonden. Die hadden de telefoonnummers voor de namen, terwijl ze er achter stonden en er nu weer achter staan. Daar was toen echt wat mee gebeurd.' Nu heeft hij de kans gegrepen om zijn visie op het fenomeen Best Verzorgde Boek vorm te geven:

'Eigenlijk wil ik niet dat mijn catalogus volgend jaar bij de bestverzorgde boeken komt. De catalogi van de drie voorgaande jaren zijn mooie boekjes die zo bekroond kunnen worden. Het is toch opzitten en pootjes geven. Alleen die van Melle Hammer springt er uit. Dat is een wild boek waar de meningen nog steeds over verdeeld zijn. In mijn ogen is dat een pluspunt. Ons vak wordt ook beheerst door smaak, net als de mode. Om het tijdelijke van zo'n jurybeoordeling aan te tonen heb ik er geen boek maar een tijdschrift van gemaakt. Glossy, met veel kleur en een opmaak om snel doorheen te bladeren.'

De basis van zo'n complex ontwerp is de organisatie. Er moet rekening gehouden worden met een voorwoord en een inleiding, er zijn zeven categorieën boeken, zoals bijvoorbeeld literatuur, fotoboeken en educatieve uitgaven, er is een Nederlandse tekst met een Engelse vertaling, technische informatie bij elke bekroning, boekillustratie voor de omslagen en zwart-wit voor welgekozen dubbele pagina's. Dankzij zijn ervaring met tijdschriften en catalogi is Hermans zo'n organisatie meester. Zijn basislay-out is goed, zijn typografie is genuanceerd met een ongebruikelijke letterkeuze zoals de *Eurostyle* en de *Clearface* toegepast voor de Nederlandse teksten. Janssen Print in Nijmegen, de drukker van de catalogus, heeft een hele klus gehad aan zijn zetinstructies en montage.¹

De essayistische teksten van Hughes Boekraad maakten de eerste twee catalogi sinds 1986 interessant. Hij voegde druppang aan de beoordeling toe. Nu zijn de teksten soberder, technischer, en komt het commentaar van Marcel Hermans. Op de Rijks Academie heeft hij zich ontwikkeld tot een ontwerper die zelf beelden genereert.

UITSPRAKEN

'De slagroom zit in de zeven spreads, de dubbele pagina's ter introductie van de verschillende categorieën. Omdat het karakter van een tijdschrift vooral bepaald wordt door het beeld van de advertentiepagina's, heb ik me op deze spreads uitgeleefd. Daarin doe ik uitspraken. De basis is een foto, met toevoegde elementen. Vooral huishoudelijke artikelen: een trechter als visueel commentaar over een foto van stuw- en sluiscomplex bij Hagestein voor de categorie Wetenschappelijke Uitgaven en voor Non-Fiction een serie kilogewichten over stapels oude boeken. Een impuls was voor mij de manier waarop allerlei gebruiksvoorw...

¹ De hoofdpijn bij blinder zat vooral in de korte productietijd, het boek is garenbos gebrocheerd en de lijm tussen het zware machinecoated binnenwerk en omslag heeft een duur voor uitdarding. De nachtmerrie kwam niet uit, de boeken vielen niet uit elkaar tijdens de presentatie. Na uitdarding zijn bij zo'n vormafzetting stoepreel nodig om het boek open te kunnen laten liggen. Een euvel dat bij POD-producties op ongestreken papier kan worden opgelost door het rugwit te verbleeden.

2024

pen gefotografeerd zijn in een boek *Oostduits Design*, wat geen design is. Kale fotografie met merkwaardige kleuren. De spread voor de categorie Hors Concours vind ik wel het mooiste. Ik heb een affiche van allerlei appelfamilies – oude en nieuw gekweekte families – gecombineerd met zo'n cirkelmal om de appels op grootte te sorteren. Dat classificeren is precies wat er met de ingezonden boeken gebeurt.'

Het beeld van de hand waar iets mee aan de hand is, is slechts een begin, zoals het voor een omslag betaamd. Het beeld van de 'advertenties' is complexer. Of de betekenissen van de beelden en vooral van de beeldrijm goed gelezen zullen worden is de vraag.

De catalogus van de *Best Verzorgde Boeken* is een incestueus produkt van een incestueuze bezigheid. In de jury hebben grafisch vormgevers, drukkers, uitgevers en boekverkopers zitting die hun collega's en zichzelf bekronen. Dit jaar waren dat Peter van Lindonk, Cor Rosbeek, Gerard van der Maar, Gerard Hadders en Kees Nieuwenhuijzen.¹ De vormgeving is puur voer voor vakgenoten. Een veelbelovend talent gaat aan de slag met het werk van zijn gerenommeerde collega's. Die collega's zijn de eerste ontvangers van de catalogus en natuurlijk de eerste critici. Behoudendheid in het vak gaat echter zelden gepaard aan openstellen voor commentaar op het vak. De slagroom van Marcel Hermans zal traditionele boekliefhebbers niet zoet smaken.

DE BOEKENBARON: Gerard van der Maar

Redacteur / Bezorger / Telstuitgever:

Enno de Witt (1960-) [2018]

B for Books B.V. Maartensdijk

63 pagina's / 16 cm

ISBN: 978-90-8516-521-7 (gebonden)

Levensbeschrijvingen, Gerard van der Maar (1942-2007)

Uitleenindicatie: alleen ter inzage in de KB

1 PETER VAN LINDONK † 2013 – Lindonk Special Projects (vLSP).

COR ROSBEEK † 2019 (Grafische Cultuurprijs 1998) – 'Het bij monde meester waakt niet meer.' Eind 2008 ging Drukkerij Rosbeek B.V. sluitoniem van grafische toewijding, ten onder. Cyrille Offermans beschrijft hoe het bedrijf uitgroeide tot een centrum van modernistische drukkerskunst tot een tijdperk kwam met zijn aan minachting grenzende onverschilligheid voor de specialist.' (Zou Magazine, 2 februari 2019)

GERARD VAN DER MAAR – van 1973 tot 2002 directeur-eigenaar van de Boekhandel Broekhuis.

GERARD HADDERS – Ontwerp bureau Hard Werken werkte voor uitgeverij Bert Bakken Rotterdam. Filmfestival. De Hard-Werkenstijl vormde een breuk met dominante bureaus als Total Design. Hun werk werd geprezen én gelezen als onleesbaar en visueel luidruchtig. In 1986 werd de koers verlegd naar commercieel werk. In de jaren negentig fuseerde H.W. met Bureau voor verpakkingsonwerp Ten Tone herghint met initiaal van initia VGL. initiaal – Frederike Huygen in Design History NL 2019)

KEES NIEUWENHUIJZEN † 2017 Poster for Letterkundig Museum, The Hague, Harry Mulisch exhibition, 1992.

BOEKENKAST

Fenotypografisch

Een grote verscheidenheid aan denkbeelden

INDD.ADOBE.COM/VIEW/D26ED612-4828-45E7-97C0-A5BD07052276

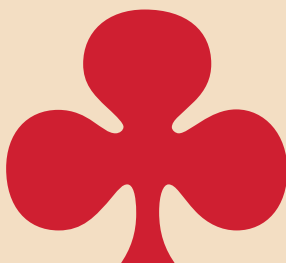
NAAR HET ARCHIEF
Abraxas|Zuider-AmstEL

2024

FENOMENAAL ARCHIEF

Abraxas|Zuider-AmstELboekenkast

A

UITGEVERIJ ABRAXAS AMSTERDAM

CANON VAN DE FENOMENOLOGIE

Religiewetenschap, Judaïca, Filosofie, Psychologie, Pedagogiek & Literatuur

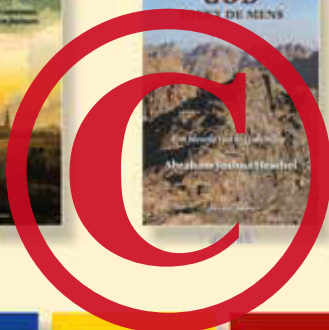
4e druk

1e druk

1e druk

2e druk

1e druk

1e druk

2e druk

2024

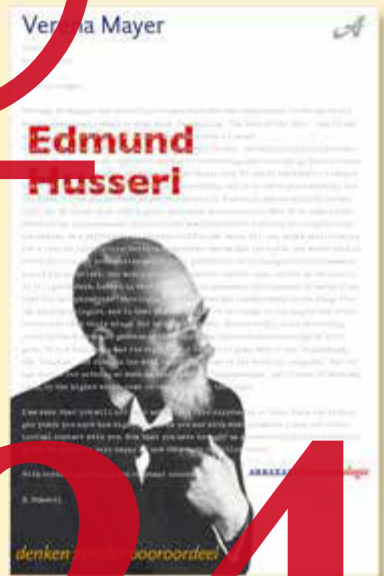
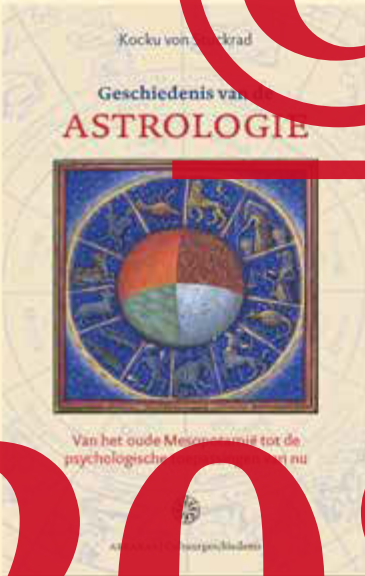
DE FENOMENOLOGIE, DE LEER DER VERSCHIJNSELEN, staat tussen de vermelding van een chaotisch aantal feiten en de doorgevoerde abstractie van een alomvattend waardeoordeel in. Zij probeert structuren te zien in de verwarrende berichtenstroom, maar stelt het oordeel nog even uit. Er moet ruimte komen voordat de beslissingen vallen.

Fenomenologie kan de wetenschap van het tussenrijk genoemd worden want zij voert een rechtmatig interregnum. Nadat de gegevens zijn samengebracht en voordat de systematische ordening en definitieve beslissingen kunnen inzetten, komt haar de leiding toe in de geestelijke bezinning. Zij leeft tussen de empirische werkelijkheid en de waarheidsvraag.

Fenomenologie wil niet oordelen, interpreteren of vertalen, maar begrijpen.

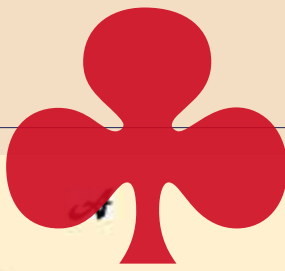
Fenomenologie is de wetenschap van het zuivere bestaan. Het is een denken zonder vooroordelen dat verschijnselen en mensen in hun eigenwaarde tot hun recht wil laten komen.

Het is een zuivere beziending van mens tot mens, van geest tot geest.

2024

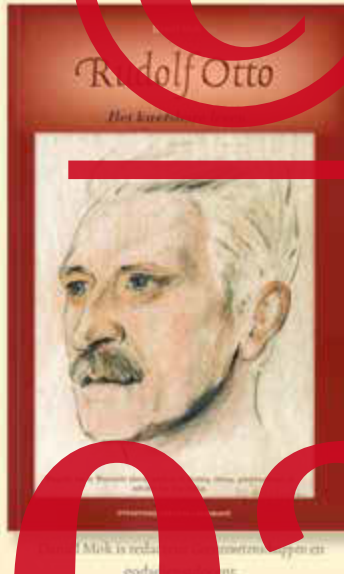

Frederik van Eeden, <i>De kleine Johannes</i>	Populaire Klassieken 1
Mircea Eliade, <i>Het heilige en het profane</i>	Fenomenologische Klassieken 6
Abraham Joshua Heschel, <i>De sabbat</i>	Fenomenologische Klassieken 7
Abraham Joshua Heschel, <i>God zoekt de mens; een filosofie van het jodendom</i>	Judica FK 4
William James, <i>Vormen van religieuze ervaring</i>	Fenomenologische Klassieken 2
William James, <i>De wil om te geloven en andere essays</i>	Filosofie FK 8
William James, <i>De onsterfelijkheid van de mens</i>	Fenomenologische Bibliotheek
Rufus Jones & D. Mok, <i>Quakers, triomf en tragedie van het geweten</i>	Fenomenologische Klassieken 8
Eva Kessler & Daniël Mok, <i>Liefdevol opvoeden, een kunst</i>	Fenomenologische Pedagogiek 1
Verena Mayer, <i>Edmund Husserl, denken zonder vooroordelen</i>	Fenomenologische Bibliotheek
Daniël Mok, <i>Een wijze uit het westen, beschouwingen over Rudolf Otto</i>	Fenomenologische Bibliotheek
Daniël Mok, <i>Rudolf Otto, politicus, filosoof en godsdienstwetenschapper</i>	Biografische Kleinoden 4
Paul Neff, <i>Religie als genade</i>	Fenomenologische Bibliotheek
Rudolf Otto, <i>Het heilige, over het buitengewone van de religie</i>	Fenomenologische Klassieken 1
Rudolf Otto, <i>De gemadersreligie van Indië en het christendom</i>	Fenomenologische Klassieken 3
Kocku von Stuckrad, <i>Geschiedenis van de astrologie</i>	Fenomenologische Bibliotheek

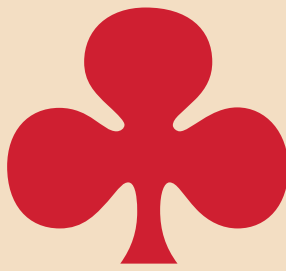
Vijfenzeventig jaar geleden stierf Rudolf Otto na een leven dat gekenmerkt wordt door triomf en tragedie. Verslaafd aan morfine, depressief en gesloopt door malaria kwam er een tragisch einde aan het veelbewogen leven van de Pruisische politicus, theoloog, filosoof en wereldvermaarde godsdienstkenner Louis Karl Rudolf Otto.

Vier jaar lang incasseert de fijngevoelige Rudolf Otto het getreiter van Rudolf Bultmann en de hypocrisie van Martin Heidegger. Met het aanzwellen van het laarzenestamp wordt Otto steeds melancholischer. Op zaterdag 15 september 1936 begint hij aan zijn laatste, eenzame tocht naar de spookachtige ruïnes van Burg Staufenberg.

"Rudolf Otto is niet alleen een ontdekker geweest, maar ook een ontdekkingsreiziger. Anders als durch die Mist der Bergsteigen steigt keiner in die Höhe der Erhabenheit, so gewinnt kein Aufsteigender ein reichliches Blick, der dem Otto ausgeht."

2024

Nieuw! van Jan T'Ghart, 2024

Zevenmilligoud en psychologie

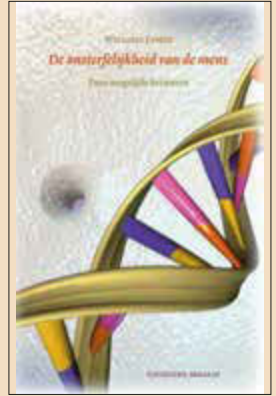
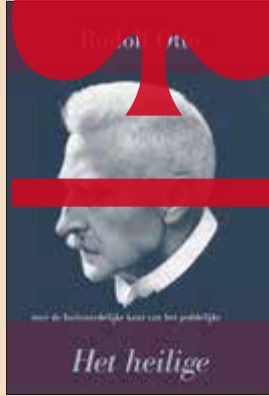
2024

Woord van Pevri

2024

9789079133017—FRONTCOVER—CMYK.JPG

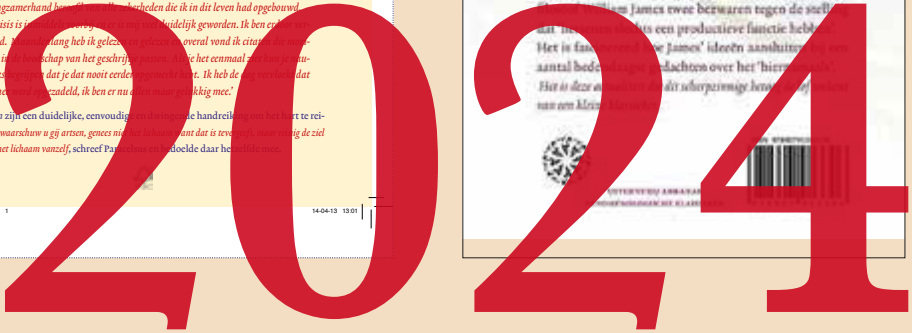
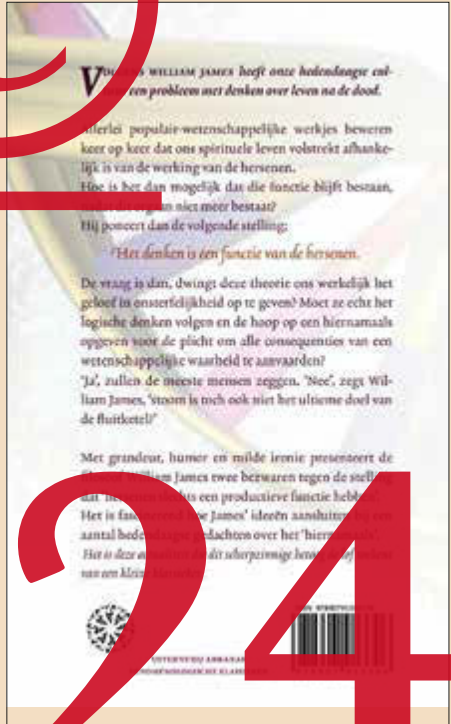
FRONCOVER HET HEILIGE.PSD

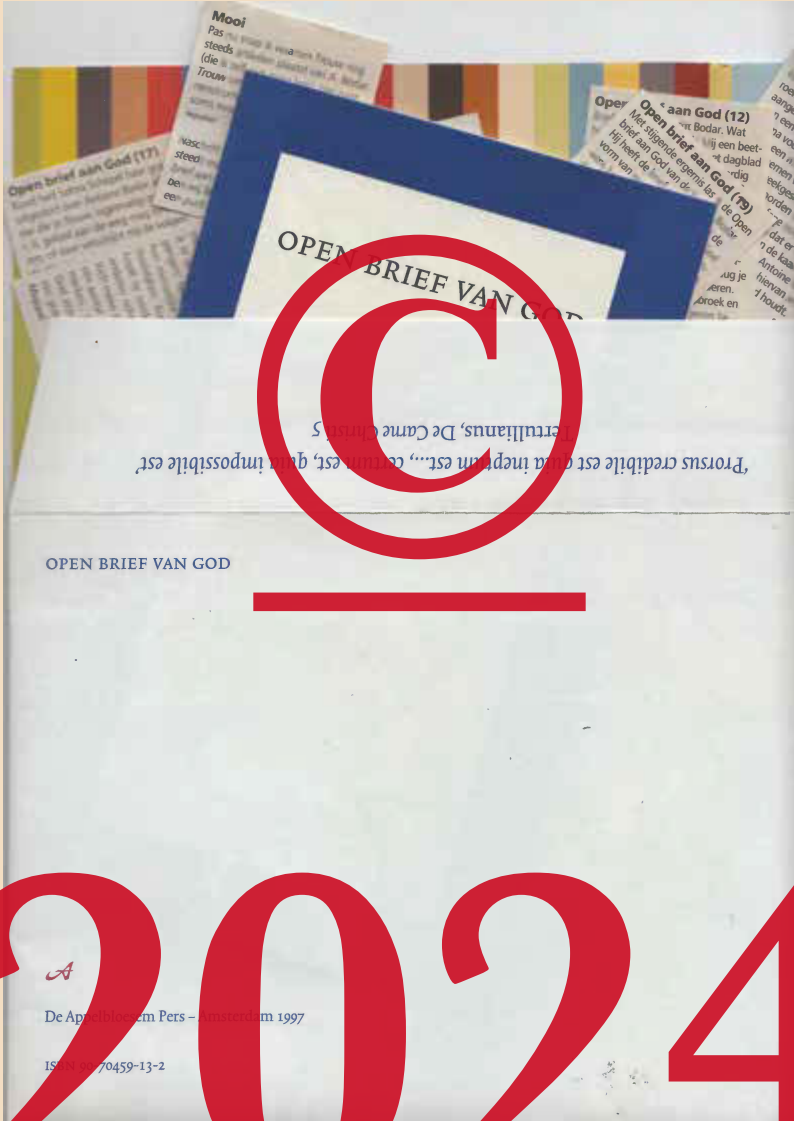
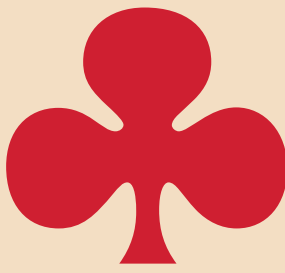

De Brieven hebben eerst in kleine kring gecirculeerd. Een citaat uit één van de reacties:

"Ten ik in mei 1998 het geschrift kreeg riep het aanvankelijk alleen verwondering en irritatie in mij op. Ik bleef het intrigerend vinden en op gegeven moment werd ik er zo door gegrepen dat het mij niet meer losliet. Het heeft mij een hele tijd ontreddend en langzamerhand kon ik de mogelijkheden die ik in dit leven had opgebouwd. Die crisis is voor mij een heel belangrijk geworden. Ik ben er niet alleen anders. Het is een tijdlang heb ik geleefd in een soort overval vond ik citaten van het geloos te zijn van de mensheid van het geschrift. Het is het eenmaal. Het is het uitsluitend. Het is dat je dat nooit eerder hebt geleefd. Ik heb de indruk dat ik er mee bezig ben. Het is een nu eenmaal dat ik het heb geleefd."

De Brieven zijn een duidelijke, eenvoudige en toegankelijke handreiking om het hart te reinigen. Ik waarshou u gij artsen, genes mis te denken dat is tevens een zeer belangrijk de zid dan volgt het lichaam vanzelf, schreef Paulus van Aken. Het is de bedoeling dat het

2024

‘Ik ben naar het boekenbal geweest, waar u als
tijdverdrijf bent gevierd, als vermaak en als projectie en
als gril. Ik belijd u als de God van Abraham, Isaäk en
Jacob, niet als de God van de schrijvers en journalisten’,
schrijft de priester Antoine Bodar in een Open
brief aan God, die op 14 maart 1997 werd afgedrukt
in dagblad Trouw. ‘Maar HEER – dit terzijde –, hoe
komt het toch dat in ons tijdsgewricht het vaak aangener
is te verkeren met heidenen dan met christenen?’

In de dagen die daarop volgden werden 27 reacties
geplaatst, variërend van vrome instemming:
‘Ook onze tijd heeft profeten nodig die het ongelooft
durven aanklagen. ... en zoals altijd worden ze ook nu
weer gestemd’ (nr. 11 uit Utrecht) tot felle kritiek:
‘...loze stevigheid, valse bescheidenheid en gemeenplaatsen
in vele eeuwen kerkgeschiedenis. Om nog te
zwijgen van het irritant archaische taalgebruik,
grenzend aan kitsch. Bodar trekt een facie op van
fransen neerbuigendheid’ (nr. 22 uit Goes).
Verwarring alom. Tot 20 maart, toen het
verlossende Woord werd gesproken en Trouw een
wereldprimeur in haar kolommen kon opnemen:
Open brief van God aan Antoine Bodar.
Dit unicum is vastgelegd in deze brochure.¹

ISBN 90-70459-13-2

OPEN BRIEF VAN GOD

De Appelbloesem Pers

2024

¹ Open brief aan God, AUTEUR: Leonardus Laeyendecker (1930-); Antonius Petrus Lambertus Bodar (1943); JAAR: 1997; UITGEVER: Amsterdam, De Appelbloesem Pers; Bevat ook in fess. de tekst van ‘Open brief aan God’ door Antoine Bodar, verschenen in Trouw. OMSLAVANG: 10 p. Formaat: 7,5 cm. ISBN: 90-70459-13-2. TREFWOORD: DE- POT: godsdienstsociologie. TREFWOORD CODE: Columns (telegraf). BASISCLASSIFICATIE: 18.11 Nederlands letterkunde AANVRAAGNUMMER: 216733. UITLEENINDICATIE: alleen ter inzage in de KB.

EEN WIJZE UIT HET WESTEN:
beschouwingen over Rudolf Otto en het heilige
samenstelling, bewerking en voorwoord: Daniël Mok
Uitgegeven ter gelegenheid van de derde Nederlandse druk van
Rudolf Otto's Het Heilige

Amsterdam: De Appelbloesem Pers, 2001
Opbouw: 23 cm - 279 p. Referentie: Met register
Godsdienst, godgeleerdheid (UNESCO) 626 (NUGI) 631 (NUGI)
Trefwoord: Otto, Rudolf (1869-1937) (Pica) Godsdienstfilosofie
Das Heilige (Otto); Het heilige: godsdienstpsychologie

ISBN: 90-70459-36-1

Euro 17,50

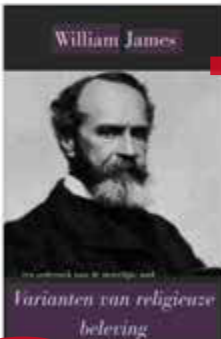

RUDOLF OTTO: HET HEILIGE
over het buitenredelijke aspect van religie
Medewerker: Johannes W. Dippel & Daniël Mok
*Een beschouwing over het irrationele in de idee van het goddelijke
en de verhouding ervan tot het rationele*

Amsterdam: De Appelbloesem Pers/Abraxas Publ., 2002
editie: 3e druk, geheel herzien door Daniël Mok
Illustraties: muziek; Relatie; Vertaling van: *Das Heilige*.
Breslau: Trewendt & Garnier, 1917 / Met literatuuropgave;
Godsdienst, Godgeleerdheid, Godsdienstfilosofie

ISBN 90-807300 1-7

Euro 22,50

WILLIAM JAMES:
VARIANTEN VAN RELIGIEUZE ERVARING

In 1902 William James published his paper *Varieties of religious experience* that initiated the research area of psychology and religion. This year marks the hundred year anniversary of this event. To celebrate this special lustrum a three day congress will be organized that will be held on May 26-28, 2003. The congress will be located at the Vrije Universiteit, Amsterdam. The aim is to evaluate the accumulation of a century of knowledge and assessing the current state of the art in the field.

de Nederlandse druk in herziene vertaling ISBN 90-807100 2-5

Uitgeverij De Appelbloesem Pers, Kinderdijkstraat 77, 1079 GE Amsterdam

Telefoon: (020) 6446907

2024

2024

Taal stelt ons in staat om een denkwereld te vormen.

Een materiële wereld om ons heen; een onstoffelijke wereld van gedachten en gevoelens in *harmoniecontrast* met wat aanraakbaar, te zien, te horen, te proeven en ruikbaar is. Samenleven in een biologisch-zinnelijke én een denkgeestelijke leefwereld met de vrijheid van de verbeelding.² Vervliegende klanken der taal, amper te horen buiten de kring van de spreker. Tijd en ruimte waren nog niet overwonnen. Het geschrevene is *de triomf van de geest over tijd en ruimte*.³ De menselijke gedachte leeft voort in boeken. 'Boeken varen', zoals Bacon zei, *als schepen door de uitgestrekte zeeën van tijd en verbinden eeuwen en landen*. Dat is de macht van het woord.

BOEKEN

Wij zien hoe de monumenten, die getuigenis afleggen van vernuft en geleerdheid duurzamer zijn dan de monumenten, die de wereldse macht heeft opgetrokken en door onze handen vervaardigd zijn. De verzen van Homerus hebben meer dan 2500 jaar getrotseerd zonder dat er een *syllabe*⁴ of zelfs een letter verloren is gegaan.

Wij kunnen ons geen juiste voorstelling vormen van de beeltenis van Cyrus, Alexander of Caesar of van de machtige persoonlijkheden, die na hen kwamen. De afbeeldingen der menselijke kennis en die van zijn wijsheid blijven in boeken bewaard en zijn in staat zich voortdurend te vernieuwen. Zij zijn in staat hun vruchten uit te strooien in de geest van anderen en onder tussen een oneindig aantal daden en opvattingen verwekken en te veroorzaken. Boeken bevaren uitgestrekte wateren door tijd en eeuwen en verbinden door wijsheid, de glans en uitvindingen waarvan zij getuigen!

1 *De macht van het woord, uit woorden die de wereld vormen*, vert. W. J. Brakell Bruys, 1948.

2 VGL. Andreas Barnier *Gustav Meyrink, reuwer van twee werelden*, Amsterdam 1996 & *Mystiek en magie in de literatuur*, Leiden 1988.

3 VGL. M. van Ess, *Uruk, Altorientalische Metropole und Kulturzentrum*, Berlijn 2013, 111ff. in *De rijkste man van Babylon, over de grandeur van Mesopotamië*, Amsterdam 2020°.

4 syllabe = lettergreep van *syllaba/syllabé*, het samenvatting (van letters).

Filos
1998

2024

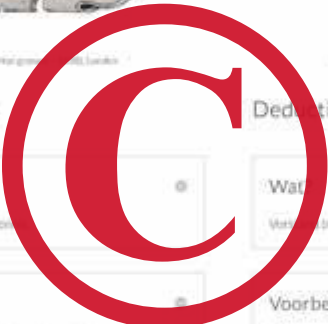
safia

Francis Bacon (1561-1626) (1)

René Descartes (1596-1650) (1)

Inductieve methode	Deductieve methode
Wat? Ervaring en waarneming leidt tot kennis.	Wat? Wetenschappelijk kennis leidt tot kennis.
Voorbeeld? Als we een voorwerp in water onderlingwerpen, stellen we vast dat het waterniveau stijgt naargelang de massa in het water.	Voorbeeld? Wij zien een voorwerp in het water zakken dan het werkelijk is. Met andere woorden om te proberen begrijpen om te weten om te af. Door te proberen in komen we tot de conclusie dat dit gedicht ebedring gebeurt onder invloed van het water dat als lens fungeert en ook de reflectie.
Wie? Francis Bacon	Wie? René Descartes
Wanneer? 17 ^{de} eeuw (1561 - 1626)	Wanneer? 17 ^{de} eeuw (1596 - 1650)
Engel? Engelse	Stroming? Rationalisme

2024

LETTERONTWERPER GERRIT NOORDZIJ WAS EEN GROOTHEID IN ZIJN VAK. En een bevolgen leraar, die tegendraadsheid zeer waardeerde: *'Als je de dingen op zijn kop zet, worden ze niet altijd beter, maar wel leuker.'*

Het eindexamen van de student is onberispelijk, onderdeel Gerrit Noordzij. Hoewel Noordzij nu wel diverse verbeterpunten ziet en het ontwerp maar eigenaardig vindt, verklaart de docent zijn hoogst mogelijke beoordeling met: *Als er zoveel op aan te merken is, moet het wel erg goed zijn.* De anekdote tekent Noordzij. Hij was eigenzinnig en wars van statuur en hiërarchie. Wie buiten de geijkte paden trad, viel in zijn smaak. Noordzij stond te boek als grootheid in binnen- en buitenland – als ontwerper, typograaf en misschien nog wel meer als leraar.

Noordzij richtte de sectie letterontwerp in Den Haag op en zette de Haagse academie op de kaart als typografische kweekvijver. Menig typograaf zette in zijn klaslokaal de eerste stappen: Just van Rossum, Erik van Blokland, Peter Vermeulens. *Het grootste probleem valt in het niet bij het probleem van de punt op de i.*

Noordzij prees de docent de schoonheid van imperfectie. Hij zette zijn studenten op het verkeerde been door het permanent oneens te zijn met schijnbare vanzelfsprekendheden, want *als je de dingen op zijn kop zet, worden ze niet altijd beter, maar meestal wel leuker.* Hij genoot ervan redematies om te draaien, om de andere kant te belichten. Zijn eigenzinnigheid speelde een rol toen Noordzij aanbiedingen van letterfirma's afwees. Noordzij was succesvol bij uitgeverij Van Oorschot en ontwierp de *Akte voor Troonafstand* en de *Trouwakte* voor prinses Beatrix.

Een van zijn bekende boeken is de essaybundel *De handen van de zeven zusters*. In 2011 kreeg hij de *Janszoon Cosserijns* prijs als blijk van waardering in de boekenwereld. Sinds 1996 bestaat de *Gerrit Noordzij-prijs*, een internationale prijs voor typografie- en ontwerp.

2024

L.M. Gerrit Noordzij 2 april 1931

De punt op de i, die w

Letterontwerper Gerrit Noordzij was een grootheid in zijn vak. Een bevolgen leraar ook, die tegendraadsheid zeer waardeerde.

Het eindexamen van de student is onberispelijk, een serie letters waarop de docent niets aan te merken heeft. De beoordeling: een 9. Een volgende student ontvangt zelfs een 10 op het examen, hoewel Gerrit Noordzij nu wel diverse verbeterpunten ziet en het ontwerp maar eigenaardig vindt. Maar, verklaart de docent: "Als er zoveel op aan te merken is, moet het wel erg goed zijn". Zijn collega's aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag kijken verbouwereerd toe.

De anekdote tekent Noordzij, die op 17 maart overleed in Middel, op 90-jarige leeftijd. Hij was eigenzinnig en wars van statuur en hiërarchie. Wie buiten de geijkte paden trad, viel in de smaak bij de alom respecteerde letterontwerper. Een eigenchap paste bij Noordzij, een pionier in zijn vak die zijn zelf opgedane ontwerpplennis vanaf de jaren zestig dertig jaar lang doceerde aan de kunstacademie. Noordzij stond te boek als grootheid in binnen- en buitenland, als ontwerper, typograaf en misschien nog wel meer als leraar.

Noordzij richtte eigenhandig de sectie letterontwerp in Den Haag op. Voor zijn studenten was hij een vaderfiguur, vertelt ontwerper Hung Schijffers, die bij hem studeerde. Een vakidool ook, die tegen een student met een moeilijke thuis situatie zei: "Hij denkt dat je problemen hebt, maar dat is niets vergeleken met het probleem van de punt op de i". Maar hij ontfermde zich over zijn leerlingen, helemaal als zij in de clinch lagen met andere docenten.

Noordzij was een opvallende verschijning. Zijn uiterlijk had meer weg van een doornse ambtman dan van een docent aan de kunstacademie. In zijn manier van lesgeven weerkte totaal af van de standaard. In plaats van het goede voorbeeld te geven, prees de docent de schoonheid van imperfectie. Hij zette zijn studenten op het verkeerde been door het permanent oneens te zijn met schijnbare vanzelfsprekendheden, want 'als je de dingen op zijn kop zet, worden ze niet altijd beter, maar meestal wel leuker'.

Zo tegendraads uitte Noordzij zich ook tegenover collega's op school of in zijn vak. Ook het met je eens, dan niet. Noordzij was bij een afwijkende mening genoot ervan redematies te maken, om de andere kant te belichten.

Zijn eigenzinnigheid speelde een rol toen Noordzij aanbiedingen van letterfirma's afwees. Noordzij was succesvol bij uitgeverij Van Oorschot en ontwierp de *Akte voor Troonafstand* en de *Trouwakte* voor prinses Beatrix.

Gerrit Noordzij in

En hij deed meer... Zo maakte hij tek... vuren, loopgraven... in steen en glas. E... ken, over uiteen... pen, zoals gras. E... boeken is de e... min de zinnig... kreeg ontving hij

17 maart 2022

as pas een probleem

2002. FOTO: JORGEN CARIS

Wij betreuren het overlijden van

Gerrit Noordzij

Vernagever en letterontwerper

Hij gaf vele boeken gedurende meer dan 35 jaar op eigen en eigenzinnige wijze vorm.

...an letterontwerper...
...eringen, hoogtra...
...es en inscripties...
...n hij schreef boe...
...pende onderwer...
...en van zijn bekend...
...aybundel De hant...
...sters. In 2011...
...de Laurens Jans...

Wij betreuren het overlijden van

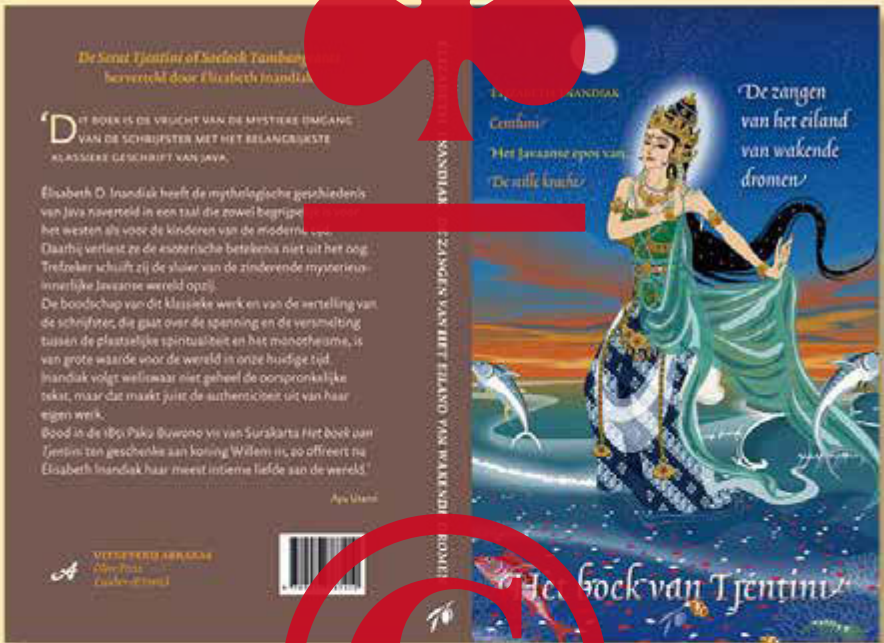
Gerrit Noordzij

Vernagever en letterontwerper

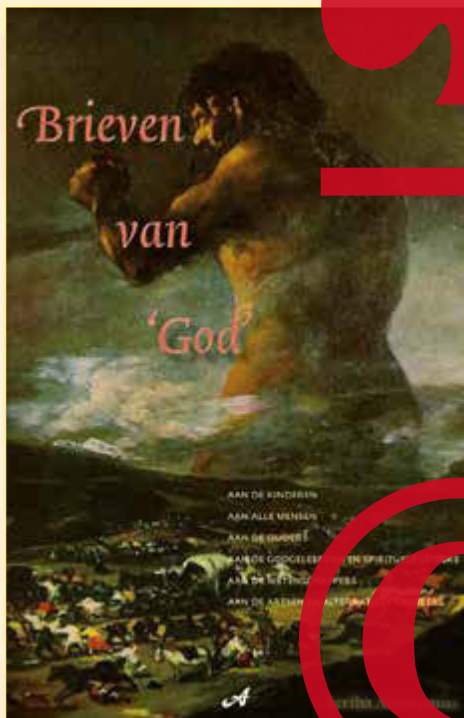
Hij gaf onze boeken gedurende meer dan 35 jaar op eigen en eigenzinnige wijze vorm.

Uitgeverij Oorschoot, Amsterdam

2024

2024

VAN TIJD TOT TIJD WORDEN WIJ OP-
 GESCHRIKT DOOR TEKSTEN DIE
 EEN DWINGENDE MORELE WAARDE BE-
 VATTEN. Deze teksten stuiten op weer-
 stand omdat de dubbele moraal waar-
 mee we zijn opgegroeid ons verbiedt een
 keuze te maken tussen God en de mam-
 mon. Deze dubbele mogelijkheid laat
 ons slingeren tussen goed en kwaad.
 Hoewel uit de lucht gevallen, blijkt dat
Brieven van God een condensaat is van
 wat de mensheid sinds haar bewustwor-
 ding als spookbeeld achtervolgt: de mo-
 belijkheid om keuzes te maken en de
 consequenties en de verantwoordelijk-
 heid daarvoor te dragen. De angst hier-
 voor heeft geleid tot de sublimatie van
 de smoesjescultuur. Dit boekje laat deze
 cognitieve dissonantie zien als balken –
 niet als splinters. Dat dit tot weerstand
 leidt, weten we uit de traditie.

De *Brieven* hebben eerst in kleine kring gecirculeerd. De diverse reacties waren eendui-
 dig in hun heftigheid. Een citaat uit één van de reacties:

*“Toen ik in mei 1998 het geschrijftje kreeg trof het aanvankelijk alleen verwondering
 en irritatie in mij op. Ik bleef het intrigerend vinden en op gegeven moment werd ik
 er zo door gegrepen dat het mij niet meer losliet. Het heeft mij een hele tijd ontredderd
 en langzamerhand beroofd van alle zekerheden die ik in dit leven had opgebouwd.
 Die crisis is inmiddels voorbij en er is mij veel duidelijk geworden. Ik ben erdoor ver-
 anderd. Maandenlang heb ik gelezen en gelezen en overal vond ik citaten die moei-
 teloos in de boodschap van het geschrijftje passen. Als je het eenmaal ziet kun je nau-
 welijks begrijpen dat je dat nooit eerder opgemerkt hebt. Ik heb de dag vervloekt dat
 ik ermee werd opgezadeld. Ik ben er nu allen maar gelukkig mee.”*

De *Brieven* zijn een duidelijke, eenvoudige en dwingende handreiking om het hart te rei-
 nigen. Ik waarschuw u gij arzen, genees niet het lichaam want dat is tevergeefs, maar reinig de ziel
 dan volgt het lichaam vanzelf, schreef Paracelsus en bedoelde daar hetzelfde mee.

2024

1988-1999

SERIF/SANS SERIF

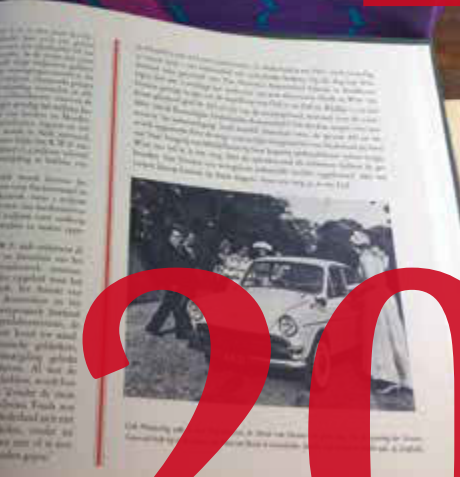

Gedicht voor René-Gui Cadou

Als
 De dood
 Op een avond komt
 En de harde wind
 De bomen verscheurt
 Als de stromen des hemels
 De herfst wegregelen
 Als de sneeuw onder de bladeren smelt
 En al het oude weer ingaat
 In het land der sappen en der woorden
 Ah! Als alles verdwijnt op de velden
 Als op een avond als alle andere
 De oude bureu bij je komen
 Om samen te mijmeren
 Onder hun werk
 van alle dagen
 Als de klok
 Voor jou
 Luidt

Maar men zeggen dat alles goed is
 Nee, nee, dat was niet vergeefs, jij bent aanwezig
 In de dromen van de herder die zijn kudde laat grazen
 De oude vrouwen zullen 's avonds over jou praten
 En jongeren zullen je werk lezen en op hun twintigste jouw verzen
 Uit hun hoofd kennen. Je zult ze uitspreken met hun stemmen die zingen
 In het spinhout van hun geheime hart. Nee, nee,
 Je zult 's nachts niet meer opstaan om te schrijven
 Maar jouw gezicht, wat je zag veranderen
 Zal voor hen blijvend te zien zijn tussen de school en de klokketoren

Als
 De tijd
 Je terugneemt
 Alles als voorheen
 Als de wind die langswaait
 met je naam de geur meevoert
 Van de bossen, van de jacht
 Als de zon en als de lilies
 Metgezellen van je allergrootste reis
 Weerkomen, als het vuur weerkomt, als
 Een enkel woord van jou genoeg is om
 De avond lichter te zien worden
 Als een gezicht dat hartstochtelijk
 oploopt op het onmogelijke
 dat uiteindelijk hervindt
 Dan is alles
 Opnieuw
 Voor jou
 Goed
 Ik zei het je al
 Maar moet altijd zeggen dat alles goed is

2024

Pierre Seghers

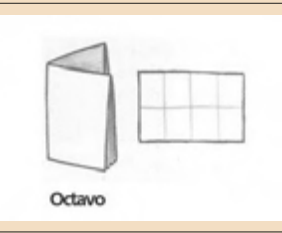
IN DE STORTVLOED VAN SPECTATORIALE GESCHRIFTEN DIE IN DE ACHTTIENDE EEUW ONSLAND OVERSPOELDE, IS DE HOLLANDSCHE SPECTATOR VAN JUSTUS VAN EFFEN ONGETWIJFELD DE MEEST GERENOMMEERDE GEWEEST EN GEBLEVEN. Na eerdere pogingen in het Frans (*Le Misanthrope, La Bagatelle*) koos Van Effen vanaf 20 augustus 1731 definitief voor een blad in de moedertaal, waarin hij optrad als zedenmeester en gesprekspartner voor de Nederlandse burgerij. Aan de orde kwamen die onderwerpen, waarover de gemiddelde burger zich vragen stelde.

IN TOTAAL VERSCHENEN IN OCTAVO-FORMAAT, Aanvankelijk wekelijks éénmaal, op maandag, vanaf 31 december 1731 tweemaal per week, op maandag en vrijdag. Sommige lezers kregen het blad thuisbezorgd, maar blijkens een zogenaamd het slot van een aflevering van verkooppunten waar degen betaling van anderhalve kochten anderen het in de ste manier was natuurlijk en sociëteiten, waar men h En ten behoeve van spijtop de drukker/uitgever Herma dertig vertogen tot een boe bij Uitgeverij *Sub Rosa* als een fotomechanische repr nrs. 1 t/m 30) van de Holl door P.J. Buijnsters. Die v grotere beschikbaarheid va het bij dit ene deel gebleven beoogt daarom de draad w Wegens de beperktheid va de relatief toegankelijke a gekozen voor een geannote in het notenapparaat dus r ring commentaar op zaken noten in pregnante gevalle mede korte toelichtingen o afleveringen van *De Holl* zij aantekend dat deze daarmee geschieden van c met een asterisk zijn geme voeng 'Oversicht van de in scoons- en plaatsnamen en t besproken onderwerpen en

2024

...NEN 360 AFLEVERINGEN
...ELK VAN ACHT PAGINA'S.

...nde 'stok' die geregeld aan
...g werd afgedrukt, een lijst
...de *Hollandsche Spectator* te-
...ve stuiver erkrijgbaar was,
...boekhandel. De goedkoop-
...het te lezen in koffiehuzen
...et op de leestafels aantrof.

...tanten en herlezers bundel-
...mus *Uytwerf* achteraf steeds
...ekdeel. In 1984 verscheen
...nummer 3 van de Fell-reeks
...int van het eerste deel (de
...andsche Spectator, bezorgd
...vormde een aanzet tot een
...an het blad. Helaas echter is
...n. De voor u liggende editie
...eer op te pakken.

...n de beschikbare ruimte en
...ard van de tekst is hier niet
...eerde teksteditie. Men vindt
...niet dan bij hoge uitzonde-
...n en personen; wel geven de
...en woordcommentaar, als-
...op verwijzingen naar vorige
...andsche Spectator. Daarbij
...noten genummerd zijn, en
...die van Van Effen zelf, die
...rkt. De 'Inleiding' een 'uit-
...houd' en een 'Index' op per-
...itels geven een beeld van de
...n de heersende opvattingen

...daarover en bieden een aanknopingspunt voor verder
...onderzoek. Omwille van de toegankelijkheid zijn wel
...de Latijnse en Griekse motto's waarmee elke afleve-
...ring opent, alsmede de overige Latijnse citaten Justus
...van Effen, *De Hollandsche Spectator* voorzien van een
...letterlijke vertaling en – waar mogelijk – een vermeld-
...ing van de herkomst.

Dank ben ik verschuldigd aan Marietje d'Hane-Schel-
...tema, Karel Bostoën, André Hanou en prof. dr Chr.
...Heesakkers.¹

¹ OCTAVO is een papierformaat van gedrukte boeken en documenten.
De boekdrukker drukt zestien pagina's op één vel, dat vervolgens
driemaal op de helft gevouwen wordt; het gevouwen vel van acht
bladen wordt een katern van zestien bladzijden. De boekbinder
voegt de verschillende katernen samen tot een boekblok dat hij kan
innaaien of binden. Octavo is sinds de zestiende eeuw het meest
gebruikte formaat voor flesboeken.
Een boek in octavoformaat, dat wel aangeduid als 8vo of 8°, is
gewoonlijk zo'n 17,3 cm hoog.
Bron: Justus van Effen, *De Hollandsche Spectator*. Aflevering 31-60:
8 februari 1732-23 mei 1732 (ed. Elly Cohenboom-Draai). *Astræa*,
Londen 1998.

TITEL: *Lood en oud ijzer: 25 jaar Stichting Drukwerk in de Marge 1975-2000*

UITGAVE: [Amsterdam] 2000; jaar: 2000

BIBLIOGRAFISCHE ANNOTATIE: Opl. van 750 exx. - De ex. voor leden van de stichting gebreed overzicht in beeld en tekst van in Nederland werkzame amateurdruk

OVERIGE GEGEVENS: 157 p. ill; 25 cm ISBN: 9070317109 geb. - **PLAATSKENMERK:** 6
ging na transport - **AUTEURS:** Thomassen, Kees **ORGANISATIE:** Noord-Hollands

De Ammoniet

4

GERARD POST VAN DER MOLEN
G. DOUSTRAAT 4, 2311 XP LEIDEN
Opgericht op 31 maart 1979

Een ammoniet, leven uit vervlogen tijden dat we alleen in fossiele vorm én in afdruk terugvinden, als metafoor voor het leven dat in hoogdruk haar sporen nalaat.

Vande drukkerij. Dialog over het losdrukken, toegespreken met Christoffel Plantijn, in een anonieme brief uit het laatste decennium van de 16e eeuw. Tekstverzorging met inl. en verklarende woordenlijst door Bert van Selin. Leiden 1983. 47 p. ill.; 18 cm. Oplage 245 genummerde exx.

A. Moerdijk, WNT, *De buitenwereld woordenboek.* [Leiden] 1988. 20 p. ill.; 26 cm. Verschenen bij de academische zitting in de Letterkunde t.g.v. de voltooiing van het Woordenboek der Nederlandse Taal. Oplage 900 exx.

Gerard Post van der Molen, *Omdat het mooier is.* Leiden [1999]. 15 p., ill.; 30 cm. Oplage 120 genummerde exx.

Ontwerp drukkersmerk: Jos van der Zee

Van analoog tot en met digitaal (foto: Tonja Chute)

2024

g Drukwerk in de Marge zijn voorzien van een 'typografiek' door Dick Berends Uit-
ers en door hen gebruikte drukpersen en lettertypen Met reg. Met 'typografiek'
84.92-07 Lood: 2000 –RAADPLEEGMOGELIJKHEID: Haarlem, Jansstraat, raadple-
Archief LAATSTE WIJZIGING 05-08-2020

De Appelbloesem Pers

5 DE APPELBLOESEM PERS, DANIEL MOK
VAN DIEMENSTRAAT 410, 1013 CR AMSTERDAM
Opgericht op 21 november 1971

Het was een naam die spontaan bij mij opkwam toen ik al op weg was naar de
Kamer van Koophandel om me in te laten schrijven.

Mary Noothuis en Geertje Gennip *in heim*. Amsterdam 1990. 30 p., foto's; 24
cm. Gebonden. (*Biografische kleinoden* nr. 1).

Andreas Barnier, *Gustav Meyrink, burger van twee werelden.* / Marianne Wünsch,
De fantastische literatuur van Gustav Meyrink. [Vert. uit het Duits en bew. door
Mark van Duyn]. Amsterdam 1996. 56 p.; 25 cm. (*Biografische kleinoden* nr. 2).

Gedeeltelijk vert. van: *Auf der Suche nach der verlorenen Wirklichkeit.*
Esther Jansz, *Bloemstroom. Gedichten* van dr. Amsterdam 1997. 51 p.; 19 cm. 1e
dr.: Amsterdam: De Arbeiderspers, 1990.

Foto: Annelie Paalva

2024

EINDREDACTIE *Kees Thomassen* ¶ VORMGEVING BINNENWERK EN BAND *Sander Pers*, Amsterdam ¶ BINDWERK *Van Waarden*, Zaandam ¶ LETTER *Lexicon* (Br) ¶ PAPIER BAND *Bakri* (Cordenons, Proost en Brandt) (OPLAGE 750 exemplaren) de exemplaren zijn voorzien van een 'typografiek' door Dick Bere

De Beuk

13

DE BEUK, STICHTING VOOR LITERAIRE PUBLICATIES

WIM J. SIMONS EN (SINDS 1985) CARLA DURA

DE LAIRESSESTRAAT 108, 1071 PK AMSTERDAM

Opgericht in 1953

De oprichters van De Beuk zijn J. Simons, Johan B.W. Polak en Frits A.M. Knuf, kozen voor die naam omdat deze teruggaat op het Gotische woord dat zowel boek als beuk betekent.

Jacob Israel de Haan, *Estate volzinnen*. [Uitg. verzorgd door K. Lekkerkerker].

Amsterdam 1954. 34 p.; 20 cm. (De Beuk. eerste serie B; dl. 2). Buiten de gewone oplage is er een oplage van 100 genummerde exx.

Jeroen Henneman, *Schetsen en tekeningen Voorstudies voor Opus Gran*. Amsterdam

1990. [14] p., [14] bl.; 27 cm. Buiten de gewone oplage is er een oplage van 95 exx. in cassette waarin een originele afgedruk is opgenomen en een boekje met de definitieve versie van de tekeningen en de gedichten van Harry Mulisch uit het boek *Opus Gran*; 31 p.

Carla Dura, *Verspreiding van de Beuk en de Beuk rond koning Ludwlg II van Beieren*. Met tekeningen van Martina Wagner-Mohr. Amsterdam 1993. 55 p.; 21 cm.

oud ijzer

der Pinkse Boekproductie, Amsterdam ¶ LITHOGRAFIE EN DRUK De Appelbloesem
am de Does, TEFF) ¶ PAPIER BINNENWERK Green top (Ziegler, Riem+ Honig
ren. N.B. De voor de leden van de Stichting Drukwerk in de Marge bestem-
ndes. © 2000 Stichting Drukwerk in de Marge

De Bok op Zolder

14 KLAAS GROENEWOLT
KASTANJELAAN 12, 5581 HE WAALRE
Opgericht in 1991

De bok die ik kreeg kwam op zolder te staan, en samen met het in de oorlogs-
jaren populaire lied over de handkerk op zolder, lag voor mij de naam direct
voor de hand.

De uitgaven hebben zich tot nu toe beperkt tot Koppermaandagdrukken,
gelegenheidsdrukwerk voor kleine kring en drie verjaardagskalenders met
gedichten en geïllustreerd met sjablonen, elk in een oplage van één exem-
plaar.

Koppermaandag

2024

De Buitenkant

17

UITGEVERIJ DE BUITENKANT
CHANG CHI LAN-YING & JAN DE JONG
SCHIPPERSSTRAAT 11-13, 1011 AZ AMSTERDAM
Opgericht in 1980

Charles Jongejans en Koosje Sierman, *Allesbehalve plat*. Amsterdam 1989. 40 p., ill.; 26 cm. Met supplement: Koosje Sierman, *Charles Jongejans: eigenzinnig estheet*. [8] p.; 11 x 22 cm. Verder verschenen in het tijdschrift *Items*, september 1989. Auflage 1000 exx., waarvoor 10 met de hand gebonden.

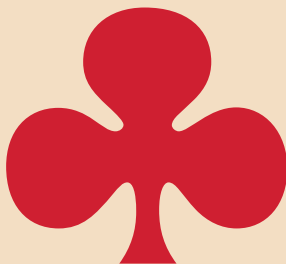
Proef van letteren, welke gegooit worden in de Nieuwe Haerlemsche lettergieterij van J. Enschede 1768. Bezoegd door John A. Lane. Amsterdam 1993. Facsimile-editie van de oorspronkelijke uit 1768 met de vermeerdering uit 1773. [41], [103] p., ill.; 23 cm. Tezamen met: *The Enschede type specimens of 1768 and 1773. A facsimile with an introduction and notes* by John A. Lane. Amsterdam, De Buitenkant (S.l.), The Enschede Font Foundry, 1993. 116 p., ill.; 23 cm. In cassette.

Hannie van Goinga, *Alles is bekomen. Verspreidingen in de boekdistributie in de Republiek 1720-1800*. Amsterdam 1999. Ook verschenen als proefschrift Universiteit van Amsterdam, 1999. Met lit. opg. en samenvatting in het Engels. 406 p. + losse bijl., ill.; 26 cm.

Van Jaan Schipper

2024

Carbolineum Pers

18

BORIS ROUSSEUW

ELF NOVEMBERSTRAAT 22, B-2910 WILDERT, BELGIË

Opgericht in 1989

Achter de persnaam gaan geen speciale gedachten schuil.

Justus Lipsius, *Diva Virgo Lovaniensis*. Ongepubliceerd en onbekend tractaat over Onze Lieve Vrouwe van Heuven uit 1596. Met inleiding en 3 illustraties. Wildert 1999. 120 p.; 24 cm. Gebrocheerd. Oplage 60 genummerde exx. In karton met foudraal.

Boem! *Mooie botsingen uit het Aardverpen van de jaren vijftig*. 16 foto's van 23 x 30 cm. Wildert 1999. Oplage 20 genummerde exx.

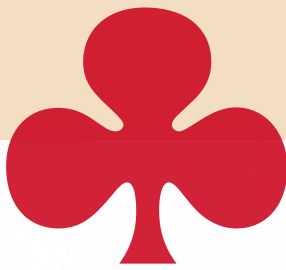
J.E. de Jong, *De lof der stromen*. Scarologisch gedicht uit 1882 met een inleiding door Gerrit Kooij. Wildert 2000. 170 p.; 24 cm. Gebrocheerd. Oplage 60 genummerde exx.

Ontwerp drukkersmerk: Bruno Vekemans

Foto: Kees de Vriese

Frans de Jong

51

FRANS DE JONG

BROUWERSGRACHT 70, 1013 GX AMSTERDAM

Werkzaam sinds 1950

De pers heeft geen naam; ik heb er een: Frans de Jong en dat lijkt mij genoeg.

Frans de Jong, *waf blafoefening*. Amsterdam 1966. [24] p., druksels; 21,5 cm.

Genaaid en gelijmd in omslag. Oplage ca. 250, deels genummerde, exx.

Een gedeelte heeft het imprint van Thomas Rap en is door deze verspreid.

Van *waf* verscheen nog in hetzelfde jaar een herdruk eveneens van ca. 250 exx.

Frans de Jong, *[B]oe hooit, oude koeien uit de sloot ghaald*. Bevat onder meer vijf druksels van koeien. Amsterdam 1966. [29] p., 17,5x24,5 cm. Genaaid en gelijmd in omslag. Oplage 45 exx.

De laatste schreeuw. Mappen met druksels van Frans de Jong en in latere nummers een schaar aan gelegenheidsmedewerkers. Amsterdam 1990–... Wisselende omvang; ca. 34x32 cm. Oplage 25 (nr. 1) tot 190 (nr. 9) exx. Tot en met 1999 verschenen in afleveringen.

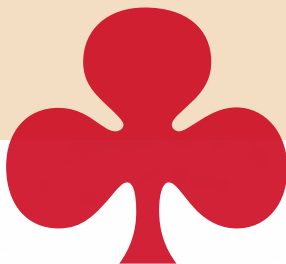
Foto: Margriet Schap

Paul van den Bergh
542 zijn in ontmoeten
Afsienem
Illustratie: Gerhart Lanfeld
Paul van den Bergh zegt zelf
over zijn teksten: 'Als mij iets
trekt, heb ik geen rust voordat ik
de essentie van het gebeuren in
één alomtegenwoordige heb. Het
schrijven is een soort levende-
woordspelletje. Misschien is het
wel eens eerder en beter gezegd,
maar dat houdt niet.
Het gaat er om dat we er iets mee
doen, er meer zijn gevonden in
wilke betrekken, er doet inzicht
van een gesprek alomtegenwoordig
in blazen en autoonde elkaar groot
betreft...'
1990 30 20236 12 4 Tienel druk
32 p. 18 x 18,5 12,95 / hb 39

Frans de Jong
'Sei zijn in ontmoeten'

2024

Kairos

52

UITGEVERIJ KAIROS
ARJEN F. DE GROOT
IRENELAAN 53, 3761 BL SOEST
Opgericht in 1979

Het Griekse begrip 'kairos' is het tegendeel van 'chronos', de meetbare tijd. Kairos is tijd in kwalitatieve zin: een beslissend ogenblik – een moment in de tijd waarin iets wordt voltooid, er evenwicht is en iets nieuws begint. De uitgeverij streeft er naar boeken te maken, en te laten maken, met liefde en zorg voor goede vormgeving én goede technische uitvoering. En: wat is er mooier dan een, al dan niet literaire, tekst te vinden die uitgegeven móet worden?

Yosa Buson, *De maan in bezit. Haikai*. Vertaald uit het Japans [en van een inleiding voorzien] door H. Kerlen. [Met ill. van Yosa Buson]. Soest 1987. 94 p.; 17 cm.

In het licht van de zon. Samengest. en vertaald] door Arjen F. de Groot. Soest 1994. 127 p., ill.; 17 cm. [Hierin verschenen in 1997 een 2e druk].

Omar Khayyam, *Rubaiyat. Kwatrijnen*. Vertaald [uit het Engels naar de oorspr. Perzische uitg.] door John van Schagen [Omar Khayyam, *Rubaiyat. Quatrains*. Translated [from the Persian] by Edward FitzGerald. Soest 1995. 142 p., ill.; 17 cm. Nederlandse tekst naar de 5e ed. van FitzGerald. Bevat ook de 14 kwatrijnen, die niet in die editie zijn opgenomen. Met bibliografie van Nederlandse vertalingen.

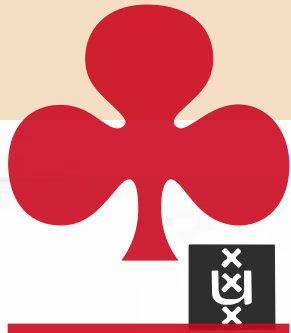
Faak van den Bergh
Ervaars je allen met je hart
Aldermen
Illustraties: Gerbrand Lensink
Dek deze deze tweede bundel
voegt als een rode draad de
gedachte dat de mens zijn gevoel
te veel door zijn verstand laat
bestuuren. Een merkwuurde
aansluiting op alle nieuwe
muzikanten en verwoerden
ten opzichte – pas ontstaat wanneer
we laten los kwetsbaar we in
alle opzichten zijn.
Dus worden we toegankelijk
voor de ander en geven we ook
de ander de mogelijkheid zich
open te stellen. Er ontstaat ruimte
te voor de een én de ander.
ISBN 90 20138 02 X. Tweede druk
1997 10 x 16,5 115pp / 16 p.

Tijd van den Bergh
Ervaars je allen met je hart
Aldermen

2024

TENTONODIGING

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Universiteitsbibliotheek

De directie van de Universiteitsbibliotheek Amsterdam nodigt u uit voor de opening van de tentoonstelling

BRAM DE DOES 65;

BOEKTYPEGRAAF & LETTERONTWERPER

op donderdag 15 juli 1999 om 16.00 uur.

De aanleiding voor deze tentoonstelling is het feit dat de Universiteitsbibliotheek onlangs de werktekeningen van de *Lexicon* van De Does verwierf, het lettertype dat voor de Dikke Van Dale wordt gebruikt en voor veel ander drukwerk.

Welkomstwoord door drs M. Verhagen, bibliothecaris van de Universiteit van Amsterdam

Uitgeverij De Persgroep & **De Persgroep** drukker-uitgever
Jan de Jong spreken over Bram de Does en de betekenis van zijn werk.

Aanbieding catalogus aan Bram de Does en inleiding tot de tentoonstelling door drs Mathieu Lommen, de samensteller.

Bezoek aan de tentoonstelling en receptie

De expositie is te bezichtigen van 16 juli t/m 26 augustus 1999 in de tentoonstellingszaal van de Universiteitsbibliotheek, Singel 425 te Amsterdam, van maandag t/m vrijdag van 11.00 tot 17.00 uur.

De Universiteitsbibliotheek, Singel 425, Amsterdam (tel. 020 525 1111) is bereikbaar via truss 1, 2 en 3, halto Vrijdagplein.

2024

UNIVERSITEIT
D
Universiteit
De directie van d
bibliotheek Amster
voor de opening
stel
BRAM DE
BOEKTYPOGR
ONTW
op donderdag 15
AANLEIDING is
Universiteitsbil
langs de werkte
de *Lexicon* van D
het lettertype d
ke Van Dale wor
voor veel ander
WELKOMSTWO
hagen, biblioth
Grafisch ontwer
ger en drukker-
Jong spreken ov
en de betekenis
AANBIEDING ca
Bram de Does
INLEIDING v. d
drs Mathieu Lom
Tentoonstelling
De expositie van
augustus 1999 i
siteitsbibliothe
Amsterdam, van
vrijdag van 11.0

pektorpers B
De naam is afge
Ernst Braches, 9
Amsterdam, Jus
adieu Lettergier
Bram de Does e
1938, Frans A. Ja
o; 27 cm. Tekst

Spectatorpers

91

BRAM DE DOES

ORVELTERVELD 4, 9441 TG ORVELTE

Opgericht in 1961

De naam is afgeleid van het Latijnse woord *spectator* (= toeschouwer) en lonkt ook naar *De Hollandsche Spectator* van Justus van Effen.

Ernst Braches, *The steadfast tin soldier of Joh. Enschede en Zonen, Haarlem. Enschede English-bodied Roman No. 6.* Aartswooud, Spectatorpers / Amsterdam, Just Enschede, 1992. 53 p.; 26 cm. Oplage 195 genummerde exx., waarvan 20 geb. in half perkament.

Aldieu Lettergieterij Enschede: het einde van een bijna 250-jarig bestaan alfabetisch betreurd door 26 medewerkers [...]. [Samengest. door Bram de Does en Henk Drost]. Aartswooud 1993. [36] p.; 27 cm. Oplage 90 exx., waarvan 32 op naam gedrukt, de overige genummerd van 1-58.

Frans A. Jansen [ed.], *Fleischman on punchcutting*. [English transl.: C. van Heertum, transcrip. J. Bouman]. Aartswooud 1994. 59 p.; 27 cm. Tekst in het Nederlands en Engels. Oplage 230 exx., waarvan nr. 1-25 geb. in half perkament, de overige gebrocheerd. In cassette.

Drukkersmerk eigen ontwerp, 1961

HET IDEALE BOEK geeft voor het eerst een overzicht van de honderdjarige Nederlandse private press-beweging: een relatief klein, maar uitermate dynamisch, creatief en invloedrijk onderdeel van de Nederlandse boekcultuur. Strevend naar *Het Ideale Boek* maakten, en maken nog steeds, gepassioneerde boekenliefhebbers thuis bijzondere uitgaven. In kleine oplagen, op bijzonder papier, vaak met een speciaal gemaakt lettertype en met veel aandacht verzorgd. ¶ Dit rijk geïllustreerde overzicht voert van de pioniers – J. C. Bloem, J. Greshoff, P. N. van Eyck en J. F. van Royen – via internationaal bekende kunstenaars als S. H. de Roos en H. N. Werkman tot de enthousiaste en pragmatische drukkers die tegenwoordig in de marge van het boekenvak opereren; en van op een handpers gedrukte boeken, via rijmprenten en orlogsdrukken tot hedendaagse digitaal gemaakte boeken. Behalve de recente geschiedenis van de private press komen in *Het ideale boek* ook de voorlopers tot in de zestiende eeuw aan bod. Daarnaast wordt de relatie met de Nederlandse literatuur beschreven en natuurlijk blijft ook de verzamelaar van private press-uitgaven niet buiten beeld. ¶ Met bijdragen van Paul van Capelleveen, Marieke van Delft, Sjoerd van Faassen, Lisa Kuitert, Ellen van Oers, Reinder Storm, Kees Thomassen en Clemens de Wolf. Dit boek verscheen bij de tentoonstelling 'Het ideale boek. Honderd jaar private press in Nederland 1910-2010' in Museum Meermanno van 20 november 2010 tot en met 20 februari 2011.¹

¹ Het Ideale boek, Honderd jaar private press in Nederland 1910-2010
Redactie: Paul van Capelleveen, Clemens de Wolf – Vormgever: Studio Tint

2024

THE IDEAL BOOK presents an overview of the hundred-year-old Dutch private press movement: a relatively small, yet exceedingly dynamic, creative and influential part of the Dutch book culture. Passionate book lovers, in their attempts to create

The Ideal Book, were, and still are, producing extraordinary editions at home. These unique productions appeared in limited editions, printed on extraordinary paper, often with specially created fonts and designed with care. This richly illustrated survey starts with the pioneers – *J. C. Bloem*, *J. Greshoff*, *P. N. van Eyck* and *J. F. van Royen* – continues via internationally known artists such as *S. H. de Roos* and *H. N. Werkman* to the enthusiastic and pragmatic printers who nowadays operate in the margins of the book trade, and from hand-press

printed books, via broadside poems and war prints to contemporary digitally made books. With contributions of *Paul van Capelleveen*, *Marieke van Delft*, *Sjoerd van Faassen*, *Lisa Kuitert*, *Ellen van Oers*, *Reinder Storm*, *Kees Thomassen* and *Clemens de Wolf*.

This book is published in combination with the exhibition ‘The Ideal Book. Hundred-year private Press in the Netherlands 1910-2010’ in *Museum Meermanno | Huis van het boek* (in collaboration with the KB), from 20 November 2010 to 20 February 2011.

For more information go to the website www.meermanno.nl. A website with hundreds of images is launched simultaneously with the opening of the exhibition.¹

De opmerking over het rijke Roomeyden klinkt als een belediging van de lezer nauwheid... ik hoop oprecht dat de juryheren meer verstand hebben van letter vormgeving van De best verzorgde boeken 1990 was in overstemming met de kwaliteit. De jurydictieve opmerking 'Weer met de Joanna' op de ongenummerde bladzijde 96 klinkt als er door onoplettendheid een verkeerde letter tussen de tekst komt te staan.

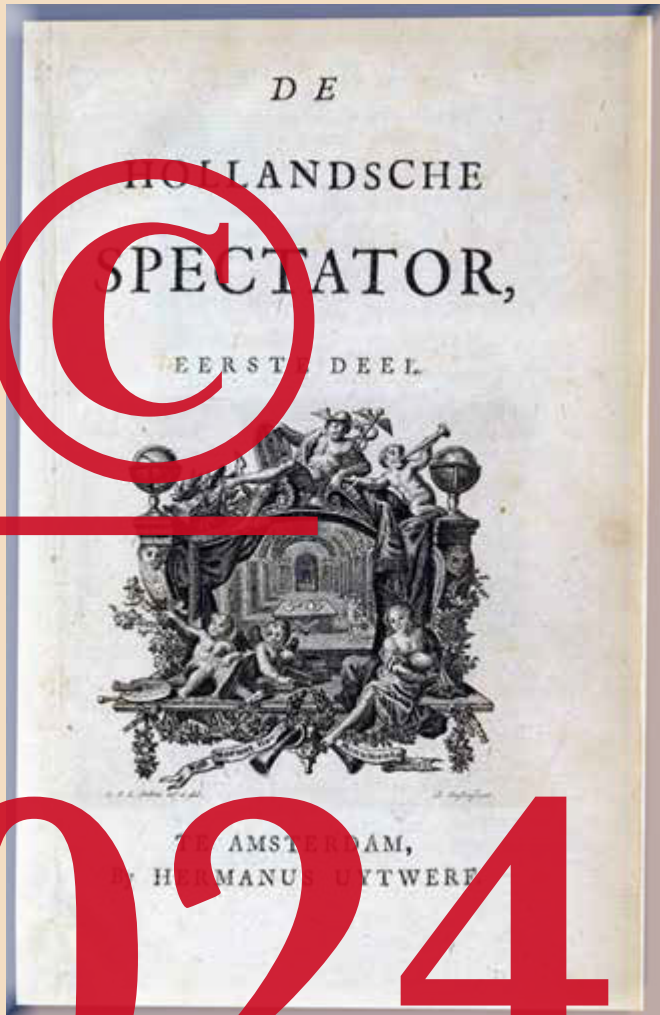
de Mediakrant

Iemand heeft me
Trinité een katho
dan zou ik h
biologisch-dynam

2024

1 ↪ 'Van een satijnen be-
s.'² ↪ 'De kwaliteit van de
t van de beoordeling.
is inmiddels vaste uitdruk-
de uitroep: *Wéér die Joanna*

eens gevraagd of de
lieke letter is, maar
et eerder een
nische letter willen
emen

2024

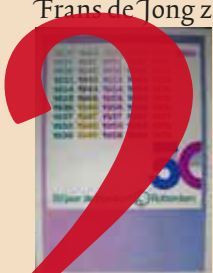

Minion Pro, Minion Pro-BOLD, Minion Pro-BOLDITALIC ◀ AGaramondPro-Bold, AGaramondPro-SEMIBOLDITALIC ◀ AJensonPro-BOLDCAPT, AJensonPro-BOLDDISP, AJensonPro-BO AJensonPro-SEMIBOLDIT, AJensonPro-SEMIBOLDITSUBH ◀ AdobeHebrew-ITALIC, Adobe ter-SEMIBOLD ◀ Baskerville, Baskerville-ITALIC, Baskerville-SEMIBOLD, Baskerville-SEM DisplayPT-Italic, BaskervilleDisplayPT-Regular, BaskervillePosterPT-Italic ◀ BickhamScr BodoniAntiquaT-DEMIBOLDITALIC, BodoniAntiquaT-LIGHT, BodoniAntiquaT-REGULAR, B niSvtyTwoITCTT-BOLD, BodoniSvtyTwoITCTT-BOOK, BodoniSvtyTwoITCTT-BOOKITA, Bo BodoniURW-REGOBL ◀ ClearfaceBOLDITALIC ◀ DTLDocumenta-EXPERTREGULAR, DT LIC, DTLDocumentaSansST-ITALIC, DTLDocumentaSANSST-REGULAR, DTLDocumentaSc merD-Alt, DTLHaarlemmerD-CAPS, DTLHaarlemmerD-CAPSMEDIUM, DTLHaarlemm DTLHaarlemmerD-SANSITALIC, DTLHaarlemmersD, DTLHaarlemmersD-ITALIC, D mondPremrPro, GaramondPremrPro-BD, GaramondPremrPro-MED, GaramondPremrL GillSans-SEMIBOLD, GillSans-SEMIBOLDITALIC, GillSansNova-BOOK, GillSansNova-M MIBOLD, GillSansNova-SEMIBOLDITALIC ◀ GiovanniSTD-BLACK, GiovanniSTD-BOLD Impact ◀ JoannaMTPRO-REGULAR, JoannaNOVA-BOOK, Joanna, JoannaNOVA-BOOKITA VA-LIGHTITALIC, JoannaNOVA-MEDIUM, JoannaNova-MEDIUMITALIC, JoannaNOVA- JOANNASANSNOVA-BOOK, JoannaSansNOVA-BOOKITALIC, JoannaSansNOVA-ITALIC, J No2ItalicA-Exp, LexiconNo2ItalicA-Exp, LexiconNo2ItalicA-MED, LexiconNo2ItalicA No2ItalicD-EXP, LexiconNo2ItalicD-Med, LexiconNo2ItalicD-Txt, LexiconNo2ITALICD- LexiconNo2ITALICF-TXT, LexiconNo2Romana-EXP, LexiconNo2RomanA-EXP, LexiconN manA-TXT, LexiconNo2RomanA-TXT, LexiconNo2RomanD-EXP, LexiconNo2RomanD- Pro-BOLD, MinionPro-BOLDDISP, MinionPro-BOLDITCAPT, MinionPro-DISP, Minion MinionPro-Regular, MinionPro-SEMIBOLDDISP, MinionPro-SEMIBOLDITCAPT, Mini TriniteNo1-ITATAB, TriniteNo1-ROMCON, TriniteNo1-ROMCONEXP, TriniteNo1-ROMC TriniteNo2-ROMWID, TriniteNo2-RomWid, ingesloten TriniteNo2-ROMWIDEXP,, Trini WIDTAB, TriniteNo4-MEDITA, TriniteNo4-MEDITA, TriniteNo4-MEDITAPI, TriniteNo4-M

OVER

FRANS DE JONG HAD EEN BOEDRUKATELIER AAN HET IJ. Onze drukkerij lag aan de boogkozijzen naar binnen kijken. Zoals de schoenmaker in het oude Praag naar boven. Frans de Jong zijn baan op als huisdrukker van De Bijenkorf. De rest is kunstgeschiedenis. Het was een tijd van letterkassen, die na digitalisering op grafische film werd gezet. De laatste letterkunst. Wel robuust en op het oog wat uit het lood geslagen, maar uitpakt, mager, vet-voetslank kan ook.

2024

1 DE HE is een van de vakjes in de letterkast waarin de handzetter bechadigde, dus onbruikbaar.

ndPro-BOLDITALIC, AGaramondPro-REGULAR, AGaramondPro-SEMIBOLD, AGaramond-
 LDSUBH, AJensonPro-IT, AJensonPro-LT, AJensonPro-REGULAR, AJensonPro-SEMIBOLD,
 Hebrew-REGULAR ◀ AmericanTypewriter, AmericanTypewriter-BOLD, AmericanTypewri-
 BOLDITALIC, BaskervilleDisplayPT-BOLD, BaskervilleDisplayPT-BoldItalic, Baskerville-
 riptPro3, BickhamScriptPro3-Bold ◀ BodoniAntiquaT-BOLD, BodoniAntiqua T-DEMIBOLD,
 BodoniAntiquaT-REGULARITALIC, BodoniOrnamentsITCTT, BodoniOrnamentsITCTT, Bodo-
 niSvtyTwoScitCTT-Book ◀ BodoniURW-MED, BodoniURW-MEDOBL, BodoniURW-REG,
 DTLDocumenta-MEDIUM, DTLDocumenta-REGULAR, DTLDocumenta-SPREGULARITA-
 nsST-REGULAR, DTLDocumentaSansTCaps-REGUL ◀ DTLHaarlemmerD, DTLHaarlem-
 merD-CAPSMEDIUMITALIC, DTLHaarlemmerD-ITALIC, DTLHaarlemmerD-SANSCAPS,
 TLHaarlemmer SD-SANSITALIC, 179 Haarlemmer SDSANS, Eurostile-REGOBL ◀ Gara-
 Pro-MEDIT, GaramondPremrPro-SMBD, GaramondPremrPro-SMBDIT ◀ GillSans-LIGHT,
 MEDIUM, GillSansNova-MEDIUMITALIC, GillSansNova-SEMIBOLD, GillSansNova-SE-
 D, GiovanniSTD-BOLDITALIC, GiovanniSTD-BOOK, GiovanniSTD-BOOKITALIC ◀ OCR
 ALIC, JoannaNOVA-EXTRABOLD, JoannaNOVA-ITALIC, JoannaNOVA-LIGHT, JoannaNO-
 REGULAR, JoannaNOVA-THIN, JoannaNOVA-THINITALIC, JoannaNOVA-ULTRABLACK,
 JoannaSansNOVA-MEDIUM, JoannaSansNova-MEDIUMITALIC ◀ LTCBodoni ◀ Lexicon-
 PI, LexiconNo2ItalicA-TAB, LexiconNo2ItalicA-TXT, LexiconNo2ItalicA-TXT, Lexicon-
 TXT, LexiconNo2ITALICF-EXP, LexiconNo2ITALICF-EXP, LexiconNo2ITALICF-EXP-SC700,
 2RomanA-MED, LexiconNo2RomanA-TAB, LexiconNo2RomanA-TAB, LexiconNo2 Ro-
 MED, LexiconNo2 RomanF-EXP, LexiconNo2 RomanF-MED ◀ LexiconXTRA-v05 ◀ Minion-
 Pro-IT, MinionPro-ITSUBH, MinionPRO-MEDIUMDISP, MinionPro-MEDIUMITDISP,
 ionPro-SEMIBOLDITDISP ◀ Trinite Titling ROMWID, TriniteNo1-ITA, TriniteNo1 -ITAPI,
 ONPI, TriniteNo1-ROMCONTAB, TriniteNo2-ITA ◀ TriniteNo2-ITAPI, TriniteNo2-ITATAB,
 teno2-ROMWIDEXP, TriniteNo2-ROMWIDPI, TriniteNo2-ROMWIDPI, TriniteNo2-ROM-
 MEDITAPI, TriniteNo4-MEDITATAB, TriniteTitling-NORMAL.

ONS LOGO:

an de voorkant, op je knieën kon je door de facetgeslepen raampjes in de gietijzeren
 n keek en de schoenen langs zag komen. Toen de offsetdruk de boekdruk verdrong zegde
 enis. In de hel van Frans vond ik de letter.¹ Met drukkersgazel Martijn zijn er afdruk-
 oden letter (een presse papier van 212,67 mm³) is an sien geen schitterend staaltje ver-
 gen. De helbewoners wacht de smeltoven en dan is het de vraag hoe de wedergeboorte
 DRENBERG HEEFT LATER, MET DE HAND, DEZE VARIANT GEMAAKT.

kbare letters bewaart, gescheiden van de andere letters.

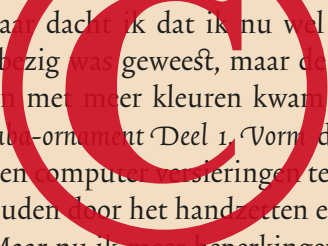

HET KABA-ORNAMENT is het laatste dat in Nederland voor zetswerk in hoogdruk is ontworpen en is ook het laatste ontwerp dat door Lettergieterij Enschedé werd gegoten; in 1987, nog juist voor de sluiting in 1990. Het is zó ontworpen dat in combinatie met zijn spiegelbeeld en met een volvlakje op 10 punt Didot veel verschillende vignetten, randen en patronen gezet kunnen worden.

De geschiedenis van het ontstaan en de toepassingsmogelijkheden zijn uitvoerig beschreven in *Kaba-ornament. Deel 1. Vorm* (Spectatorpers, Orvelte, 2002) en later ook opgenomen in *Kaba-ornament. Experimenten met een typografisch ornamentje en zijn spiegelbeeld in vignetten, randen en patronen. Experiments with a typographical ornament and its mirror image in vignettes, borders and patterns* (Uitgeverij De Buitenkant Publishers, Amsterdam, 2006).

De loden letters en de drukpersen van de Spectatorpers zijn verkocht en de Kaba-ornamenten zijn overgenomen door de Stichting Drukwerk in de Marge.

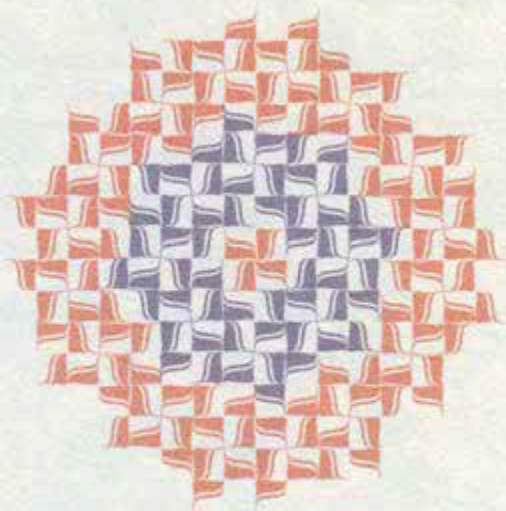
De Does: 'Een paar jaar dacht ik dat ik nu wel lang genoeg met het Kaba-ornament bezig was geweest, maar de behoefte om verder te experimenteren met meer kleuren kwam opzetten. In 2002 schreef ik nog in *Kaba-ornament Deel 1. Vorm* dat ik er niet veel voor voelde om met een computer versieringen te zetten; het moest iets ambachtelijks houden door het handzetten en drukken met de loden ornamentjes. Maar nu ik meer beperkingen heb en toch ook iets te doen wil hebben in de winter, heb ik aan Matthias Noordzij (The Enschedé Font Foundry) gevraagd om er een fontje van te maken met correctiemogelijkheden. Het werkt uitstekend. Ik ben hem er dankbaar voor. Zelf heb ik nog steeds geen computer, maar Lan-Ying van De Buitenkant zet de structuren vlot weg van kopy die ik op ruitjespapier maak.'

Kaba-structuren is een gezamenlijke uitgave van Uitgeverij De Buitenkant en de Spectatorpers.

2024

Kaba-structuren

structuren, patronen en
figuren met één ornamentje
en zijn spiegelbeeld
in twee drukk kleuren
door Bram de Does

BANTAMMERREEKS NR. 9

Vormgeving Bram de Does, Orvelte
Zetwerk en opmaak Chang Chi Lan-Ying, Amsterdam
Letter Trinité 2
Drukvormen Lenoirschuring, Amstelveen
Druk Offsetdrukkerij Jan de Jong, Amsterdam
Papier binnenwerk Arcoprint edizione 1.7 avorio 115 gr/m²
Papier schutbladen Espafia 120 gr/m², muskaat
Papier band Nepalees papier van Nepali
Afwerking Binderij Van Waarden, Zaandam
Prijs 45,-
Oplage 225 exemplaren
Isbn 978 94 90913 15 1

NEWSBRIEF

Wekelijks lokaal nieuws ter E-mail

Inchrijven

LAATSTE REACTIES

- **NOG NIEUWS UIT AMSTELVEEN?** (17 reacties)
- **Levenswijze niet mijn schuld!** (14 reacties)
- **WERKZAAMHEIDEN VAN VORSEN ONTOEGANGELIJK ALDER ZOMER** (17 reacties)
- **KRANT VAN VAN OUN VAN GROTE WAARDE VOOR WJ GEBRUIKHOEF** (17 reacties)
- **Amstelveens pedagogisch in (omroep) de (vrij)markt** (4 reacties)

KRANT

Contact met de krant (Advertentie, Redactie, Bezorging)

ZOEKEN

Zoek

MEEST BEKEKEN

- **Amstelveens pedagogisch in (omroep) de (vrij)markt**
- **Levenswijze niet mijn schuld!**
- **NOG NIEUWS UIT AMSTELVEEN?**
- **Ervaring: tegengaan op de 500-taan**
- **Hindinhalering: bij het stop 31 de weg**

'Humor is wat een kind begrijpt'

Reactie - 18 oktober 2008 [Deel op de site](#)

AMSTELVEEN - Hermann Wesselijk College-docent Daniel Mok heeft voor de Nederlandse markt een bewerking gemaakt van het oorspronkelijk door de Duitse schrijfster Eva Kessler geschreven boek 'Liefdevol opvoeden, een kunst. Op een zinnvolle manier grenzen stellen en daarbij goede humeur bewaren'. Daniel Mok heeft de tekst toegespitst op de huidige Nederlandse situatie. Immers, „De Nederlandse pedagogiek is altijd al wat losser geweest.“

Daniel Mok, Eigen foto

De kern van 'Liefdevol opvoeden een kunst' is volgens Mok dat opvoeders niet autoritair moeten zijn want „dat werkt niet.“ Maar: „Een kind heeft recht op duidelijke grenzen. Duidelijkheid schept veiligheid. En wat kinderen heel goed begrijpen is humor. Het is de loon die de muziek maakt.“

'Liefdevol Opvoeden' is gebaseerd op systeempedagogische inzichten. „Dat is een fenomenologische behandelingswijze waarin een kind, een ouder of een docent niet op zichzelf wordt geïsoleerd maar in samenhang met de familie- of school situatie,“ aldus Daniel Mok.

„Dat betekent dat binnen het systeempedagogische raamwerk de voorbeeldsituaties en de praktische tips herkenbaar zijn voor de Nederlandse opvoedingspraktijk.“ Omdat Mok praktisch werkzaam is binnen het vakgebied kon er uit eigen ervaringen worden geput.

In veertig korte hoofdstukken, onderverdeeld in overzichtelijke paragrafen, worden alle aspecten die bij de opvoeding van kinderen om de hoek komen kijken besproken en vertaald naar praktische tips. Allerlei situaties waarin opvoeders met opgroeiende kinderen verzeild kunnen raken passeren de revue en worden inzichtelijk gemaakt. De toepasselijke illustratie's verduidelijken hun onderlinge verhoudingen. Het boek leert opvoeders om de kinderen goed waar te nemen en hun, vaak non-verbale, signalen op te vangen zodat tijdig kan worden ingespeeld op hun specifieke en aan leeftijd gebonden behoeften. Wanneer tijd wordt ingezet dat het kind aan nieuwe uitdagingen toe is, worden onnodige ontfinken voorkomen.

Mok, „Het stellen van duidelijke grenzen biedt de kinderen een veilige en overzichtelijke omgeving. Door goed waar te nemen zien we wanneer hun grenzen verleid kunnen worden zonder dat de wereld voor de kinderen onoverzichtelijk wordt door gebrek aan houvast. Het is de 'taak' van het kind om zijn grenzen te verleggen en het is de plicht van de opvoeders om in te grijpen wanneer het kind te grote risico's gaat lopen.“

Dit is een eeuwenoud gebeuren waarin de opvoeder zich niet te veel moet laten meeslepen, want het kind heeft recht op eenduidige en eerlijke beslissingen die helderheid verschaffen.“

Hiervoor zijn wel humor en relativeringsvermogen vereist, aldus Mok. „Daarom wordt er in dit boek veel aandacht geschonken aan het welzijn van de opvoeders. Een ongedwongen en ontspannen houding naar het kind toe maakt het allemaal zoveel gemakkelijker.“

Het boek sluit aan bij de huidige opvoedingstrends zoals die onder andere worden uitgedragen in opvoedkundige tv-programma's. Door de stevige theoretische achtergrond van het boek houden de tips echter beter stand en door de systematische opbouw en het trefwoordenregister is het gemakkelijk om snel het gezochte onderwerp te vinden. Zo kan het boek ook fungeren als eerste hulp bij opvoedkundige ongelukjes.

'Liefdevol opvoeden, een kunst. Op een zinnvolle manier grenzen stellen en daarbij je goede humeur bewaren' is een uitgave van Abraxas | Pedagogiek en kost 24,90. Het is verkrijgbaar bij de boekhandel.

'MIJN UITGAVE MET MIJN LE...'

Het eerste boekje had te maken en was opwindend en zelfbeveerotisch niveau. Het tweede idetisch/esoterische. Tijdens mijnpetijke studie verscheen mijn geheel ten onrechte door Jan Gr werd samengevat als een 'om Niet slecht voor een (wetswa gegeven) HBO-scriptie. Het stmenologische Bibliotheek.

De humaniora en daarmee d rond de voorlaatste eeuwwissel wending door het gebruik van methode van Edmund Husserl tenschap werd het de standaard kunst van het doorzien van vert van samenhang.

Samengevat, een nuttig instrum Elk huishouden met kinderen ke zijn de omslagmomenten waarin uit den boze is. Het zijn evident oog moeten verliezen als de windert. Vandaar de nadruk op he die te maken heeft met kinderen.

1 De aandacht die het boe in het hart van mijn 'pers was een opbeurende ervar den het bij de leerlingebo van coach past mij wel, we makkelijker is dan het ze zier zag ik het stapeltje li van de plaatselijke boek lessen levensbeschouwlijk te ik de voorbeelden uit h wisselden hun ervaringen van Helen Schucman is w derzijds.

met mijn adolescentie
stijgend op plastisch/
dem dito op het plas-
godsdienstwetenschap-
ste eigen tekst die niet
even in vijf kolommen
gevalle 'boekenkast'.
r typografisch vorm-
artsin van de Feno-

le pedagogiek kregen
eng een humanistische
de fenomenologische
In de godsdienstwe-
Fenomenologie is de
banden, het ontdekken

ment in woelige tijden.
nt woelige tijden. Het
overspannen handelen
ties die we niet uit het
d van richting veran-
t welzijn van iedereen

k kreeg rechtsreeks
soonlijke doelgroep'
ring. Ouders noem-
spreking en de rol
etende dat coaching
lf te doen. Met ple-
ggen naast de kassa
mandels. Tijdens de
e vorming gebruik-
met boek, leerlingen
n uit. De uitspraak
aar: leren is altijd we-

H. W. C.-docent Daniël Mok heeft voor de Nederlandse markt een bewerking gemaakt van het door de Duitse pedagoog Eva Kessler geschreven boek 'Liefdevol opvoeden, een kunst. Op een zinvolle manier grenzen stellen en daarbij je goede humeur bewaren'. Daniël Mok heeft de tekst toegespits op de huidige Nederlandse situatie. Immers: 'De Nederlandse pedagogiek is altijd al wat losser geweest.'

De kern van *Liefdevol opvoeden, een kunst* is volgens Mok dat opvoeders niet autoritair moeten zijn: 'Dat werkt niet. Een kind heeft recht op duidelijke grenzen. Duidelijkheid schept veiligheid. En wat kinderen heel goed begrijpen is humor. Het is de toon die de muziek maakt.'

Liefdevol Opvoeden is gebaseerd op systeempedagogische inzichten: 'Dat is een fenomenologische benaderingswijze waarin een kind, een ouder of een docent niet op zichzelf wordt gepositioneerd maar in samenhang met de familie-of schoolsituatie. Dat betekent dat binnen het systeempedagogische raamwerk de voorbeeldsituaties en de praktische tips herkenbaar zijn voor de Nederlandse opvoedingspraktijk.'

Omdat Mok praktisch werkzaam is binnen het vakgebied kon er uit eigen ervaringen worden geput. In veertig korte hoofdstukken, onderverdeeld in overzichtelijke paragrafen, worden alle aspecten die bij de opvoeding van kinderen om de hoek komen kijken besproken en vertaald naar praktische tips. Allerlei situaties waarin opvoeders met opgroeiende kinderen verzeild kunnen raken passeren de revue en worden inzichtelijk gemaakt.

De toepasselijke illustraties verduidelijken hun onderlinge verhoudingen. Het boek leert opvoeders om de kinderen goed waar te nemen en hun, vaak non-verbale, signalen op te vangen zodat tijdig kan worden ingespeeld op hun specifieke en aan leeftijd gebonden behoeften. Wanneer tijdig wordt ingezien dat het kind aan nieuwe uitdagingen toe is, worden onnodige conflicten voorkomen:

'Het stellen van duidelijke grenzen biedt de kinderen een veilige en overzichtelijke omgeving. Door goed waar te nemen zien we wanneer hun grenzen verruimd kunnen worden zonder dat de wereld voor de kinderen onoverzichtelijk wordt door gebrek aan houvast. Het is a.h.w. de taak van het kind om grenzen te verleggen en het is de plicht van opvoeders om in te grijpen wanneer het kind te grote risico's gaat lopen. Dit is een enerverend gebeuren waarin de opvoeder zich niet te veel moet laten meeslepen, want het kind heeft recht op eenduidige en eerlijke beslissingen die helderheid verschaffen.'

Hiervoor zijn wel humor en relativeringsvermogen vereist, aldus Mok: 'Daarom wordt er in dit boek veel aandacht geschonken aan het welzijn van de opvoeders. Een ongedwongen en ontspannen houding naar het kind toe maakt het allemaal zoveel gemakkelijker.' Het boek sluit aan bij de huidige opvoedingstrends zoals die onder andere worden uitgedragen in opvoedkundige TV-programma's. Door de stevige theoretische achtergrond van het boek houden de tips echter beter stand en door de systematische opbouw en het trefwoordenregister is het gemakkelijk om snel het gezochte onderwerp te vinden. Zo kan het boek ook fungeren als eerste hulp bij opvoedkundige ongelukjes.

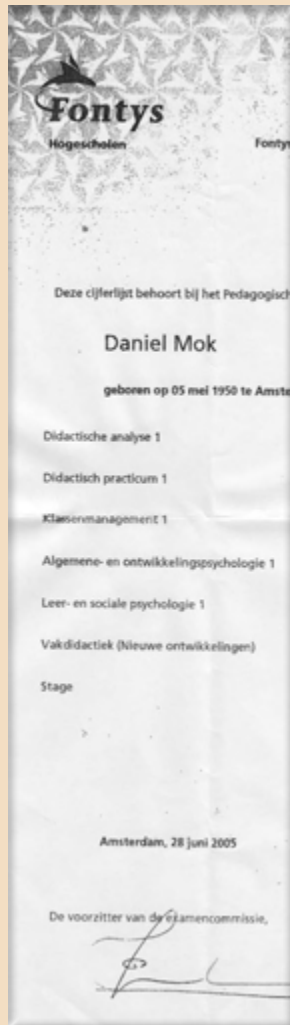
Liefdevol opvoeden, een kunst. Op een zinvolle manier grenzen stellen en daarbij je goede humeur bewaren is een uitgave van ABRAXAS|Pedagogiek en kost 24,90. Het is verkrijgbaar bij de boekhandel.

Beste mr. mok
 Ik vond het altyd gezellig en
 de films waren leuk. u kan
 ook goed vertellen. gr. Gioya

Beste mr. mok, u
 de films waren super dankuwel

beste mr. mok,
 u lessen waren altijd wif en
 avengruens. Bedankt voor de lessen!
 gr. Lara R

Beste Mr. Mok,
 Dankuwel voor de
 leersame en grappige
 lessen. Ik heb veel van
 u kunnen leren!
 Groetjes Nientke

Hinderlijke pu

Een leuke en info
 ring van de weke
 le Reumer, direct
 tuurhistorisch M
 (de Verdieping, 9
 wording van de k
 het ontsierd door
 opmerking over 'r
 gedrag'. Door lou
 leggen op het sor
 drag wordt het vo
 ze jongeren bever
 ke mogelijkheden
 van deze belangr
 levensfase wordt
 gedaan.

Daniël Mok, Amste

8

8

7

7

7

8

7

mr. mok u geeft altijd wijze
en rustgevende lessen. En uw
verhalen zijn heel leuk en
interessant en heb zeer genoten
van uw lessen. De films zijn
ook heel interessant en informatief

P.S. Nog een fine vakantie

Uw lessen waren
altijd erg hilarisch!
gr. Elina

mag. Quentin de Boek,
Alec de Almon.

bedankt voor de leuke en
rustige lessen gr. Elina

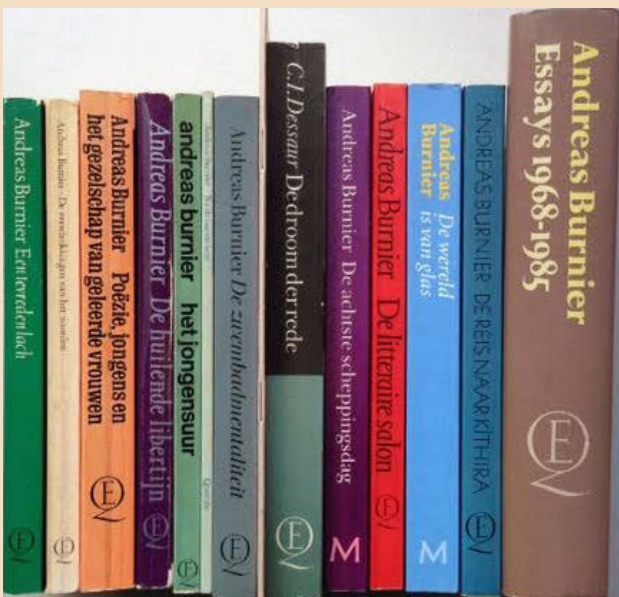
bers?

informatieve afle-
lijkse serie van Jel-
eur van het Na-
useum Rotterdam
(november) over de
ikker. Alleen werd
een overbodige
hinderlijk puber-
ter de nadruk te
ns weerbarstige ge-
ooroordeel over de-
stigd. Aan de unie-
n en de creativiteit
jke en gevoelige
echter geen recht

rdam

Hermann Wesselink College 2009/2010

[HTTPS://INDD.ADOBE.COM/VIEW/2B27DBC0-8843-4DF7-BBE1-7F8A0C4FC66F](https://indd.adobe.com/view/2B27DBC0-8843-4DF7-BBE1-7F8A0C4FC66F)

(*De Boekenkast* LOW RES.)

IN MIJN BOEK *DE DROOM DER REDE* heb ik geprobeerd heel globaal te schetsen hoe de werkelijkheidservaring en de zelf ervaring van de mensheid van cultuurperiode tot cultuurperiode is veranderd en hoe die veranderingen werden voorbereid door, maar soms ook hun neerslag vonden in het werk van prominente filosofen en, in latere tijd, van psychologen en andere wetenschapsbeoefenaars.

Het steeds weer veranderende zelfbeeld van de mens was natuurlijk mede het gevolg van de sociaal-economische en culturele context van het moment. Aan de andere kant creëerden de zelfbeelden nieuwe sociale en culturele omstandigheden. Deze interactie is duidelijk. Alleen orthodoxe marxisten geloven dat er uitsluitend een invloed van buiten naar binnen is en orthodoxe idealisten dat er zoiets zou kunnen bestaan als contextloos denken over wijsgerige vragen.

ANDREAS BURNIER *ESSAYS 1968-1985* Em. Querido's uitgeverij 1985, p. 33

In mijn boek *De droom der rede* heb ik geprobeerd heel globaal te schetsen hoe de werkelijkheidservaring en de zelfervaring van de mensheid van cultuurperiode tot cultuurperiode is veranderd en hoe die veranderingen werden voorbereid door, maar soms ook hun neerslag vonden in het werk van prominente filosofen en, in latere tijd, van psychologen en andere wetenschapsbeoefenaars. Het steeds weer veranderende zelfbeeld van de mens was natuurlijk mede het gevolg van de sociaal-economische en culturele context van het moment. Aan de andere kant creëerden de zelfbeelden nieuwe sociale en culturele omstandigheden. Deze interactie is duidelijk. Alleen orthodoxe marxisten geloven dat er uitsluitend een invloed van buiten naar binnen is en orthodoxe idealisten dat er zoiets zou kunnen bestaan als contextloos denken over wijsgerige vragen.